

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

ΙΒ΄ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ - ΣΥΝΟΔΟΣ Β΄

Συνεδρίαση 29^{ης} Ιουνίου 2023

Ωρα έναρξης: 4.21 μ.μ.

Αρ. 32

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:
(ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ)

Καλό απόγευμα, αγαπητές συναδέλφισσες, αγαπητοί συνάδελφοι!

Κηρύσσω την έναρξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής.

Παρακαλώ να δηλώσετε την παρουσία σας ηλεκτρονικά και ο γραμματέας να μας πει κατά πόσο υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:
(ΝΙΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ)

Υπάρχει απαρτία, έντιμε κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ευχαριστώ!

Αγαπητές συναδέλφισσες, αγαπητοί συνάδελφοι,

Με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών το 2018, η αυριανή μέρα έχει ανακηρυχθεί ως Παγκόσμια Ημέρα Κοινοβουλευτισμού. Η επιλογή της 30^{ης} Ιουνίου τιμά την ημέρα ίδρυσης της Διακοινοβουλευτικής Ένωσης το 1889.

(Θόρυβος στην αίθουσα)

Που εννά τελειώσετε, θα συνεχίσω εγώ! Τελειώστε τις κουβέντες σας, για να συνεχίσω!

Πρόκειται για τον μεγαλύτερο διεθνή κοινοβουλευτικό οργανισμό, που συντονίζει τις ενέργειες των εθνικών κοινοβουλίων, με σκοπό την προώθηση του κοινοβουλευτικού διαλόγου, την υπεράσπιση της ειρήνης και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τη συνεργασία μεταξύ των λαών, καθώς και την εδραίωση των αντιπροσωπευτικών θεσμών. Η Διακοινοβουλευτική Ένωση, στις διασκέψεις της οποίας η Βουλή των Αντιπροσώπων συμμετέχει από το 1978, αναπτύσσει στενή συνεργασία με τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, υποστηρίζοντας τις δραστηριότητές του και παράλληλα εξετάζοντας θέματα διεθνούς ενδιαφέροντος.

Το κοινοβούλιο, ως αντιπροσωπευτικός θεσμός, αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της σύγχρονης δημοκρατίας, καθώς εκπροσωπεί και εκφράζει τη φωνή του λαού. Συναφώς, η θέσπιση της Παγκόσμιας Ημέρας Κοινοβουλευτισμού είναι εξόχως σημαντική σε αυτή την κρίσιμη στιγμή για την κοινοβουλευτική δημοκρατία: οι διεθνείς πολιτικές και οι οικονομικές ανακατατάξεις και συνακόλουθα η αύξηση του δημοκρατικού ελλείμματος σε πανευρωπαϊκό επίπεδο έχουν οδηγήσει τους πολίτες στην αμφισβήτηση των θεσμών και έχουν φέρει τη δημοκρατία αντιμέτωπη με λαϊκιστικές και εθνικιστικές προκλήσεις. Ο ρόλος των εθνικών κοινοβουλίων καθίσταται λοιπόν εξαιρετικά σημαντικός ως προς την προώθηση της διάδρασης με τους πολίτες, της συμμετοχικότητας, του πλουραλισμού, της δημόσιας διαβούλευσης και της εξυγίανσης των θεσμών για περισσότερη διαφάνεια και λογοδοσία. Ταυτόχρονα, επιβάλλεται η αγαπή συνεργασία των κοινοβουλίων με την πολιτεία ως προς τη διαμόρφωση πολιτικών που θα δημιουργήσουν τις συνθήκες εκείνες για αξιοπρεπή διαβίωση και ευημερία.

Αγαπητές συναδέλφισσες, αγαπητοί συνάδελφοι,

Η Παγκόσμια Ημέρα Κοινοβουλευτισμού αποτελεί σημαντική ευκαιρία αναστοχασμού και επανεξέτασης της προόδου που έχουμε σημειώσει ως αντιπροσωπευτικό σώμα στην επίτευξη βασικών στόχων που αφορούν

σε μείζονα ζητήματα, όπως είναι η προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων, η ισόρροπη εκπροσώπηση των γυναικών και των νέων στην πολιτική, η προσαρμογή στην ψηφιακή τεχνολογία, αλλά και η αναχαίτιση της κλιματικής κρίσης που απειλεί σοβαρά τον πλανήτη μας. Προς την κατεύθυνση αυτή, η Βουλή των Αντιπροσώπων συμμετέχει ενεργά στις προσπάθειες αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής, εφαρμόζοντας δράσεις αρχικά στα του οίκου της, προκειμένου να καταστεί ένα καθόλα πράσινο κοινοβούλιο, στο πλαίσιο της εκστρατείας της Διακοινοβουλευτικής Ένωσης «Κοινοβούλια για τον Πλανήτη - Η δράση για το κλίμα ξεκινά από το σπίτι».

Για περισσότερη λοιπόν δημοκρατία και καλλιέργεια της εμπιστοσύνης των πολιτών προς τους κρατικούς θεσμούς και φορείς, τα εθνικά κοινοβούλια επιβάλλεται να καταστούν περαιτέρω λειτουργικά και υπεύθυνα, προβαίνοντας ταυτόχρονα σε γόνιμη αυτοκριτική, που θα τους επιτρέψει να βελτιώσουν την εικόνα τους ως προς το έργο που παράγουν με στόχο τη δημιουργία συνθηκών αξιοπρεπούς διαβίωσης και ευημερίας όλων των πολιτών. Με την ευκαιρία αυτή, επαναβεβαιώνουμε την ακλόνητη προσήλωσή μας στα δημοκρατικά ιδεώδη και αναλαμβάνουμε τη δέσμευση για επάξια εκπροσώπηση του λαού στις δύσκολες συνθήκες και προκλήσεις που αντιμετωπίζουμε.

Παρακαλώ τώρα τον γραμματέα να ενημερώσει το σώμα για τις διεθνείς δραστηριότητες της Βουλής.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Μεταξύ 19 και 23 Ιουνίου ο κ. Γιώργος Λουκαΐδης, η κ. Χριστίνα Ερωτοκρίτου και ο κ. Κωστής Ευσταθίου συμμετείχαν στις εργασίες του 3^{ου} Μέρους της Συνόδου 2023 της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης στο Στρασβούργο.

Ο κ. Ευσταθίου επανεκλέγηκε για τρίτη συνεχή θητεία εισηγητής της Συνέλευσης για το θέμα της εκτέλεσης των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ).

Στο πλαίσιο των εργασιών της ολομέλειας ο κ. Λουκαΐδης και η κ. Ερωτοκρίτου κατέθεσαν ομιλίες με θέμα τις πρόσφατες εκλογές στην Τουρκία. Επισήμαναν ότι η δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα στη χώρα βρίσκονται σε φθίνουσα πορεία και ότι υπό αυτές τις συνθήκες δεν κατέστη δυνατή η διεξαγωγή δίκαιων, ελεύθερων και δημοκρατικών εκλογών. Εν προκειμένω, στηλίτευσαν τη στοχοποίηση του Δημοκρατικού Κόμματος των Λαών και τη συνεχιζόμενη κράτηση των κ. Demirtas και Kavalal παρά τις σχετικές αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Οι δύο βουλευτές μίλησαν επίσης για το θέμα της διασφάλισης της ελεύθερης και ασφαλούς διακίνησης μέσω του διαδρόμου του Λατσίν. Υπογράμμισαν τις πολύ σοβαρές ανθρωπιστικές συνέπειες για τους Αρμένιους κατοίκους του Ναγκόρνο Καραμπάχ και προειδοποίησαν για το ενδεχόμενο να αναγκαστούν να εγκαταλείψουν τις εστίες τους και έτσι το Αζερμπαϊτζάν να επιτύχει τον απώτερο στόχο του, την εθνοκάθαρση. Η Συνέλευση ενέκρινε ψήφισμα στο οποίο επικρίνονται έντονα οι ενέργειες του Αζερμπαϊτζάν και ζητείται το άνοιγμα του διαδρόμου του Λατσίν και η διασφάλιση της απρόσκοπτης διακίνησης ανθρώπων και αγαθών.

Περαιτέρω, ο κ. Λουκαΐδης σε παρέμβασή του εκ μέρους της πολιτικής ομάδας της Ενωμένης Αριστεράς για το μεταναστευτικό ζήτημα υπογράμμισε την ανάγκη επίδειξης περισσότερης αλληλεγγύης και καταπολέμησης των βαθύτερων αιτιών της μετανάστευσης. Τόνισε ότι, πέραν της εργαλειοποίησης του ζητήματος από κάποιες χώρες και των εγκληματικών ευθυνών των διακινητών, πρέπει η Ευρώπη να μεριμνήσει για την αξιοπρεπή διαβίωση και την πλήρη διασφάλιση των ανθρώπινων δικαιωμάτων των προσφύγων και των μεταναστών.

Ο κ. Κωστής Ευσταθίου μίλησε για το θέμα της ίσης πρόσβασης στις ψηφιακές τεχνολογίες. Αναφέρθηκε ειδικότερα στα παιδιά με ειδικές ανάγκες και στην ανάγκη όπως τα κράτη λάβουν πρόσθετα μέτρα για στήριξη αυτής της ευάλωτης ομάδας και διασφαλίσουν την απρόσκοπτη πρόσβασή τους στην εκπαίδευση.

Επίσης, στο πλαίσιο συζήτησης με θέμα τη διασυνοριακή καταστολή ο κ. Ευσταθίου στηλίτευσε τις παράνομες ενέργειες ορισμένων κρατών μελών στην επικράτεια άλλων κρατών, με στόχο να πλήξουν ή να σιγήσουν πολιτικούς αντιπάλους, ακτιβιστές ή πληροφοριοδότες. Συνέστησε δε ιδιαίτερη προσοχή σε ό,τι αφορά τις διαδικασίες έκδοσης ξένων υπηκόων που διώκονται με το πρόσχημα της καταπολέμησης της τρομοκρατίας, ενώ στην πραγματικότητα στοχοποιούνται για τις πολιτικές τους θέσεις, και εισηγήθηκε τη θέσπιση πρόσθετων μέτρων, που να διασφαλίζουν την αξιοπρεπή μεταχείρισή τους σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Στο περιθώριο των εργασιών της Συνέλευσης τα μέλη της κυπριακής αντιπροσωπίας παρέστησαν στην τελετή υπογραφής του αναθεωρημένου «Χάρτη των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων για μία μη ρατσιστική και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνία». Ο κ. Λουκαΐδης υπέγραψε τον χάρτη εκ μέρους του ΑΚΕΛ. Ο χάρτης δεσμεύει τα συμβαλλόμενα πολιτικά κόμματα να υπερασπίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις δημοκρατικές αρχές και να απορρίπτουν κάθε μορφή ρατσισμού και μισαλλοδοξίας, τη ρητορική μίσους και οποιαδήποτε υποκίνηση σε ρατσιστικό μίσος ή παρενόχληση. Εμπεριέχει δε συστάσεις για τον αυτοέλεγχο των κομμάτων σε συναφή ζητήματα, καλώντας τα να αναλαμβάνουν δράσεις που να προάγουν την ανοχή, την πολυπολιτισμικότητα και τον σεβασμό των ανθρώπινων δικαιωμάτων.

Στις 26 Ιουνίου η πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού κ.

Χριστιάνα Ερωτοκρίτου συμμετείχε σε διακοινοβουλευτική συνεδρίαση της Επιτροπής Ελέγχου του Προϋπολογισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στις Βρυξέλλες. Σε παρέμβασή της σε συζήτηση για τον ρόλο των εθνικών κοινοβουλίων στην εποπτεία της δαπάνης των κονδυλίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της κατανομής και αξιοποίησης των κονδυλίων του σχεδίου «NextGenerationEU» η κ. Ερωτοκρίτου υπογράμμισε τη σημασία του κοινοβουλευτικού ελέγχου για την ορθή, έγκαιρη και διαφανή αξιοποίηση και κατανομή των κονδυλίων. Επί του προκειμένου, σημείωσε ότι η Βουλή των Αντιπροσώπων ενέκρινε έγκαιρα όλα τα σχετικά νομοθετήματα και άσκησε τον δέοντα κοινοβουλευτικό έλεγχο κατά τη συζήτησή τους στις αρμόδιες κοινοβουλευτικές επιτροπές.

Στις 27 Ιουνίου ο κ. Χατζηγιάννης, υπό την ιδιότητα του Ειδικού Αντιπροσώπου για τη Συμμετοχή της Κοινωνίας των Πολιτών στην Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΚΣ ΟΑΣΕ), συμμετείχε στην 3^η Συμπληρωματική Συνάντηση για την Εφαρμογή της Ανθρώπινης Διάστασης του ΟΑΣΕ στη Βιέννη με θέμα «Ο ρόλος της Κοινωνίας των Πολιτών στην προώθηση και προστασία της ανεκτικότητας και στην καταπολέμηση των διακρίσεων». Ο κ. Χατζηγιάννης επισήμανε τον σημαντικό ρόλο της κοινωνίας των πολιτών στην οικοδόμηση ισχυρότερων και δημοκρατικότερων κοινωνιών μέσω της συμβολής της στη βελτίωση της ποιότητας των νομοθετημάτων και στην επιτυχή εφαρμογή τους. Σημείωσε ότι η Κύπρος συγκαταλέγεται ανάμεσα στις ελάχιστες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που εκπόνησαν και εφαρμόζουν μία ολοκληρωμένη πολιτική στα θέματα της κοινωνίας των πολιτών και του εθελοντισμού και αναφέρθηκε σε σειρά δράσεων που αναλήφθηκαν στο πλαίσιο αυτό προς ενίσχυση του ρόλου της κοινωνίας των πολιτών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ευχαριστώ.

Να περάσουμε τώρα στα θέματα της ημερήσιας διάταξης και πρώτα στο Κεφάλαιο Πρώτο, που είναι η νομοθετική εργασία. Υπενθυμίζω ότι όλες οι εκθέσεις θεωρούνται αναγνωσθείσες.

Κάτι θέλετε, κύριε Κουλλά;

ΟΝΟΥΦΡΙΟΣ ΚΟΥΛΛΑ:

Ναι.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Να πω ότι τα πρώτα δύο θέματα έχουν κοινή έκθεση, να τα αναφέρω, τιτλοφορούνται «Ο περί Δημόσιας Υπηρεσίας (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 2021» και «Οι περί Δημόσιας Υπηρεσίας (Ιατρικές Εξετάσεις και Ιατρική Περίθαλψη) Κανονισμοί του 2021».

Κύριε Κουλλά.

ΟΝΟΥΦΡΙΟΣ ΚΟΥΛΛΑ:

Κύριε Πρόεδρε, ακριβώς για αυτά τα δύο, τα οποία έχουν κοινή έκθεση, θα ζητούσαμε μίας εβδομάδας αναβολή, με την παράκληση προς την πρόεδρο της επιτροπής Οικονομικών την επόμενη Δευτέρα -για δέκα-δεκαπέντε λεπτά, θέλουμε μία-δύο διευκρινίσεις- να μπουν στην ατζέντα.

Ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχει η συγκεκριμένη πρόταση. Εγώ θα έλεγα, αν θα πάμε για αναβολή, να πάμε για δύο εβδομάδων. Να πάει στην επιτροπή, αν δεν υπάρχει ένσταση, και να συζητηθεί στις 13 του Ιούλη, στην τελευταία ολομέλεια.

Υπάρχει ένσταση για την αναβολή;

ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε, δεν υπάρχει καμία ένσταση, όμως, αναλόγως του πώς θα διαμορφωθεί η ατζέντα και την επόμενη Πέμπτη και τη μεθεπόμενη, νομίζω ότι μπορούμε να το αφήσουμε για την επόμενη Πέμπτη, ενδεχομένως να έχουμε...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Λοιπόν, χειριστείτε το.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΥ:

Εντάξει, ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Χειριστείτε το μεταξύ σας.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΥ:

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Λοιπόν, πάμε στο τρίτο θέμα. Το τρίτο θέμα τιλοφορείται «Οι περί Λειτουργίας των Δημόσιων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης (Τροποποιητικοί) (Αρ. 2) Κανονισμοί του 2023».

Παρακαλώ να διαβαστεί ο σκοπός.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Σκοπός του υπ' αριθμόν 3 θέματος είναι η τροποποίηση των περί Λειτουργίας των Δημόσιων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης Κανονισμών, ώστε να βελτιωθεί το σύστημα αξιολόγησης των μαθητών στη μέση εκπαίδευση στη βάση εκπαιδευτικών κριτηρίων.

(Η σχετική έκθεση)

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παιδείας και Πολιτισμού για τους κανονισμούς «Οι περί Λειτουργίας των Δημόσιων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης (Τροποποιητικοί) (Αρ. 2) Κανονισμοί του 2023»

Παρόντες:

Παύλος Μυλωνάς, πρόεδρος	Αντρέας Καυκαλιάς
Χρυσάνθος Σαββίδης	Χρίστος Χριστόφιας
Γιώργος Κάρουλλας	Ανδρέας Αποστόλου
Μάριος Μαυρίδης	Αλέκος Τρυφωνίδης
Πρόδρομος Αλαμπρίτης	Ανδρέας Θεμιστοκλέους
Χρίστος Χριστοφίδης	

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας και Πολιτισμού εξέτασε τους πιο πάνω κανονισμούς σε τρεις συνεδρίες της, που πραγματοποιήθηκαν στις 7, 14 και την 21^η Ιουνίου 2023. Στις συνεδρίες κλήθηκαν και παρευρέθηκαν ενώπιον της επιτροπής η Υπουργός Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, συνοδευόμενη από λειτουργούς του Γραφείου της, εκπρόσωποι της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, καθώς και των εκπαιδευτικών οργανώσεων ΟΕΛΜΕΚ και ΟΛΤΕΚ, του Κλάδου Επιθεωρητών Μέσης Εκπαίδευσης ΠΑΣΥΔΥ, της Βιολογικής Εταιρείας Κύπρου και της Παγκύπριας Συνομοσπονδίας Ομοσπονδιών Συνδέσμων Γονέων Δημόσιων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης.

Η Παγκύπρια Συντονιστική Επιτροπή Μαθητών (ΠΣΕΜ), παρ' όλο που κλήθηκε, δεν εκπροσωπήθηκε ενώπιον της επιτροπής.

Σημειώνεται ότι, κατ' εξαίρεση της συνήθους διαδικασίας συζήτησης, οι υπό αναφορά κανονισμοί εξετάστηκαν από την επιτροπή κατά προτεραιότητα, σύμφωνα με τις πρόνοιες του Κανονισμού 40Α του Κανονισμού της Βουλής των Αντιπροσώπων, για λόγους που προκύπτουν από τη σημασία και τους σκοπούς των προτεινόμενων ρυθμίσεων. Ειδικότερα, για τη συζήτηση των κανονισμών ακολουθήθηκε η προβλεπόμενη διαδικασία συζήτησης όσον αφορά τα προνοούμενα στον Κανονισμό της Βουλής στάδια συζήτησης, αλλά για σκοπούς επίστευσης της όλης διαδικασίας τα εν λόγω στάδια έχουν συμπτυχθεί.

Σκοπός των προτεινόμενων κανονισμών, οι οποίοι εκδίδονται δυνάμει του άρθρου 11 του περί Κοινοτικών Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης Νόμου, όπως τροποποιήθηκε με τα άρθρα 3(2) και 4 του περί Μεταβιβάσεως της Ασκήσεως των Αρμοδιοτήτων της Ελληνικής Κοινοτικής Συνελεύσεως και περί Υπουργείου Παιδείας Νόμου, είναι η τροποποίηση των περί Λειτουργίας των Δημόσιων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης Κανονισμών, ώστε να βελτιωθεί το σύστημα αξιολόγησης των μαθητών στη μέση εκπαίδευση στη βάση εκπαιδευτικών κριτηρίων. Ειδικότερα, στις προτεινόμενες τροποποιήσεις μεταξύ άλλων προβλέπονται τα ακόλουθα:

1. Καταργείται η ενιαία γραπτή αξιολόγηση στο τέλος κάθε τετραμήνου.
2. Καθορίζεται η διεξαγωγή μιας ενιαίας τελικής εξέτασης μετά τη λήξη των μαθημάτων, στο τέλος της σχολικής χρονιάς.
3. Καθορίζονται τα εξεταζόμενα μαθήματα για κάθε τάξη, καθώς και η μεθοδολογία υπολογισμού του βαθμού του έτους τόσο για τα εξεταζόμενα όσο και για τα μη εξεταζόμενα μαθήματα.

Σημειώνεται ότι η επιτροπή είχε την ευκαιρία να ενημερωθεί από την Υπουργό Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας για τις προωθούμενες αλλαγές στον θεσμό των τετραμήνων στο πλαίσιο έκτακτης συνεδρίας της, που πραγματοποιήθηκε για τον σκοπό αυτό στις 2 Ιουνίου 2023, στην παρουσία των εμπλεκόμενων μερών.

Στο πλαίσιο της συζήτησης των κανονισμών ενώπιον της επιτροπής, η υπουργός ανέφερε ότι στόχος των προτεινόμενων ρυθμίσεων είναι η αντιμετώπιση των αδυναμιών του εκπαιδευτικού συστήματος και ο

επανακαθορισμός του τρόπου αξιολόγησης των μαθητών, ώστε η αξιολόγηση να πραγματοποιείται ολιστικά και στη βάση παιδαγωγικών κριτηρίων. Όπως τόνισε, σύμφωνα με την αξιολόγηση του υφιστάμενου συστήματος αξιολόγησης των μαθητών, ο σκοπός του συστήματος αξιολόγησης δεν έχει επιτευχθεί, με βάση τον οποίο προβλέπεται η συνολική και διαμορφωτική αξιολόγηση, καθότι έως τώρα δινόταν έμφαση κυρίως στη συγκριτική τελική αξιολόγηση, χωρίς να παρέχεται ολοκληρωμένη και συνεχής επιμόρφωση των εμπλεκόμενων μερών.

Περαιτέρω, βασικός στόχος του νέου σχεδίου αξιολόγησης είναι η παροχή συνεχούς πληροφόρησης για διάγνωση, με συντρέχουσα διαμορφωτική αξιολόγηση, ανατροφοδότηση, ενίσχυση και τελική αξιολόγηση των μαθητών. Ειδικότερα, όπως επισήμανε, η νέα εκπαιδευτική πολιτική προβλέπει μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

1. Τον διαχωρισμό της σχολικής χρονιάς σε δύο τετράμηνα.
2. Τη διεξαγωγή μιας ενιαίας τελικής εξέτασης μετά τη λήξη των μαθημάτων στο τέλος της σχολικής χρονιάς, η οποία θα ετοιμάζεται κεντρικά, ώστε να εξασφαλίζεται η εγκυρότητα, η αξιοπιστία και η διαφάνεια.
3. Τη μείωση των εξεταζόμενων μαθημάτων στην Α΄ τάξη Γυμνασίου από τέσσερα σε δύο μαθήματα, για την ομαλή μετάβαση από το δημοτικό στο γυμνάσιο.
4. Τον καθορισμό της μεθοδολογίας υπολογισμού του βαθμού του έτους τόσο για τα εξεταζόμενα όσο και για τα μη εξεταζόμενα μαθήματα.

Παράλληλα, με τις νομοθετικές τροποποιήσεις προωθούνται και βελτιώσεις σε διαδικασίες που θα ρυθμιστούν με βάση οδηγίες και εγκυκλίους, όπως η δημιουργία τράπεζας υλικού ανά μάθημα, η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, η αξιολόγηση με πολλαπλές μορφές συντρέχουσας αξιολόγησης πέραν των γραπτών διαγωνισμάτων και των τελικών εξετάσεων και η διεξαγωγή διαγνωστικής αξιολόγησης στην αρχή της σχολικής χρονιάς.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τα στοιχεία που τέθηκαν ενώπιον της επιτροπής, το νέο σύστημα αξιολόγησης αναμένεται να προσφέρει συνολική αξιολόγηση του μαθητή μέσα από πολλαπλές πηγές, να αυξήσει τον διδακτικό χρόνο, να περιορίσει τον αριθμό των γραπτών εξετάσεων και διαγωνισμάτων, να απλοποιήσει και να εκσυγχρονίσει τις διαδικασίες διόρθωσης των γραπτών και να προσφέρει ουσιαστικότερη στήριξη στους εκπαιδευτικούς σε θέματα αξιολόγησης του μαθητή.

Όλοι όσοι κλήθηκαν και παρευρέθηκαν στις συνεδρίες της επιτροπής συμφώνησαν με τους σκοπούς και τη φιλοσοφία των προτεινόμενων ρυθμίσεων, εκτός από τους εκπροσώπους της εκπαιδευτικής οργάνωσης ΟΛΤΕΚ, οι οποίοι διαφώνησαν με την κατάργηση της εξέτασης στο τέλος του α΄ τετραμήνου, αφού, όπως δήλωσαν, το υφιστάμενο σύστημα αξιολόγησης χρειαζόταν βελτίωση και όχι κατάργηση.

Παράλληλα, σημειώνεται ότι όλοι οι εμπλεκόμενοι που παρευρέθηκαν ενώπιον της επιτροπής εξέφρασαν τους προβληματισμούς τους και ήγειραν ορισμένες επιφυλάξεις για συγκεκριμένες επιμέρους πρόνοιες των κανονισμών για τις οποίες εισηγήθηκαν βελτιώσεις, με στόχο την καλύτερη λειτουργία του νέου συστήματος αξιολόγησης.

Ειδικότερα, η εκπρόσωπος του Κλάδου Επιθεωρητών Μέσης Εκπαίδευσης ΠΑΣΥΔΥ μεταξύ άλλων επισήμανε την ανάγκη ρύθμισης ζητημάτων που αφορούν τη θεματοθέτηση, τη βαθμολόγηση και αναβαθμολόγηση, καθώς και το χρονοδιάγραμμα καθορισμού της διδακτέας και εξεταστέας ύλης.

Ο εκπρόσωπος της Βιολογικής Εταιρείας Κύπρου διαφώνησε με την κατάργηση της γραπτής εξέτασης στο μάθημα της Βιολογίας στην Α΄ τάξη Γυμνασίου, αφού, όπως δήλωσε, η προτεινόμενη ρύθμιση μεταξύ άλλων υποβαθμίζει το μάθημα της Βιολογίας και δημιουργεί στους μαθητές λανθασμένη εντύπωση ότι τα κύρια μαθήματα στο γυμνάσιο είναι τα Νέα Ελληνικά και τα Μαθηματικά.

Οι εκπρόσωποι της Παγκύπριας Συνομοσπονδίας Ομοσπονδιών Συνδέσμων Γονέων Δημόσιων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης, χωρίς να διαφωνούν με τη φιλοσοφία των προτεινόμενων ρυθμίσεων, κατέθεσαν τους προβληματισμούς τους, οι οποίοι επικεντρώνονται στην ανάγκη ρύθμισης των ακόλουθων ζητημάτων:

1. Διασφάλιση του αδιάβλητου και της αξιοπιστίας της τελικής κεντρικής γραπτής εξέτασης.
2. Καθορισμός του ποσοστού της εξεταστέας ύλης της τελικής κεντρικής γραπτής εξέτασης.
3. Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.
4. Καθορισμός του πλαισίου προφορικής και συντρέχουσας αξιολόγησης.
5. Ετήσια αξιολόγηση του θεσμού.

Οι εκπρόσωποι της ΟΕΛΜΕΚ δήλωσαν μεταξύ άλλων ότι είναι απαραίτητο να καθοριστεί στους κανονισμούς το ποσοστό της διδακτέας ύλης η οποία θα εξετάζεται στην τελική γραπτή εξέταση.

Στο πλαίσιο της περαιτέρω συζήτησης των κανονισμών, μέλη της επιτροπής εξέφρασαν ορισμένες επιφυλάξεις αναφορικά με επιμέρους ζητήματα, τα οποία αφορούν τα ακόλουθα:

1. Την κατάργηση στην Α΄ τάξη Γυμνασίου της εξέτασης στα μαθήματα της Ιστορίας και της Βιολογίας.

2. Το ποσοστό βαρύτητας των τετραμήνων και της τελικής εξέτασης για τον καθορισμό του βαθμού του έτους.
3. Τον καθορισμό της διδακτέας και της εξεταστέας ύλης.
4. Το αδιάβλητο των ενιαίων τελικών προαγωγικών και απολυτήριων εξετάσεων και τον καθορισμό της διαδικασίας διεξαγωγής τους κατ' αναλογία με τη διαδικασία που ακολουθείται στις παγκύπριες εξετάσεις πρόσβασης στα δημόσια πανεπιστήμια της Κύπρου και της Ελλάδας.
5. Τον μηχανισμό ελέγχου της αξιολόγησης στο πλαίσιο των δύο τετραμήνων και τον αριθμό των διαγωνισμάτων που θα πραγματοποιούνται για κάθε μάθημα.
6. Τη σύνθεση της Ειδικής Συμβουλευτικής Επιτροπής.

Η υπουργός, τοποθετούμενη σε σχέση με τους προβληματισμούς και τις επιφυλάξεις που εγέρθηκαν τόσο από την πλευρά της επιτροπής όσο και από την πλευρά των εμπλεκόμενων φορέων, ανέφερε μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

1. Οι ενιαίες τελικές προαγωγικές και απολυτήριες εξετάσεις της μέσης εκπαίδευσης δεν μπορούν να αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο όπως οι παγκύπριες εξετάσεις πρόσβασης στα δημόσια πανεπιστήμια της Κύπρου και της Ελλάδας, αφού αυτές είναι εσωτερικές σχολικές εξετάσεις και έχουν άλλο σκοπό. Επίσης, είναι γεγονός ότι υπάρχουν πολλές στρεβλώσεις και καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια για επίλυση των προβλημάτων και κάλυψη των κενών που εντοπίστηκαν κατά τα προηγούμενα χρόνια.
2. Με την επιμόρφωση τόσο των θεματοθετών όσο και των διορθωτών αναμένεται να μειωθούν τα λάθη και τα προβλήματα που παρατηρήθηκαν σε προηγούμενες εξετάσεις.
3. Θεωρείται πολύ σημαντική η ομαλή μετάβαση των μαθητών από το δημοτικό στο γυμνάσιο και για τον λόγο αυτό μειώνονται τα μαθήματα που θα εξετάζονται γραπτώς στην Α' τάξη του Γυμνασίου από τέσσερα σε δύο. Σημειώνεται ότι για τα μαθήματα της Ιστορίας και της Βιολογίας δεν μειώνονται οι ώρες διδασκαλίας ούτε η διδακτέα ύλη.
4. Όσον αφορά τα θέματα που δεν καθορίζονται στους κανονισμούς, όπως είναι για παράδειγμα το ποσοστό της εξεταστέας ύλης, για την οποία γίνεται προσπάθεια μείωσης, ο αριθμός των διαγωνισμάτων και οι εναλλακτικοί τρόποι αξιολόγησης κάθε μαθήματος, καθώς και ο τρόπος ελέγχου της εφαρμογής όσων θεμάτων καθορίζονται εσωτερικά, αυτά θα ρυθμιστούν με εγκυκλίους και οδηγίες εσωτερικά. Σημειώνεται ότι γίνεται προσπάθεια μείωσης της διδακτέας ύλης κατά τρόπο που η διδακτέα ύλη να είναι η ίδια με την εξεταστέα ύλη.
5. Η διασφάλιση του αδιάβλητου των εξετάσεων είναι πολύ σημαντική, γι' αυτό και θα ακολουθούνται αυστηρές διαδικασίες και οι οδηγίες που θα δοθούν θα προσομοιάζουν με αυτές των παγκύπριων εξετάσεων πρόσβασης στα δημόσια πανεπιστήμια της Κύπρου και της Ελλάδας. Παρά το γεγονός ότι δεν θα περιληφθούν στους κανονισμούς συγκεκριμένες ρυθμίσεις για τον σκοπό αυτό, κατά την ετοιμασία των εγκυκλίων θα ληφθούν υπόψη τα λάθη προηγούμενων χρόνων, ώστε να αποφευχθεί η επανάληψή τους στο μέλλον.

Σημειώνεται ότι σε μεταγενέστερο στάδιο το αρμόδιο υπουργείο έκρινε σκόπιμο να καταθέσει στην επιτροπή αριθμό τροποποιήσεων για σκοπούς αποτελεσματικότερης εφαρμογής της προωθούμενης νέας εκπαιδευτικής πολιτικής, οι οποίες αφορούν μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

1. Την τροποποίηση της ημερομηνίας λήξης των μαθημάτων, ώστε για όλες τις τάξεις του λυκείου και των τεχνικών σχολών τα μαθήματα να λήγουν το δεύτερο δεκαήμερο του Μαΐου.
2. Την ανακοίνωση από την αρμόδια αρχή της εξεταστέας ύλης τουλάχιστον δύο βδομάδες πριν από τη λήξη των μαθημάτων.
3. Τον καθορισμό της διάρκειας του προγράμματος ανατροφοδότησης και ενισχυτικής/ υποστηρικτικής διδασκαλίας για τους μαθητές του γυμνασιακού κύκλου και των τάξεων Α' και Β' Λυκείου και Τεχνικών Σχολών οι οποίοι θα παραπέμπονται σε ανεξέταση μέχρι δύο βδομάδες.
4. Την ανακοίνωση των βαθμών του έτους για όλα τα μη εξεταζόμενα μαθήματα πέντε εργάσιμες μέρες πριν από τη λήξη των μαθημάτων.

Με βάση τα πιο πάνω, η επιτροπή, αφού υιοθέτησε τις προτεινόμενες τροποποιήσεις, αποφάσισε να τροποποιήσει περαιτέρω το κείμενο των κανονισμών, ώστε να διασαφηνιστεί ότι:

1. το μάθημα των Φυσικών στη Β' και Γ' τάξη Γυμνασίου θα περιλαμβάνει τα μαθήματα της Φυσικής, της Χημείας και της Βιολογίας και
2. οι τελικές προαγωγικές και απολυτήριες γραπτές εξετάσεις θα διενεργούνται κατά τρόπο που να διασφαλίζεται το αδιάβλητό τους.

Υπό το φως των πιο πάνω, η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας και Πολιτισμού, αφού τροποποίησε σύμφωνα με τα πιο πάνω τους κανονισμούς και επέφερε όλες τις αναγκαίες νομοτεχνικές αλλαγές, επιφυλάχθηκε να τοποθετηθεί επί των προνοιών τους κατά τη συζήτησή τους στην ολομέλεια του σώματος.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Επειδή, αντιλαμβάνομαι, θα υπάρξει συζήτηση και επειδή δεν έγινε το πρώι η Σύσκεψη του Προέδρου και των Αρχηγών ή Εκπροσώπων των Κομμάτων, να μου επιτρέψετε να καταθέσω μια πρόταση, έτσι ώστε να γίνει με οργανωμένο τρόπο η συζήτηση.

(Μη ευκρινή σχόλια από τον κ. Ανδρέα Θεμιστοκλέους)

Κύριε Θεμιστοκλέους, να βάλω την πρότασή μου, αν θέλετε, να βάλετε και εσείς τη δική σας πρόταση ενώπιον της ολομέλειας...

(Μη ευκρινή σχόλια από τον κ. Ανδρέα Θεμιστοκλέους)

Πρώτα θα βάλω εγώ τη δική μου, κύριε Θεμιστοκλέους, και μετά να βάλετε και τη δική σας.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Προηγήστε και λόγω ηλικίας και, δεύτερον, λόγω αξιώματος.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ευχαριστώ.

Κάτσετε να μεν σας ταλαιπωρώ.

Λοιπόν, προτείνω η συζήτηση να γίνει κατά οργανωμένο τρόπο. Είναι ένα θέμα το οποίο πολυσυζητήθηκε και δημόσια τα τελευταία χρόνια. Η πρόταση είναι τα δύο μεγάλα κόμματα να έχουν από δέκα λεπτά, δηλαδή ο Δημοκρατικός Συναγερμός και το ΑΚΕΛ, το ΔΗΚΟ να έχει οχτώ λεπτά, το ΕΛΑΜ, η ΕΔΕΚ, η ΔΗΠΑ και οι Οικολόγοι από έξι λεπτά και από τέσσερα λεπτά στον ανεξάρτητο και στον μεμονωμένο σοσιαλιστή βουλευτή.

Κύριε Θεμιστοκλέους.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Με το που μπήκατε στην αίθουσα, έχετε διαβάσει μια διακήρυξη για την Διακοινοβουλευτική Ένωση. Η ερώτησή μου είναι σε πόσα από αυτά τα οποία έχετε διαβάσει ανταποκρίνεται αυτό το σώμα. Για ποια αντιπροσωπευτικότητα μιλάτε; Για ποια δημοκρατική έκφραση των λαών και των κοινωνιών εμιλήσετε;

Η πρόταση η δική μου -η οποία πάντα θα είναι η ίδια- είναι να εφαρμόζεται το Σύνταγμα. Δηλαδή ζητάτε εσείς από εμένα, που είμαι εισηγητής τεσσάρων τροπολογιών, να καλύψω το θέμα το γενικότερο, να απαντήσω σε άλλες τροπολογίες άλλων συναδέλφων από τον Συναγερμό και να υποστηρίξω ταυτόχρονα τις δικές μου τροπολογίες. Δεν έχω αυτή την ικανότητα, κύριε Πρόεδρε!

Την περασμένη Πέμπτη εξελίχθηκε η συνεδρίαση ομαλότατα. Δεν μπορεί δηλαδή κάθε φορά να λέμε ότι τώρα θα μιλήσουν δέκα λεπτά πρώτα οι βουλευτές του ΑΚΕΛ, μετά άλλα δέκα λεπτά οι βουλευτές όλοι του Συναγερμού, μετά πάμε πιο κάτω. Δεν παρέχεται η δυνατότητα τέτοιας συζητήσεως.

Και επιπλέον, το ξανατονίζω, δεν μπορεί να υπάρχουν βουλευτές δύο, τριών ή τεσσάρων ταχυτήτων. Πόσες φορές να το πω; Ο χρόνος δεν ανήκει στα πολιτικά κόμματα, ο χρόνος ανήκει στους βουλευτές! Και, όταν μιλά το Σύνταγμα για τους βουλευτές, δεν έχει προνομιακή αντιμετώπιση κανένας βουλευτής, είτε προέρχεται από μικρό είτε από μεγάλο κόμμα. Θα εξελισσόταν η κατάσταση τώρα, ήδη θα μιλούσαμε όμορφα και ομαλά.

Επιπρόσθετα από αυτό, κάθε φορά, κάθε Πέμπτη ο κ. Γεωργίου σπαταλά τριάντα με σαράντα λεπτά να μας πει πού πάει η Βουλή στο εξωτερικό. Από ποιο κανονισμό προνοείται τούτο το πράγμα; Από ποιο σύνταγμα; Ειλικρινά, ήθελα να μάθω εγώ από πού αντλήσαμε το δικαίωμα να τρώμε χρόνο εις βάρος του ιερού χρόνου της νομοθετικής εργασίας.

Αν θέλετε να μη μιλήσω, κύριε Πρόεδρε...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κύριε Θεμιστοκλέους, νομίζω τοποθετηθήκατε. Να μου επιτρέψετε απλώς να πω δκυο πράγματα τζαι μετά η ολομέλεια θα αποφασίσει για το πώς θα γίνει η συζήτηση.

Δεν είναι σημερινό το φαινόμενο να ρυθμίζονται οι συζητήσεις στην ολομέλεια της Βουλής. Από την ημέρα που δημιουργήθηκε αυτή η Βουλή, καθορίστηκε ο χρόνος συζήτησης με έναν τρόπο ανάλογο, με βάση το... Διότι πρέπει να υπάρχει ισότιμη αντιπροσώπευση και ισότιμη αντιπροσώπευση, αντιλαμβάνεστε, σημαίνει με βάση τον αριθμό των βουλευτών που έσει το κάθε πολιτικό κόμμα στην ολομέλεια της Βουλής. Δεν είναι φαινόμενο

το οποίο ακολουθείται μόνο στην κυπριακή Βουλή των Αντιπροσώπων. Είναι φαινόμενο που ακολουθείται σε πάρα πολλά κοινοβούλια του εξωτερικού.

Είναι δική σας η άποψη -σεβαστή η άποψή σας- ότι με αυτό τον τρόπο περιορίζεται το δημοκρατικό σας δικαίωμα να μιλάτε για όσο θέλετε, αλλά να μου επιτρέψετε να πω ότι, εάν καταντήσουμε τη Βουλή των Αντιπροσώπων σε λέσχη συζητήσεων, το μόνο που θα πετύχουμε είναι να την υποβαθμίσουμε ακόμα περισσότερο στα μάτια του κόσμου. Γι' αυτό εν τη σοφία της διαχρονικά η Βουλή των Αντιπροσώπων οργάνωνε τη διεξαγωγή των συζητήσεων.

Η ολομέλεια θα αποφασίσει, δεν θα αποφασίσω εγώ.

Λοιπόν, η παράκλησή μου είναι να τοποθετηθούμε.

Πόσοι τάσσονται υπέρ της πρότασης;

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Κύριε Πρόεδρε, περιμένετε!

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Τι να περιμένω, κύριε Θεμιστοκλέους; Δεν πρόκειται να σας επιτρέψω να ταλαιπωρείτε την ολομέλεια της Βουλής των Αντιπροσώπων. Είπτε την άποψή σας.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Ενώ εσείς είστε ο θαρραλέος προστάτης της αρμονικότητας!

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κύριε Θεμιστοκλέους, δεν θα σου κάμω το χατίρι!

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Κύριε Πρόεδρε, πολύ απλά αυτή η ολομέλεια δικαιούται να κάμνει ό,τι θέλει, να αποφασίζει όπως θέλει για τη συνεδρίασή της. Με μια διαφορά, ότι απαρεγκλίτως πρέπει να σέβεται το Σύνταγμα!

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Δική σας η ερμηνεία του Συντάγματος, κύριε Θεμιστοκλέους. Σας παρακαλώ να κάτσετε κάτω. Η ολομέλεια θα αποφασίσει. Δεν πρόκειται να συνεχίσουμε τη συζήτηση.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Μα η ολομέλεια μπορεί να αποφασίσει να μην ξαναμιλήσω ποτέ!

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Σας παρακαλώ!

Η ολομέλεια να ψηφίσει πώς τοποθετείται.

Έγινε μια πρόταση από τον Πρόεδρο της ολομέλειας και γίνεται τζιαι μια πρόταση από τον κ. Θεμιστοκλέους. Να ψηφίσουμε με το σιέριν πάνω.

Πόσοι υποστηρίζουν την πρόταση η οποία έγινε από την έδρα;

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Κύριε ελέησον!

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Λοιπόν, προχωρούμε με την οργανωμένη συζήτηση.

Κύριε Θεμιστοκλέους, έχετε τον λόγο.

Τζιαι, για να μεν έχουμε την παρεξήγηση που είχαμε την προηγούμενη φορά, είπτε το τζιαι στην παρέμβασή σας, να εξηγήσετε και τις τροπολογίες σας στον χρόνο που έσιετε.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Να έρθω στο βήμα;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Αν θέλετε, ναι. Κανονικά πρέπει, αν έν' τέσσερα λεπτά, στο βήμα.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Επειδή είναι πάνω 'πού τα δύο. Αφού είπαμε, η γενναιοδωρία μας...

Οι τροπολογίες οι δικές μου, πλείστες εκ των οποίων ταυτίζονται με τις τροπολογίες του Δημοκρατικού Συναγερμού, έχουν να κάμουν με τα εξής πράγματα: Πρώτον -αυτή είναι μόνο δική μου τροπολογία, δεν είναι του Συναγερμού- είναι τα μαθήματα που εξετάζονται στην Α΄ Γυμνασίου να παραμείνουν ως έχουν, ελληνικά, μαθηματικά, βιολογία και ιστορία. Η θεωρία ότι η βιολογία και η ιστορία μπορούν να αφαιρεθούν, για να κάμουμε τη ζωή των παιδιών και των γονιών πιο άνετη, απλώς είναι μια σύγχρονη εκδοχή της αθηναϊκής δημαγωγίας, λαϊκισμός δηλαδή. Τα παιδιά, είτε έτσι είτε αλλιώς, εξετάζονται κάθε Μάιο, Ιούνιο σε ένα σωρό άλλα πράγματα που δεν έχουν σχέση με το δημόσιο σχολείο. Πιάνα, κολύμπι, ολυμπιακή γυμναστική, αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά και ένα σωρό άλλες δραστηριότητες. Μας έφταιξε ότι θα εξεταστούν μια φορά τον χρόνο στο μάθημα της βιολογίας και της ιστορίας; Αυτή είναι λοιπόν η πρώτη τροπολογία.

Η δεύτερη τροπολογία αφορά τα ποσοστά εξετάσεων. Θα πρέπει κάποτε να κατανοήσουμε -και εγώ ισχυρίζομαι καλά, πολύ καλά, πάρα πολύ καλά- ότι δεν μπορεί μια εξέταση που αφορά τη μισή διδακτέα και εξεταστέα ύλη να βαθμολογείται και να επηρεάζει τον τελικό βαθμό στο απολυτήριο περισσότερο από την τελική εξέταση. Δεδομένου ότι οι εξετάσεις αυτές είναι της ίδιας ισχύος και των ίδιων γνωσιολογικών απαιτήσεων, είναι παραλογισμός να παίρνει η ενδιάμεση εξέταση τριάντα πέντε τοις εκατόν, αλλά η τελική να παίρνει τριάντα τοις εκατόν. Η εισήγησή μου είναι -ταυτίζεται με τον Συναγερμό- είναι τριάντα η μία εξέταση, τριάντα η άλλη και σαράντα η τελική εξέταση.

Σε ό,τι αφορά την άλλη τροπολογία, αυτά τα επί τοις εκατόν της διδακτέας ύλης να εξετάζονται στο τέλος κάθε χρονιάς είναι κουτοπονηράδες. Δεν συνιστούν σε ένα πραγματικό εκπαιδευτικό σύστημα κριτήριο επιτυχίας.

Τελειώνοντας, πρέπει να ξεκαθαρίσουμε στους μαθητές και στους γονείς ότι η εξεταστέα πλέον θα ταυτίζεται με τη διδακτέα ύλη από τη μεθεπόμενη σχολική χρονιά.

Αυτά, κύριε Πρόεδρε.

Πέρασα τον χρόνο μου;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Είσαι μέσα στον χρόνο σου. Ευχαριστώ πολύ, να είσαι καλά!

Από τους Οικολόγους ποιος θα μιλήσει;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΑΤΤΑΛΙΔΟΥ:

Εγώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Η κ. Ατταλίδου.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΑΤΤΑΛΙΔΟΥ:

Τον τελευταίο χρόνο τον περάσαμε αντιμετωπίζοντας μια τεράστια σύγκρουση μεταξύ Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, καθηγητών, γονέων και μαθητών. Συζητούσαν όλοι για τα τετράμηνα και κατά πόσο είναι χρήσιμα ή όχι, κατά πόσο οι μαθητές μπορούν να προετοιμαστούν, οι δάσκαλοι να έχουν αρκετό χρόνο να διδάξουν και για τα αποτελέσματα. Αντιμετωπίζουμε την παιδεία σαν ένα βαθμοκεντρικό πρόγραμμα, το οποίο όλοι ξέρουμε -όσοι διαβάζουν λίγο- ότι επέρασαν. Ετέλειωσαν.

Η παιδεία που χρειάζεται για το μέλλον είναι η παιδεία που βγάζει ενημερωμένους πολίτες, με δεξιότητες, για να αντιμετωπίζουν τις τεράστιες προκλήσεις που έχουμε μπροστά μας. Την τεράστια πρόκληση που λέγεται «τεχνητή νοημοσύνη», που θα αλλάξει τα πάντα, ακόμα και στην εκπαίδευση, την τεράστια πρόκληση που λέγεται «ανεργία» ή επαγγέλματα τα οποία δεν θα είναι πλέον χρήσιμα και, άρα, πρέπει να μετεκπαιδευτούμε πάρα πολύ, για να μπορέσουμε να παραμείνουμε ενεργοί στον εργασιακό χώρο και παραγωγικοί, τεράστια προβλήματα που θα έχουμε με τη μετανάστευση και την κλιματική αλλαγή. Αντ' αυτού, εμείς συνεχίζουμε να έχουμε μια παιδεία η οποία βγάζει ανθρώπους που πρέπει να συγκεντρώνονται στη βαθμολογία, ενώ χώρες όπως η Φινλανδία έχουν πολύ λιγότερες ώρες διδασκαλίας και πολύ καλύτερα αποτελέσματα. Τέσσερα είναι τα πράγματα που πρέπει να καλλιεργήσουμε στα παιδιά και είναι γραμμένο, αν μπειτε στο internet, θα το βρείτε παντού. Κριτική σκέψη, συνεργασία, που λείπει από παντού -και φαίνεται και μέσα σε τούτη τη Βουλή ότι λείπει 'πού την κουλτούρα μας η συνεργασία- η επικοινωνία και η δημιουργικότητα.

Όλα αυτά που συζητούμε και θα ψηφίσουμε σήμερα δεν έχουν καμία σχέση με αυτό το θέμα. Πραγματικά, με λυπεί, θρηνώ, γιατί βλέπω ότι συνεχίζουμε να βγάζουμε άτομα στην κοινωνία που δεν μπορούν να ξεχωρίσουν και να ξέρουν την ιστορία του τόπου τους, δεν μπορούν να ξεχωρίσουν το ψέμα από την αλήθεια, δεν μπορούν να ξεχωρίσουν το τι σημαίνει «δημοκρατία» 'πού τον φασισμό. Και όμως, επιμένουμε στους βαθμούς. Έχει χρεοκοπήσει αυτό το σύστημα! Εμείς το λέμε και πρέπει να υπάρξει άμεση μεταρρύθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος. Αυτά! Και θα ψηφίσουμε όπως θα ψηφίσουμε.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ευχαριστώ.

Ο κ. Τρυφωνίδης, αντιλαμβάνομαι.

ΑΛΕΚΟΣ ΤΡΥΦΩΝΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Είναι γνωστά τα όσα προηγήθηκαν εδώ και δύο χρόνια με τις ατέρμονες συζητήσεις και πολλαπλές συνεδρίες για το θέμα των τετραμήνων και τα όσα παρατράγουδα έχουν δημιουργηθεί, που πρόσθεσαν άγχος και ψυχολογικά προβλήματα στους μαθητές μας. Είναι με ιδιαίτερη ικανοποίηση για τη Δημοκρατική Παράταξη-Συνεργασία που σήμερα έχουμε ενώπιόν μας την ψήφιση των κανονισμών για την ουσιαστική βελτίωση του συστήματος αξιολόγησης των μαθητών μας. Οι προωθούμενες αλλαγές στον θεσμό θα ρυθμίσουν και θα αντιμετωπίσουν τις αδυναμίες που παρατηρήθηκαν και θα εξυγιάνουν τον τρόπο αξιολόγησης των μαθητών, ώστε η αξιολόγησή τους να πραγματοποιείται ολιστικά και στη βάση καθορισμένων επιστημονικών και παιδαγωγικών κριτηρίων.

Σημειώνω τον διαχωρισμό της χρονιάς στα δύο τετράμηνα, αλλά με τη διαμορφωτική εξέταση και τα ποσοστά που έχουμε μπει, τη διεξαγωγή μιας ενιαίας τελικής εξέτασης με τη λήξη των μαθημάτων, τη μείωση των εξεταζόμενων μαθημάτων στην Α΄ τάξη Γυμνασίου από τέσσερα σε δύο μαθήματα και τον καθορισμό μεθοδολογίας υπολογισμού του βαθμού του έτους με τα εξεταζόμενά μας μαθήματα και τα μη εξεταζόμενα. Επίσης, διαμορφώνεται -και ήταν και ένα σοβαρότατο αίτημα και της επιτροπής Οικονομικών -η διασφάλιση του αδιάβλητου και της αξιοπιστίας των εξετάσεων που θα έχουν ενώπιόν τους οι μαθητές μας με τη νέα χρονιά.

Βλέπουμε με ικανοποίηση επίσης να περιέχονται στην πρόταση της υπουργού αρκετά θέματα και προτάσεις που έχουμε εισηγηθεί ως Δημοκρατική Παράταξη-Συνεργασία, που συνάδουν και με τη γενικότερη φιλοσοφία για την εκπαίδευση. Έχουμε τονίσει επανειλημμένα απ' αυτό το βήμα, αλλά και στην επιτροπή Παιδείας ότι πρώτιστο μέλημά μας και στόχος μας είναι η σωστή και ολοκληρωμένη παιδεία των παιδιών μας, που θα προάγει ένα σύγχρονο και ευχάριστο εκπαιδευτικό περιβάλλον για τα παιδιά, που θα τους δίνει τα απαραίτητα εφόδια και θα τα προετοιμάζει να είναι ολοκληρωμένοι πολίτες με την ένταξή τους στην κοινωνία.

Οι δεξιότητες των παιδιών προάγονται μέσα από αυτό το σύστημα. Ευελπιστούμε να προάγονται με την εφαρμογή του. Θα ψηφίσουμε τους σχετικούς κανονισμούς, κύριε Πρόεδρε, και αισιοδοξούμε για ένα καλύτερο μέλλον για την παιδεία μας.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ευχαριστώ.

Από την ΕΔΕΚ ο κ. Αποστόλου.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Καταρχάς, οφείλουμε ως ΕΔΕΚ να συγχαρούμε την Υπουργό Παιδείας, την κ. Μιχαηλίδου, γιατί σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα έφερε ενώπιον της επιτροπής Παιδείας κάτι το οποίο ήταν και προεκλογική δέσμευση του Προέδρου της Δημοκρατίας, δηλαδή την αλλαγή ουσιαστικά της αξιολόγησης των μαθητών στη μέση εκπαίδευση με την κατάργηση της εξέτασης κατά το πρώτο τετράμηνο.

Θέλουμε να πούμε ότι στηρίζουμε τη φιλοσοφία των κανονισμών της Υπουργού Παιδείας. Θεωρούμε ότι θα συμβάλει, έτσι ώστε να υπάρχει περισσότερος αποτελεσματικός χρόνος για τα παιδιά κατά τη διάρκεια και των δύο εξαμήνων και θα αποφορτίζει τα παιδιά από ένα τεράστιο βάρος και φόρτο, που όλοι μας που εμπλεκόμαστε με τον έναν ή με τον άλλο τρόπο στην παιδεία γινόμασταν δέκτες διαφόρων παραπόνων τα προηγούμενα χρόνια.

Ελπίζουμε με την ψήφιση αυτών των κανονισμών να επικρατήσει επιτέλους ηρεμία, η οποία είναι αναγκαία στον τομέα της παιδείας, και να ανοίξει από τον Σεπτέμβρη η συζήτηση για τα μεγάλα θέματα της παιδείας, όπως είναι η καλύτερη εφαρμογή του ολοήμερου σχολείου, η εφαρμογή της ενιαίας εκπαίδευσης και η στήριξη των παιδιών με αναπηρίες στα σχολεία μας, η αναβάθμιση των υποδομών, η αναβάθμιση της τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και πολλά άλλα ζητήματα τα οποία ως ΕΔΕΚ θέτουμε ως προτεραιότητα.

Τέλος, να πούμε ότι φυσικά θα στηρίξουμε τους κανονισμούς και θα καταψηφίσουμε τις τροπολογίες οι οποίες έχουν κατατεθεί από τους συναδέλφους.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ευχαριστώ.

Από το ΕΛΑΜ ο κ. Ιωάννου.

ΣΩΤΗΡΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ:

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Τα όσα γίνονται σήμερα, τα όσα συζητήθηκαν τους τελευταίους μήνες είναι απότοκο μιας λανθασμένης ρύθμισης και διαχείρισης των προηγούμενων ετών. Και θυμίζω ότι το ΕΛΑΜ το είχε καταψηφίσει, γιατί ακριβώς προβλέπαμε το τι ακριβώς θα συνέβαινε. Είχαμε προειδοποιήσει για το πόσο δύσκολο ήταν να εφαρμοστεί αυτό το εγχείρημα και το είχαμε τονίσει και πριν από κάποια χρόνια, όταν η πλειοψηφία του κοινοβουλίου ψήφισε αυτή τη ρύθμιση, την οποία έχουμε σήμερα να τροποποιήσουμε. Τα παιδιά που το βίωσαν οδηγούνται με μεγάλα κενά στα επόμενά τους χρόνια και είναι εκτεθειμένα απέναντι σε αυτή την κατάσταση. Η πρόταση την οποία έχουμε σήμερα μπροστά μας προφανώς και δεν είναι η τέλεια, η οποία θα λύσει όλα τα προβλήματα, είναι σίγουρα όμως καλύτερη από τη ρύθμιση η οποία ήδη υπήρχε. Αυτό που θέλουμε να τονίσουμε είναι ότι, αν μία φορά η Βουλή ή το Υπουργείο Παιδείας έχει βασανιστεί απ' αυτή την κατάσταση και τις συζητήσεις, σκεφτείτε τι έχει προκαλέσει αυτή η πολιτεία σε χιλιάδες μαθητές με αυτά τα πειράματα. Και ευελπιστούμε πραγματικά τα πειράματα στον χώρο της παιδείας να σταματήσουν. Και, επειδή έγινε αναφορά και στην έκθεση της επιτροπής σε «αδιάβλητο» και «αξιοπιστία», αυτά θυμίζω χάθηκαν μαζί με τις διαρροές που έγιναν στα εξεταστικά δοκίμια.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Από το Δημοκρατικό Κόμμα;

Ο κ. Μυλωνάς.

ΠΑΥΛΟΣ ΜΥΛΩΝΑΣ:

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Θέλω να πω πρώτα απ' όλα θερμά συγχαρητήρια στην υπουργό και στην κυβέρνηση, που ανέλαβαν την πρωτοβουλία να προχωρήσουν να λύσουν ένα πρόβλημα το οποίο χρόνιζε και ήταν μαρτύριο, κυρίως για τα παιδιά, τους μαθητές, αλλά και για τους γονείς. Επίσης, θέλω να προσθέσω ότι ήταν τεράστια η συμβολή όλων των δυνάμεων που μετέχουν στην επιτροπή Παιδείας, όλων ανεξαιρέτως των πολιτικών δυνάμεων. Η συνεισφορά τους ήταν καίριας σημασίας και καθοριστική, για να καταλήξουμε στο τελικό αποτέλεσμα, που θα μας δώσει την ευκαιρία τον Σεπτέμβριο να γνωρίζουν όλοι, άπαντες, τον τρόπο αξιολόγησης των παιδιών. Και ευχαριστώ πάρα πολύ όλους τους συναδέλφους, που ήταν εποικοδομητικοί. Εκείνο όμως που θα ήθελα να παρακαλέσω ιδιαίτερα τους πολιτικούς αρχηγούς είναι να ακουμπήσουν το κομμάτι της παιδείας στον τόπο μας, πέρα από ιδεολογικές αντιλήψεις και αγκυλώσεις, ως ένα εθνικό ζήτημα.

Είναι τραγική η κατάσταση στον χώρο της παιδείας, ιδιαίτερα της δημόσιας παιδείας, θα ήθελα να πω, και τα προβλήματα τα πραγματικά της καθημερινότητας των μαθητών και των γονιών, κύριε Πρόεδρε, είναι τέσσερα-πέντε με τίτλους, τα οποία θα περιγράψω:

Οι κτιριολογικές εγκαταστάσεις, η έλλειψη εγκαταστάσεων, η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, η αξιολόγηση του αναλυτικού προγράμματος, δηλαδή το γνωστικό αντικείμενο, τι μεταφέρουμε στα παιδιά μας, η έλλειψη κάθε σχέσης πλέον του σύγχρονου κόσμου, του καπιταλιστικού, που κυριάρχησε στο κομμάτι που αφορά τους λογιστικούς αριθμούς και τον πλουτισμό, και η έλλειψη και η απουσία, πέραν των όσων ανέφερε η κ. Ατταλίδου, έτσι, με αριστερή προσέγγιση των πραγμάτων, της ανθρωπιάς, της ενσυναίσθησης, της αλληλεγγύης και της δημοκρατικότητας βεβαίως. Όλα αυτά απουσιάζουν εντελώς και, επειδή όλοι έχουμε διαφορετικές προσεγγίσεις και ερμηνείες σε σχέση με αυτά, πρέπει να περάσουμε πέρα από τους εαυτούς μας, να ξεπεράσουμε τους εαυτούς μας, για να προσφέρουμε σε ένα σύγχρονο σχολικό περιβάλλον όλα αυτά τα θέματα.

Επιπρόσθετα, κύριε Πρόεδρε -και καταλήγω- το ωρολόγιο πρόγραμμα, το αναλυτικό πρόγραμμα, η ώρα προσέλευσης και αποχώρησης των παιδιών μας, όλα αυτά επηρεάζουν την καθημερινότητά τους. Τα υπόλοιπα είναι θέματα που μπορεί να τα κουβεντιάσουν οι ακαδημαϊκοί, να έρθουν, να προσέλθουν στο πολιτικό σύστημα. Αλλά είναι υποχρέωσή σας ως πολιτικών αρχηγών, πέραν του χρόνου που θα μιλούμε οι βουλευτές στη Σύσκεψη των Αρχηγών, να κάτσετε με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και να κάμετε ακριβώς μια εθνική στρατηγική, άσχετα αν αλλάζει η κυβέρνηση, να ακολουθείτε, γιατί, «αν θέλει κάποιος», λέει ένας σπουδαίος αριστεριστής Γάλλος

φιλόσοφος -σας το είπα πολλές φορές- «να απορρυθμίσει την παιδεία και την εκπαίδευση, της αλλάζει τα φώτα στις μεταρρυθμίσεις». Και δυστυχώς τα τελευταία εξήντα χρόνια αυτό κάνουμε και τίποτε άλλο.

Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ευχαριστώ, κύριε Μυλωνά.

Κύριε Σαββίδη, έλα λεπτό.

Από το ΑΚΕΛ και τον Συναγερμό ένας θα είναι ο ομιλητής;

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτές)

Δύο από τον Συναγερμό;

Κύριε Σαββίδη, να δώσουμε τον λόγο στον δεύτερο του Δημοκρατικού Συναγερμού. Ποιος θα είναι ο δεύτερος;

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτές)

Ένας εννά μιλήσει.

Συγγνώμη, κύριε Σαββίδη.

ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΣΑΒΒΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Ένα σύγχρονο κράτος -ευρωπαϊκό ή μη- πρέπει να έχει ένα σωστό εκπαιδευτικό σύστημα, που θα προάγει τη γνώση, την καινοτομία, θα βοηθά τους αποφοίτους του να πετυχαίνουν τους στόχους τους, θα βοηθά τους μαθητές του να αποκτούν δεξιότητες και κριτική σκέψη. Δυστυχώς, τα τελευταία χρόνια γίναμε μάρτυρες του γεγονότος η κοινή γνώμη να ασχολείται με τα ευτράπελα των εξετάσεων των τετραμήνων.

Ως ιδέα οι εξετάσεις των τετραμήνων θεωρούνταν σχεδόν από όλους ως ο ιδανικός τρόπος αξιολόγησης των μαθητών και μαθητριών, μιας και θα εξετάζονταν στη μισή ύλη. Και, αν ένα παιδί αποτύγχανε, θα είχε δεύτερη ευκαιρία με την εξέταση του δεύτερου τετραμήνου, οι μαθητές μας, μαθήτριες θα είχαν ανατροφοδότηση και αρκετά άλλα.

Δυστυχώς, στην πράξη αυτή η ευφάνταστη ιδέα των τετραμήνων κατέγραψε τραγικά γεγονότα.

Ο διδακτικός χρόνος μειώθηκε δραματικά. Ανατροφοδότηση των μαθητών, μαθητριών επί της ουσίας δεν γινόταν. Γραπτά που απείχαν σε δυσκολία από την ύλη που διδάσκονται τα παιδιά στην τάξη. Βιώσαμε διαρροές θεμάτων με τα γνωστά παρατράγουδα. Οι μέσες βαθμολογίες στα πλείστα μαθήματα κάτω από τη βάση. Βιώσαμε τακτικισμό και δεν αδικώ τους μαθητές, μαθήτριες για το ότι επιλέγουν τη δεύτερη σειρά εξέτασης, προσδοκώντας να επιτύχουν καλύτερες βαθμολογίες.

Γίναμε μάρτυρες λόγω των ασφυκτικών χρονοδιαγραμμάτων οι καθηγητές, καθηγήτριες να τρέχουν να καλύψουν την ύλη, χωρίς τα παιδιά να εμπεδώνουν.

Γίναμε μάρτυρες της προσπάθειας μαγειρέματος -και το λέω έτσι ευθέως- των μέσων όρων. Για να μας πείσουν ότι όλα πηγαίνουν καλά με τις εξετάσεις τετραμήνων, έπαιρναν δείγμα μη αντιπροσωπευτικό, για να μας δείξουν ότι οι μέσοι όροι στα μαθήματα των εξετάσεων ήταν μια χαρά, αντί να βγάζουν τον μέσο όρο από την ολότητα των γραπτών.

Κύριε Πρόεδρε,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Μπορώ να απαριθμήσω ακόμη πολλά μελανά σημεία των εξετάσεων των τετραμήνων, αλλά θα επικεντρωθώ στο τώρα. Το σημερινό νομοθέτημα που έχουμε σήμερα ενώπιον μας ως Δημοκρατικό Κόμμα μάς βρίσκει σύμφωνους. Μπαίνουν οι στέρεες βάσεις για σωστή, αντικειμενική αξιολόγηση των μαθητών, μαθητριών μας. Ο σύγχρονος παιδαγωγικός τρόπος αξιολόγησης εμπεριέχει πολλές παραμέτρους. Εξέταση, τα λεγόμενα mock test assignments projects, ομαδικές εργασίες, καθημερινή συμμετοχή, πρωτοβουλίες, σε αυτό το γραμμικό μοντέλο αξιολόγησης το οποίο θα εφαρμοστεί. Η κάθε παράμετρος έχει τη δική της βαρύτητα, αλλά και τον δικό της στόχο. Δυστυχώς, τα τελευταία τριάντα χρόνια δεν είχαμε ένα σταθερό εκπαιδευτικό σύστημα, ιδιαίτερα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Να ενθυμίσω, είχαμε τους κλάδους, πήγαμε στο ενιαίο λύκειο, ήλθαμε και εφαρμόσαμε ένα παράπλευρο με τους κλάδους, είχαμε ενιαίες εξετάσεις, φύγαμε από τις ενιαίες εξετάσεις, ήλθαν οι εξετάσεις τετραμήνων και η ιστορία συνεχίζεται.

Τι πρέπει να κάνουμε; Να κτίζουμε και όχι να χαλούμε και να ξανακτίζουμε. Να μάθουμε, να μαθαίνουμε

από άλλα εκπαιδευτικά συστήματα, που έχουν ένα σύστημα αξιολόγησης για χρόνια και απλά πάνω σε αυτό επενδύουν και βελτιώνουν. Οι φετινοί απόφοιτοι έχουν αδικηθεί, έχουν ταλαιπωρηθεί και θα πληρώνουν εφ' όρου ζωής τις άσφατες εκπαιδευτικές συμπεριφορές αυτού του κράτους.

Στο σημείο αυτό να συγχαρώ την Υπουργό της Παιδείας, την κ. Αθηνά Μιχαηλίδου, για την ταχύτητα που έχει επιδείξει στο να φέρει ενώπιόν μας το σημερινό νομοθέτημα, ένα νέο σύστημα αξιολόγησης για τους μαθητές, μαθήτριες, και να δώσει ένα τέλος σε αυτό το μαρτύριο των παιδιών, καθηγητών και γονιών. Η κυβέρνηση Νίκου Χριστοδουλίδη ξεκίνησε με το δεξί στα θέματα παιδείας και είμαστε βέβαιοι ότι τα καλύτερα έπονται.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Έχετε ένα λεπτό, κύριε Σαββίδη.

ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΣΑΒΒΙΔΗΣ:

Θα κλείσω με το εξής, ότι θα καταψηφίσουμε όλες τις τροπολογίες. Και θέλω να ευχαριστήσω τόσο τον πρόεδρο της επιτροπής, τον κύριο, τον φίλο μου τον αγαπητό, τον Παύλο τον Μυλωνά, που γιορτάζει σήμερα - να ζήσεις, φίλε Παύλο, από όλους μας- αλλά και τους συνάδελφους της επιτροπής για την πολύ καλή δουλειά.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ευχαριστώ.

Χρόνια πολλά, Παύλο!

ΠΑΥΛΟΣ ΜΥΛΩΝΑΣ:

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Δεν έχουμε Πέτρο νομίζω, έννεεν;

Λοιπόν, ο κ. Χριστοφίδης.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Σήμερα επιτέλους φτάνει στο τέλος του ένα παιδαγωγικό έγκλημα που συντελείται τα τελευταία χρόνια σε βάρος του εκπαιδευτικού συστήματος της Κύπρου και σε βάρος των παιδιών μας.

Ένα σύστημα το οποίο σχεδόν σκότωσε τη μαθησιακή διαδικασία στα σχολεία. Προώθησε την αποστήθιση, εκτόξευσε την παραπαιδεία, το άγχος και το στρες. Σε μια εποχή που τα παιδιά μας χρειάζονται σύγχρονες δεξιότητες της σύνθεσης, της ανάλυσης, της δημιουργίας, υποβάλαμε τα παιδιά σε εκμάθηση δεξιοτήτων εξετάσεων και πώς να αποστηθίζουν καλύτερα, για να μπορούν να γράψουν σε αυτές τις εξετάσεις. Χρειάστηκε μεγάλη προσπάθεια, όταν σχεδόν μόνοι μας τότε σταθήκαμε απέναντι σε αυτή την πρωτοβουλία.

Διάβαζα πρόσφατα τα πρακτικά της επιτροπής και τις τοποθετήσεις -και θέλω να το πω- των συναδέλφων Γιώργου Λουκαΐδη, Άντρου Καυκαλιά ότι είχαν εκτιμήσει ότι τότε αυτό που θα συμβεί με την επιβολή των εξετάσεων τετραμήνων είναι αυτό που συζητούμε σήμερα.

Δυστυχώς, τότε πολιτικές δυνάμεις συνδιαμόρφωσαν μαζί με το κυβερνών κόμμα αυτό που έχουμε σήμερα, το ψήφισαν και, όσες φορές με πρόταση νόμου το ΑΚΕΛ προσπάθησε να ανατρέψει αυτήν την κατάσταση και να στείλει ένα μήνυμα, δυστυχώς ήταν στην απέναντι πλευρά τζιαι φτάσαμε μετά από τις πιέσεις των εκπαιδευτικών εταίρων, μαθητών, γονιών, εκπαιδευτικών, λίγο πριν από τις προεδρικές εκλογές, ο νυν Πρόεδρος της Δημοκρατίας να υποστηρίξει το ακριβώς αντίθετο από εκείνο που ο ίδιος υποστήριξε ως μέλος του Υπουργικού Συμβουλίου του Νίκου Αναστασιάδη. Ας είναι.

Σε αυτή την πρόταση την οποία έχουμε σήμερα ενώπιον μας απεικονίζεται σε σημαντικό βαθμό η φιλοσοφία την οποία εκφράζαμε όλα αυτά τα χρόνια για ένα σύστημα αξιολόγησης σύγχρονο που θα στηρίζεται στις σύγχρονες ανάγκες των παιδιών μας.

Όταν κάμνουμε τέτοιου είδους συζητήσεις, πρέπει να ξεκινούμε από το βασικό ερώτημα. Ποιος είναι ο στόχος της αξιολόγησης; Γιατί θέλουμε να κάμνουμε αξιολόγηση των μαθητών μας; Για να λέμε από την Α΄ Γυμνασίου ότι αυτό το παιδί είναι του δεκαοκτώ και το άλλο είναι του δεκαεννιά; Για να πηγαίνουν τα παιδιά στην Α΄ Γυμνασίου, να γράφουν εφτά και οκτώ κατά μέσον όρο, όπως συνέβη πέρσι, τζιαι να τα αποθαρρύνουμε ουσιαστικά, να τους λέμε ότι εσείς δεν κάνετε για το σχολείο; Το σχολείο δεν σας θέλει; Ή ο στόχος της αξιολόγησης είναι να βοηθήσουμε το κάθε παιδί ξεχωριστά να γίνει καλύτερο, να καλύψει τις αδυναμίες, να εντοπίσει τα κενά του και να προσπαθήσει να τα βελτιώσει;

Ξέρετε, η παιδεία είναι ένα πολύ κρίσιμο ζήτημα, διότι απαντά σε ένα πολύ βασικό ερώτημα. Μέσω της παιδείας το κράτος λέει τι είδους πολίτη θέλουμε να δημιουργήσουμε και να δώσουμε στην κοινωνία. Υπάρχει η φιλοσοφία των οπαδών των εξετάσεων τετραμήνων που λέει: «Εμείς θέλουμε να δημιουργήσουμε καλά γρανάζια, για να παράγουν καλώς εις την οικονομία». Και υπάρχει και η φιλοσοφία που λέει ότι προφανώς θέλουμε και καλούς επαγγελματίες, θέλουμε πρώτα και κύρια ευτυχισμένους ανθρώπους, θέλουμε ανθρώπους με κριτική σκέψη, που να μπορούν να παίρνουν την κοινωνία ένα βήμα πιο μπροστά.

Άρα, το θέμα το οποίο συζητούμε σήμερα είναι απόλυτα συνδεδεμένο με τη φιλοσοφία του καθενός για την παιδεία και την κοινωνία.

Τι λέει η διεθνής εμπειρία, συνάδελφοι, συναδέλφισσες; Σύμφωνα με το διεθνές πρόγραμμα για την αξιολόγηση μαθητών «PISA», το καλύτερο εκπαιδευτικό σύστημα αυτή τη στιγμή στην Ευρώπη το έχει η Εσθονία. Στην Εσθονία οι μαθητές ξεκινούν να γράφουν για πρώτη φορά εξέταση σε τρία μαθήματα στην πρώτη λυκείου. Η έμφαση δεν είναι στις εξετάσεις ή στα διαγωνίσματα, είναι στη συνθετική σκέψη, είναι στα project, είναι σε όλα όσα έχει ανάγκη σήμερα ο σύγχρονος άνθρωπος. Παρόμοια προσέγγιση έχει και η Φινλανδία, για την οποία τόσο πολύ μεγάλη συζήτηση έχει γίνει τα τελευταία χρόνια.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Εχρεωκότησεν!

ΧΡΙΣΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

Μάλιστα, με βάση το «The Gregson Family Foundation» η Εσθονία είναι μία από τις ελάχιστες χώρες στον κόσμο που στη μέτρηση και των επιδόσεων και του βαθμού ευτυχίας των μαθητών επιτυγχάνει με τους υψηλότερους βαθμούς και ποσοστά. Άρα, επειδή έγινε πολύ μεγάλη συζήτηση τα τελευταία χρόνια για τη διεθνή εμπειρία, η διεθνής εμπειρία είναι εκεί και φωτογραφίζει το τι θα έπρεπε να κάμουμε.

Δυστυχώς, από το κυβερνών κόμμα, τον Συναγερμό τότε, υπήρχε μία κρυφή ατζέντα. Ποια ήταν η κρυφή ατζέντα; Θέλω να πω δύο παραδείγματα μόνο.

Πρώτον, η δήλωση Προδρόμου: «Δεν είναι όλα τα παιδιά για το σχολείο»! Να τους διώχνουμε, να τους αφαιρούμε, να λέμε ότι από έντεκα χρονών αυτό το παιδί θα γίνει οικοδόμος και από έντεκα χρονών αποφασίζουμε ότι αυτό το παιδί θα γίνει γιατρός.

Υπάρχει ένα πιο χαρακτηριστικό όμως παράδειγμα της κρυφής ατζέντας, της επίθεσης της οργανωμένης κατά του δημόσιου σχολείου: 2018-2019, ιδιωτική εκπαίδευση 10 684 μαθητές. Το 2022-2023, 13 130 στην ιδιωτική μέση εκπαίδευση, αύξηση 23% σε μια πενταετία μετά τις εξετάσεις τετραμήνων. Στη δε δημοτική εκπαίδευση 5 595 μαθητές το 2018-2019, 8 141 το 2022-2023, αύξηση 45%.

Αυτά ήταν τα αποτελέσματα της εκπαιδευτικής πολιτικής της προηγούμενης κυβέρνησης. Και θα μπορούσα να πω και άλλους αριθμούς, πώς αύξησαν τους early school leavers, τα παιδιά τα οποία εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο, και πολλούς άλλους δείκτες που αποδεικνύουν ότι αυτή η καταστροφική πολιτική για το δημόσιο σχολείο έπληξε όχι μόνο τα παιδιά μας, αλλά και την προοπτική του δημοσίου σχολείου.

Θα επιλυθούν όλα τα προβλήματα της εκπαίδευσης, επειδή θα αλλάξουμε το σύστημα αξιολόγησης; Προφανώς όχι. Ο τρόπος όμως που μεταχειρίζεσαι τις εκροές σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα καθορίζει σε σημαντικό βαθμό ολόκληρο το σύστημα και δεν μπορείς, αν έσεις ένα εξετασιοκεντρικό σύστημα, στο οποίο καθηγητές και μαθητές θα τρέχουν πίσω από την ύλη και την εκμάθηση δεξιοτήτων εξετάσεων, να λες όμως ότι «θα κάμω καλά αναλυτικά προγράμματα» ή «θα διορθώσω το ωρολόγιο πρόγραμμα».

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ένα λεπτό, κύριε Χριστοφίδη.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

Πριν να κατεβώ από το βήμα, κύριε Πρόεδρε, νιώθω την ανάγκη να πω το εξής, επειδή αυτό είναι το δεύτερο νομοθέτημα για την παιδεία το οποίο θα περάσει με τη στήριξη του ΑΚΕΛ και χάρη στη στήριξη του ΑΚΕΛ.

Στην πρώτη συνάντηση που είχαμε με την Υπουργό Παιδείας είχαμε πει ότι οι καλές εξηγήσεις κάμνουν τους καλούς φίλους, ότι θα είμαστε δημιουργικοί και με προτάσεις, εισηγήσεις, εξού και η φιλοσοφία μας απεικονίζεται στους κανονισμούς που έχουμε σήμερα ενώπιόν μας. Υπάρχει μία τρομερή κοινωνική αναστάτωση αυτή τη στιγμή, διότι φαίνεται ότι το Υπουργείο Παιδείας έχει υπαναχωρήσει στη συμφωνία που έκαμε με τις συντεχνίες και την ΠΟΕΔ σε σχέση με την κατάργηση της αγοράς υπηρεσιών, ιδιαίτερα στα προγράμματα τα ολοήμερα και τα «ΔΡΑΣΕ», με τον κίνδυνο εκατοντάδες εκπαιδευτικοί...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Τέλειωσε ο χρόνος σας, κύριε Χριστοφίδη.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ:

...που βιοπορίζονται να μείνουν χωρίς δουλειά.

Θέλω να στείλω το μήνυμα να το ξανασκεφτεί η υπουργός, διότι για μας αυτό είναι ένα πολύ σοβαρό ζήτημα και θα αντιδράσουμε πολύ έντονα.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ευχαριστώ.

Κύριε Κάρουλλα.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΡΟΥΛΛΑΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Είμαστε σήμερα εδώ για ένα ζήτημα το οποίο έχει απασχολήσει πολλές φορές αυτή την ολομέλεια τα τελευταία χρόνια και όντως οφείλω να πω ένα, κύριε Χριστοφίδη, ότι η αναστάτωση και η φρασεολογία η που χρησιμοποιούνται για το ζήτημα αυτό τα τελευταία χρόνια είναι αυτά ακριβώς που προκαλούν αυτούς τους αριθμούς που έχετε πει εσείς προηγουμένως. Στόχος του εκπαιδευτικού συστήματος είναι ακριβώς να προετοιμάζει έναν μαθητή, έναν πολίτη να βγει έξω στον κόσμο, έξω στην κοινωνία, με τα απαραίτητα εφόδια, που να μπορεί και γραπτές εξετάσεις να καθίσει για την εργασία του, να προετοιμάζεται δηλαδή, αλλά και κατόπιν διάγνωσης των όποιων μαθησιακών αδυναμιών να μπορεί, ναι, να καλύπτει τα όποια του κενά.

Στην πολιτική που ασκούμε όλοι μας για την εκπαίδευση επίκεντρο πρέπει να είναι ο μαθητής, η μαθήτρια και οφείλουμε να ακούμε και να λαμβάνουμε υπόψη τα όποια δεδομένα διαμορφώνονται. Ως Δημοκρατικός Συναγερμός λέγαμε επανειλημμένα -και το λέγαμε ευθαρσώς και δημόσια- ότι το σύστημα αξιολόγησης, ναι, χρειάζεται βελτίωση. Οι πρόσφατες εκλογές στην ΟΕΛΜΕΚ και στην ΟΛΤΕΚ έστειλαν ακριβώς ένα μήνυμα, ότι η συνέπεια και η σταθερότητα στη θέση ότι το εκπαιδευτικό μας σύστημα χρειάζεται ένα αντικειμενικό, ένα αξιόπιστο σύστημα αξιολόγησης για τα μαθησιακά αποτελέσματα, αλλά και για το ίδιο το σύστημα είναι μια αναγκαιότητα. Αυτό είναι το απαύγασμα των πρόσφατων εκλογών με τη νίκη της αλλαγής.

Το υφιστάμενο σύστημα, που εφαρμόστηκε εν μέσω μιας ιδιαίτερα πρωτόγνωρης κατάστασης, της πανδημίας, αλλά και της συνεχούς πολιτικής αμφισβήτησης και ευρύτερης αναστάτωσης, παρουσίασε προβλήματα στην εφαρμογή του, κάτι που ήταν αποδεκτό απ' όλες τις πολιτικές δυνάμεις, ακόμα και από αυτές που είχαν υπερψηφίσει τη μεταρρύθμιση και καταψήφισαν τις προτάσεις του ΑΚΕΛ για κατάργηση του συστήματος. Πρόσφατα είχαμε ακούσει την υπουργό να μιλά για ανάγκη βελτίωσης του συστήματος, αλλά την ίδια στιγμή ακούσαμε και τη θέση για κατάργηση από την κυβέρνηση, μια διάσταση δηλαδή. Αντί βελτίωσης, σήμερα έχουμε μια νέα τροποποιητική προσπάθεια του τρέχοντος συστήματος, στα πρότυπα ενός ξένου μοντέλου -και δεν είναι κακό αυτό- χωρίς όμως την απαραίτητη ουσιώδη μελέτη και θεώρηση των δεδομένων της Κύπρου και ανταλλαγή απόψεων και διαβούλευση.

Κρατώντας τη βάση του θεσμού των τετραμήνων με τον πολύ θετικό διαμοιρασμό της ύλης, η τροποποιητική αυτή πρόταση καταργεί τον θεσμό των εξετάσεων των τετραμήνων και μειώνει τη δυνατότητα εξαγωγής αντικειμενικών και αξιόπιστων μαθησιακών δεδομένων κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς. Από τη μια κωδικοποιεί -και συμφωνούμε, ναι- τη διαμορφωτική αξιολόγηση, κάτι το αναγκαίο, από την άλλη όμως καταργεί την ελάχιστη πηγή για την όσο το δυνατόν αντικειμενική εξαγωγή αξιόπιστων δεδομένων σε ενδιάμεση βάση. Αυτό είναι κατά την άποψή μας απόλυτα αναγκαίο για τη διαμόρφωση ενισχυτικών παρεμβάσεων για το υπόλοιπο της σχολικής χρονιάς. Αντί αυτού, το Υπουργείο Παιδείας και η κυβέρνηση υιοθετούν ουσιαστικά την πρόταση του ΑΚΕΛ, η οποία ουσιαστικά μας οδηγεί πίσω στο 2011. Ταυτίζεται η κυβέρνηση με το ΑΚΕΛ, που ζητά ουσιαστική κατάργηση του υφιστάμενου συστήματος αξιολόγησης. Και δεν έχουμε αλλεργία ή πολιτική εμμονή ή δογματισμό. Το λέγαμε ευθαρσώς ότι, ναι, το σύστημα χρειάζεται αλλαγές. Ποιος είναι ο στόχος μας; Ένα αξιόπιστο, αντικειμενικό σύστημα αξιολόγησης. Πάμε δώδεκα χρόνια πίσω, την εποχή που το απολυτήριο είχε αρνητικές αναφορές στην Ευρώπη, κάτι για το οποίο και σήμερα ανησυχούμε έντονα. Η μειωμένη επίσης βαρύτητα του 30% για την τελική γραπτή εξέταση δημιουργεί προβληματισμό για την αντικειμενικότητα της τελικής εξέτασης και την έφεση που δημιουργεί για μελέτη και μάθηση. Γι' αυτό εισηγούμαστε την τροπολογία για την άνοδο στο 40%.

Είχαμε ρωτήσει επανειλημμένα το Υπουργείο Παιδείας για το ζήτημα, για το όραμα του κυπριακού απολυτηρίου στην Ευρώπη, και δεν λάβαμε απάντηση. Το λέμε και τώρα και ανησυχούμε έντονα. Ανησυχούμε έντονα για την τροποποίηση του συστήματος και ζητούμε να έχουμε ενώπιόν μας μια ολοκληρωμένη πρόταση της αξιολόγησης για όλες τις βαθμίδες, με αποτελεσματική διάγνωση μαθησιακών ή και άλλων αδυναμιών. Ανησυχούμε έντονα για τη διαμόρφωση της τροποποίησης χωρίς να γίνει αξιολόγηση του θεσμού, όπως προνοεί και η σχετική νομοθεσία. Ανησυχούμε, γιατί με μια σύντομη μελέτη καταργείται μια πτυχή μιας ουσιαστικής μεταρρύθμισης που έχρηξε βελτίωσης και που έδινε αξία στο απολυτήριό μας, για τη βαρύτητα του οποίου δεν

πήραμε απαντήσεις. Ανησυχούμε για τη μη ταύτιση της διδακτέας ύλης με την εξεταστέα ύλη και την ανακοίνωσή της από την αρχή της σχολικής χρονιάς.

Το πρόγραμμα σπουδών -να το πούμε καλύτερα έτσι αντί πρόγραμμα ύλης- χρήζει ολοκληρωμένης προσέγγισης μέσα από την ολοκληρωμένη θεώρηση των αναλυτικών προγραμμάτων και, επακόλουθα, οι δείκτες επιτυχίας και επάρκειας. Οι ανησυχίες μας αυτές δεν έχουν διασκεδαστεί. Δεν είμαστε δογματικοί και το επαναλαμβάνω, αλλά στοχεύουμε σ' ένα αξιόπιστο, ολοκληρωμένο και αντικειμενικό σύστημα αξιολόγησης. Δεν είμαστε υπέρ ενός εξετασιοκεντρικού συστήματος -και το λέγαμε ότι το υφιστάμενο σύστημα χρήζει βελτίωσης- αλλά ούτε θα είμαστε συμμετοχοί στην κατάρνηση της ουσιαστικής αξιολόγησης. Δεν νοείται μάθηση χωρίς αξιολόγηση, αξιολόγηση που θα παρέχει τη δυνατότητα εξαγωγής δεδομένων για μαθησιακά αποτελέσματα κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, για την πυρηνική γνώση, τις τάσεις, τις δεξιότητες και την κριτική σκέψη, που είναι τόσο αναγκαία, χωρίς να φορτώνουμε τα παιδιά με αχρείαστο βάρος. Αυτό είναι το ζητούμενό μου. Λάβετε υπόψη: Αν με τη διαμορφωτική αξιολόγηση είχαμε 50% των μαθητών με άριστα, με τη διαμορφωτική αξιολόγηση σε επίπεδο τμήματος, τότε με ένα τουλάχιστον κεντρικό διαγώνισμα σε επίπεδο σχολικής μονάδας αυτό θα ήταν χαμηλότερο και σίγουρα όλοι το αναγνωρίζουμε, δεν είναι δυνατό και δεν μπορούμε όλοι να είμαστε άριστοι. Πρέπει να είμαστε ρεαλιστές όσον αφορά τη μέθοδο με την οποία διαγιγνώσκουμε τις πραγματικές δυνατότητες των παιδιών μας, με τρόπο πάντοτε αντικειμενικό.

Ως Δημοκρατικός Συναγερμός υπεύθυνα και με ορθολογισμό ακούμε την κοινωνία. Έχουμε ανάγκη από ένα αξιόπιστο και αντικειμενικό σύστημα αξιολόγησης, το οποίο να μας δίδει τον ενδιάμεσο τρόπο εξαγωγής δεδομένων και συμπερασμάτων. Με μια τουλάχιστον ενδιάμεση εξέταση σε επίπεδο σχολικής μονάδας στο πλαίσιο της διαμορφωτικής αξιολόγησης στο 30% της διαμορφωτικής. Σημαντικό είναι επίσης να ενδυναμώσουμε νομοθετικά, στο πλαίσιο των κανονισμών, και το αδιάβλητο. Είναι αναγκαίο να θεμελιώσουμε τη δικαιοσύνη στην αξιολόγηση με την ενίσχυση της αντικειμενικότητας. Για τον σκοπό αυτό έχουμε εισηγηθεί όλα τα πιο πάνω με τις δικές μας τροπολογίες.

Τέλος, να ευχαριστήσουμε όλους τους συναδέλφους για τη συνεργασία που έχουμε, τη γραμματέα της επιτροπής για την αντοχή της και την υπομονή της σ' αυτές τις συχνές αλλαγές. Στόχος πάντοτε είναι να συμβάλλουμε όλοι στη ριζική αναδόμηση του ζωντανού εκπαιδευτικού μας συστήματος, πάντα με γόνιμες παρεμβάσεις, που να οδηγούν μπροστά, ώστε πάντοτε ν' αρχίζει η επόμενη σχολική χρονιά με την απαραίτητη ηρεμία.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ευχαριστώ, κύριε Κάρουλλα.

Να περάσουμε τώρα στις τροπολογίες.

Ναι, κύριε Θεμιστοκλέους.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Εάν έχω δικαίωμα δευτερολογίας, θέλω να μιλήσω.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εξαντλήσατε τον χρόνο σας, έχετε σαράντα δευτερόλεπτα, αλλά θα σας τον δώσω τον λόγο. Να μιλήσετε όσο πιο συνοπτικά γίνεται.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Θα προσπαθήσω να είμαι πυκνός.

Πρώτον, όσα έχει αναφέρει η συνάδελφος η κ. Αταλίδου για το πώς βλέπει την παιδεία αφορούν την ίδια, το πολύ πολύ και κάποιους οπαδούς των Οικολόγων...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο καθένας μιλά τζιαι εκφράζει τον εαυτό του, κύριε Θεμιστοκλέους.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Ασφαλέστατα ο καθένας εκφράζει τον εαυτό του! Τούτο μας έλειπε, να εκφράζεται για εμένα οποιοσδήποτε άλλος!

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Λοιπόν, η παράκλησή μου, πέστε τις απόψεις σας. Πέστε τις απόψεις σας.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Αλλά η ερώτηση... Έχει πει ο κ. Χριστοφίδης... Έμπλεξε εγκώμιο έτσι πυκνό, λιβανωτό, περσικός λόγος, στην Εσθονία και μίλησε για ευτυχισμένα παιδιά, για ανθρώπους. Ε, ωραία. Η Εσθονία είναι από τις πρώτες χώρες σε αυτοκτονίες. Παρεμπιπτόντως, η Κύπρος και η Ελλάδα είναι η εικοστή έκτη και η εικοστή έβδομη χώρα σε αυτοκτονίες από τα είκοσι επτά κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Επιπρόσθετα από αυτό, κύριε Πρόεδρε, επειδή πολλοί βλέπουν ένα σύστημα σε βόρειες χώρες και ονειρεύονται βόρειους παραδείσους, να αναφέρω ότι η Ισλανδία, η Γροιλανδία, η Ολλανδία, το Βέλγιο και η Μολδαβία είναι οι πρώτοι καλύτεροι πελάτες στα καλύτερα ψυχοφάρμακα. Άρα...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ευχαριστώ.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

...να μη λέμε ανακρίβειες ότι θα οδηγήσουμε την Κύπρο και τον λαό της σε ευτυχισμένες μέρες, επειδή...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ευχαριστώ, κύριε Θεμιστοκλέους.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

...κάποιοι νομίζουν ότι με την αλλαγή του κανονισμού που θέλει το ΑΚΕΛ θα πάμε να γίνουμε ευτυχέστεροι πολίτες.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Λοιπόν, πάμε στις τροπολογίες.

Η πρώτη τροπολογία είναι του ανεξάρτητου βουλευτή, του κ. Θεμιστοκλέους.

Παρακαλώ τον γραμματέα να τη διαβάσει.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΑΤΤΑΛΙΔΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κυρία Ατταλίδου, δεν θα επιτρέψω... Είσινεν λίον χρόνο διαθέσιμο, έσιετε και εσείς χρόνο, αλλά η παράκλησή μου...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΑΤΤΑΛΙΔΟΥ:

Ένα λεπτό, ούτε εγώ δέχομαι...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ναι, αλλά, η παράκλησή μου, να μην μπούμε σε αυτή τη λογική τωρά.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΑΤΤΑΛΙΔΟΥ:

Σωστό. Μισό λεπτό.

Επειδή κάποιοι νομίζουν ότι είναι εκείνοι που τα ξέρουν όλα και θα τα αναλύουν όλα και θα εκφράζουν εμάς, τις θέσεις μας και τι θέλουμε κατά βάθος, θέλω να τους πω ότι πρέπει να σταματήσουν να έχουν τρικυμία στο μυαλό τους και να ακούν αυτά που λέμε. Αν δεν τους αρέσουν, να τα καταψηφίζουν, αλλά να μην τα διαστρεβλώνουν.

Εκείνο που ανέφερα εγώ είναι πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην οποία είμαστε μέλος. Αν κάποιους δεν τους αρέσει, να βάλουν ψήφισμα να βγει η Κύπρος από την Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά να μη νομίζουν ότι θα κάμουν την Κύπρο όπως εκείνοι θέλουν.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Η παράκλησή μου να μη χρησιμοποιούμε προσβλητικούς χαρακτηρισμούς για τους συναδέλφους μας. Η παράκλησή μου η θερμή.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Δεν υπάρχει καμία κοινή πολιτική Ευρώπης...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κύριε Θεμιστοκλέους, σε παρακαλώ.

Λοιπόν, πάμε στην πρώτη τροπολογία.

Παρακαλώ τον γραμματέα, είναι του κ. Θεμιστοκλέους, να τη διαβάσει.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Προτεινόμενη τροπολογία του κ. Ανδρέα Θεμιστοκλέους, ανεξάρτητου βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λεμεσού, για τους κανονισμούς «Οι περί Λειτουργίας των Δημόσιων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης (Τροποποιητικοί) (Αρ. 2) Κανονισμοί του 2023»

Γίνεται εισήγηση για τροποποίηση του Κανονισμού 3 των πιο πάνω κανονισμών, με τον οποίο τροποποιείται ο Κανονισμός 14 των βασικών κανονισμών, ώστε στην παράγραφο (β) να αντικατασταθεί η προτεινόμενη υποπαράγραφος (α) της παραγράφου (2) με την ακόλουθη υποπαράγραφο:

«(α) Τα εξεταζόμενα μαθήματα στην Α΄ τάξη Γυμνασίου είναι τα Νέα Ελληνικά, τα Μαθηματικά, η Ιστορία και η Βιολογία.».

Σημειώσεις:

- α. Με την προτεινόμενη τροπολογία σκοπείται η προσθήκη στα εξεταζόμενα μαθήματα της Α΄ τάξης Γυμνασίου των μαθημάτων της Ιστορίας και της Βιολογίας, ώστε τα εξεταζόμενα μαθήματα να είναι τέσσερα, όπως ισχύει στους υφιστάμενους κανονισμούς.
- β. Να γίνουν οι συνακόλουθες νομοτεχνικές διορθώσεις.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Λοιπόν, ψηφίστε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες σαράντα. Υπέρ τρεις, εναντίον τριάντα επτά.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Με τριάντα επτά ψήφους εναντίον, τρεις ψήφους υπέρ και καμία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται*.

Τώρα να προχωρήσουμε με τις τρεις τροπολογίες των βουλευτών κ. Κάρουλλα, Μαυρίδη και Αλαμπρίτη, με τις οποίες ταυτίζονται και οι τροπολογίες του κ. Θεμιστοκλέους.

Λοιπόν, κύριε γραμματέα, παρακαλώ να διαβάσουμε την πρώτη.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Προτεινόμενες τροπολογίες των κ. Γιώργου Κάρουλλα, Μάριου Μαυρίδη και Πρόδρομου Αλαμπρίτη εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού και του κ. Ανδρέα Θεμιστοκλέους, ανεξάρτητου βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λεμεσού, για τους κανονισμούς «Οι περί Λειτουργίας των Δημόσιων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης (Τροποποιητικοί) (Αρ. 2) Κανονισμοί του 2023»

Γίνεται εισήγηση για τροποποίηση των πιο πάνω κανονισμών ως ακολούθως:

1. Με την τροποποίηση του Κανονισμού 2, με τον οποίο τροποποιείται ο Κανονισμός 7 των βασικών κανονισμών, ώστε στην παράγραφο (δ) να αντικατασταθούν οι υπο-υποπαράγραφοι (ii) και (iii) της υποπαραγράφου (α) της παραγράφου (6) με τις ακόλουθες υπο-υποπαραγράφους:
  - «(ii) από τη σχολική χρονιά 2024-2025 η διδακτέα ύλη είναι η εξεταστέα ύλη και καθορίζεται με απόφαση της αρμόδιας αρχής και δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου πριν από την έναρξη κάθε σχολικής χρονιάς και είναι σύμφωνη με την ημερομηνία λήξης των μαθημάτων:

Νοείται ότι, για τη σχολική χρονιά 2023-2024 η διδακτέα ύλη καθορίζεται και δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου πριν από την έναρξη της σχολικής χρονιάς και είναι σύμφωνη με την ημερομηνία λήξης των μαθημάτων, η δε εξεταστέα ύλη καθορίζεται και ανακοινώνεται τουλάχιστον δύο (2) βδομάδες πριν από τη λήξη των μαθημάτων.
- (iii) για σκοπούς διασφάλισης του αδιαβλήτου των τελικών προαγωγικών και απολυτήριων γραπτών εξετάσεων και των εξετάσεων δεύτερης σειράς, τα ονόματα των μαθητών καλύπτονται και για τη διόρθωση των γραπτών στον γυμνασιακό και λυκειακό κύκλο απαιτείται όπως αυτά αναμειγνύονται μεταξύ των γυμνασίων και μεταξύ των λυκείων, αντίστοιχα, της κάθε επαρχίας.».

Σημειώσεις:

---

* Τα αναλυτικά αποτελέσματα όλων των ηλεκτρονικών ψηφοφοριών της συνεδρίασης ευρίσκονται στο Αρχείο της Βουλής.

- α. Με την προτεινόμενη τροπολογία σκοπεύεται η ταύτιση της διδακτέας με την εξεταστέα ύλη και η ανακοίνωσή τους στην αρχή κάθε σχολικής χρονιάς για σκοπούς παραγωγικού προγραμματισμού και ενίσχυσης της αξιοπιστίας του κυπριακού απολυτηρίου. Περαιτέρω, σκοπεύεται η ενίσχυση της αξιοπιστίας και της αντικειμενικότητας της τελικής εξέτασης, η διασφάλιση του αδιαβλήτου των εξετάσεων με την κάλυψη των ονομάτων των μαθητών και η αντικειμενική και αμερόληπτη διόρθωση των γραπτών, αφού αυτά θα αναμειγνύονται μεταξύ των γυμνασίων και μεταξύ των λυκείων, αντίστοιχα, της κάθε επαρχίας.
- β. Να γίνουν οι συνακόλουθες νομοτεχνικές διορθώσεις.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Λοιπόν, παρακαλώ να ψηφίσουμε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες τριάντα εννέα. Υπέρ δώδεκα, εναντίον είκοσι έξι, αποχή μία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Με είκοσι έξι ψήφους υπέρ, δώδεκα εναντίον και μία αποχή, η τροπολογία απορρίπτεται.

Τώρα πάμε στη δεύτερη τροπολογία. Θέλω να διευκρινίσω ότι, αν εγκριθεί η δεύτερη τροπολογία, προχωρούμε με την τρίτη. Εάν δεν εγκριθεί η δεύτερη, η τρίτη θεωρείται αποσυρθείσα και δεν θα ψηφίσουμε για την τρίτη.

Λοιπόν, να διαβάσουμε τη δεύτερη τροπολογία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

2. Με την τροποποίηση της παραγράφου (β) του Κανονισμού 3, με τον οποίο τροποποιείται ο Κανονισμός 14 των βασικών κανονισμών, ώστε να αντικατασταθεί η προτεινόμενη υποπαράγραφος (β) της παραγράφου (3) με την ακόλουθη υποπαράγραφο:

«(β) Για τα μαθήματα που εξετάζονται γραπτώς μετά τη λήξη των μαθημάτων, ο βαθμός του έτους είναι το άθροισμα των βαθμών των δύο (2) τετραμήνων, σε ποσοστό τριάντα τοις εκατό (30%) για κάθε τετράμηνο, και του βαθμού της ενιαίας τελικής γραπτής εξέτασης, σε ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%).».

Σημειώσεις:

- α. Με τη δεύτερη προτεινόμενη τροπολογία σκοπεύεται η τροποποίηση για τον γυμνασιακό κύκλο των προτεινόμενων ποσοστών για καθορισμό του βαθμού της σχολικής χρονιάς στα εξεταζόμενα μαθήματα. Ειδικότερα, ο βαθμός της τελικής χρονιάς θα είναι το άθροισμα των βαθμών των δύο τετραμήνων σε ποσοστό 30% για κάθε τετράμηνο και του βαθμού της ενιαίας τελικής γραπτής εξέτασης σε ποσοστό 40%, για ενίσχυση της αντικειμενικότητας όσον αφορά τη βαθμολόγηση των μαθητών με πιο αξιόπιστα κριτήρια, καθώς και για την ενίσχυση της αξιοπιστίας του κυπριακού απολυτηρίου.
- β. Να γίνουν οι συνακόλουθες νομοτεχνικές διορθώσεις.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Λοιπόν, προχωρούμε με την ψηφοφορία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες σαράντα ένας. Υπέρ δεκατρείς, εναντίον είκοσι έξι, αποχή δύο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Με είκοσι έξι ψήφους εναντίον, δεκατρείς υπέρ και δύο αποχές, η τροπολογία απορρίπτεται.

Συνεπώς, επαναλαμβάνω, η τρίτη τροπολογία θεωρείται αποσυρθείσα.

Ερχόμαστε τώρα σε δύο τροπολογίες των βουλευτών κ. Γιώργου Κάρουλλα, Μάριου Μαυρίδη και Πρόδρομου Αλαμπρίτη εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού.

Να πω ότι θα ισχύσει και εδώ το ίδιο. Αν η πρώτη εγκριθεί, θα προχωρήσουμε με τη δεύτερη τροπολογία. Αν απορριφθεί, η δεύτερη θεωρείται αποσυρθείσα.

Κύριε Γεωργίου, παρακαλώ διαβάστε την τροπολογία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Προτεινόμενη τροπολογία των κ. Γιώργου Κάρουλλα, Μάριου Μαυρίδη και Πρόδρομου Αλαμπρίτη εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού για τους κανονισμούς «Οι περί Λειτουργίας των Δημόσιων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης (Τροποποιητικοί) (Αρ. 2) Κανονισμοί του 2023»

Γίνεται εισήγηση για τροποποίηση των πιο πάνω κανονισμών ως ακολούθως:

Με την τροποποίηση της παραγράφου (β) του Κανονισμού 3, με τον οποίο τροποποιείται ο Κανονισμός 14 των βασικών κανονισμών, ώστε να προστεθεί αμέσως μετά το τέλος της προτεινόμενης υπο-υποπαραγράφου (ii) της υποπαραγράφου (γ) της παραγράφου (3) της ακόλουθης νέας υπο-υποπαραγράφου:

«(iii) Ο βαθμός του α΄ τετραμήνου καθορίζεται σε αναλογία τριάντα τοις εκατό (30%) από ένα κοινό διαγώνισμα, το οποίο πραγματοποιείται σε κάθε επίπεδο σχολικής μονάδας στις αρχές Δεκεμβρίου, και εβδομήντα τοις εκατό (70%) από τις υπόλοιπες εναλλακτικές μορφές αξιολόγησης.»

Σημειώσεις:

- α. Με την προτεινόμενη τροπολογία σκοπείται ο καθορισμός του βαθμού του α΄ τετραμήνου στον γυμνασιακό κύκλο στη βάση ενός κοινού διαγωνίσματος, το οποίο θα πραγματοποιείται σε κάθε επίπεδο σχολικής μονάδας στις αρχές Δεκεμβρίου και θα έχει βαρύτητα 30%. Με την προτεινόμενη εξέταση θα είναι εφικτή η διάγνωση τυχόν μαθησιακών αδυναμιών και θα καταστεί παραγωγικότερη και αποτελεσματικότερη η ανατροφοδότηση και η ενισχυτική διδασκαλία.
- β. Να γίνουν οι συνακόλουθες νομοτεχνικές διορθώσεις.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Λοιπόν, προχωρούμε με την ψηφοφορία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες σαράντα ένας. Υπέρ δώδεκα, εναντίον είκοσι έξι, αποχή τρεις.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Με είκοσι έξι ψήφους εναντίον, δώδεκα υπέρ και τρεις αποχές, η τροπολογία απορρίπτεται και θεωρείται ότι η δεύτερη τροπολογία αποσύρεται.

Να προχωρήσουμε τώρα με την έγκριση των κανονισμών.

Ψηφίστε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες σαράντα. Υπέρ είκοσι επτά, εναντίον δώδεκα και μία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(Κτυπά τη σφύρα.)

Με είκοσι επτά ψήφους υπέρ, δώδεκα εναντίον και μία αποχή, οι κανονισμοί εγκρίνονται*.

Να περάσουμε τώρα στο υπ' αριθμόν 4 θέμα, που αφορά την αναπομπή του Προέδρου της Δημοκρατίας και τιτλοφορείται «Ο περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών (Τροποποιητικός) Νόμος του 2023».

(Η σχετική έκθεση)

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού για τον αναπεμφθέντα νόμο «Ο περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών (Τροποποιητικός) Νόμος του 2023»

Παρόντες:

Κυριάκος Χατζηγιάννης, πρόεδρος	Ανδρέας Πασιουριτίδης
Αβέρωφ Νεοφύτου	Πανίκος Λεωνίδου
Νίκος Σύκας	Χρύσης Παντελίδης
Κώστας Κώστα	Μιχάλης Γιακουμή
Γιαννάκης Γαβριήλ	Σταύρος Παπαδούρης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού επανεξέτασε σε συνεδρία της, που πραγματοποιήθηκε στις 27 Ιουνίου 2023, τον πιο πάνω νόμο, ο οποίος ψηφίστηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων την 1^η Ιουνίου 2023 και αναπέμφθηκε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κατ' επίκληση του άρθρου 51.1 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας. Στην πιο πάνω συνεδρίαση κλήθηκαν και

* **Υπέρ:** ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις, ΔΗΚΟ, ΕΛΑΜ, ΕΔΕΚ Σοσιαλιστικό Κόμμα, ΔΗΠΑ-Συνεργασία, Κίνημα Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών.

Εναντίον: ΔΗΣΥ.

Αποχή: Αλεξάνδρα Ατταλίδου (Κίνημα Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών).

παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Εσωτερικών, του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας και του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως του ίδιου υπουργείου, καθώς και της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας.

Όπως είναι γνωστό, με τον αναπεμφθέντα νόμο σκοπείται η τροποποίηση του περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμου, ώστε για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων επί του κελύφους υφιστάμενης οικοδομής να μην απαιτείται η έκδοση άδειας οικοδομής από την αρμόδια αρχή, με εξαίρεση τις οικοδομές οι οποίες έχουν κηρυχθεί ως διατηρητέες ή αρχαία μνημεία και εμπίπτουν σε ελεγχόμενη περιοχή με βάση τον περί Αρχαιοτήτων Νόμο ή σε ζώνη προστασίας αρχαιολογικού χώρου ή σε ειδική ζώνη αερολιμένα.

Οι λόγοι της αναπομπής του υπό αναφορά νόμου από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, όπως αυτοί αναλύονται στην επιστολή του Προέδρου της Δημοκρατίας προς την Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων, ημερομηνίας 20 Ιουνίου 2023, παρατίθενται αυτούσιοι ως ακολούθως:

«[...]

2.2. Η ως άνω ψηφισθείσα από τη Βουλή των Αντιπροσώπων πρόταση νόμου πλήττει τη λειτουργικότητα και τη σαφήνεια των διατάξεων του βασικού νόμου, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται και πρακτικά προβλήματα διοικητικής διαχείρισης. Συναφώς, η ευνοϊκή μεταχείριση όλων των περιπτώσεων που αφορούν την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών, στο κέλυφος οικοδομής, χωρίς να αιτιολογείται πρακτικά και νομικά η αιτία διαφοροποίησής τους από την περίπτωση άλλων προσαρτημάτων στο κέλυφος οικοδομής, όπως είναι οι ηλιακοί θερμοσίφωνες και οι ταμειυτήρες ύδατος (ντεπόζιτα νερού)^{*} δεν βασίζεται σε συγκεκριμένους λόγους και δεν αιτιολογείται επαρκώς, παρά το γεγονός ότι η στόχευση για την διατήρηση της ασφάλειας και της νομιμότητας θα έπρεπε να είναι η ίδια και δεν δικαιολογείται να διαφέρει.

2.3. Πέραν των πρακτικών και διοικητικών θεμάτων αταξίας, δημιουργίας συνθηκών αντικειμενικά άνισης μεταχείρισης και δυσλειτουργικότητας που δημιουργούν οι εν λόγω διατάξεις -για τα οποία θα γίνει εκτενής αναφορά πιο κάτω- η ως άνω πρόταση νόμου διαφαίνεται ότι θέτει και ζητήματα αντισυνταγματικότητας, λόγω παραβίασης του Άρθρου 23 του Συντάγματος, της αρχής της ισότητας και της Αρχής της Διάκρισης των Εξουσιών. Συγκεκριμένα, με την πρόταση νόμου διά της νομοθετικής οδού επιβάλλεται και/ή γίνεται ανεκτή η καταπάτηση του δικαιώματος στην ιδιοκτησία, αφού διαφαίνεται να ελλείπει η μέριμνα που το Σύνταγμα της Δημοκρατίας επιβάλλει στο νομοθέτη, για σκοπούς προστασίας του ατομικού δικαιώματος στην ιδιοκτησία.

Συγκεκριμένα, οι αναπεμπόμενες διατάξεις δεν εμπεριέχουν μέριμνα για τα νόμιμα δικαιώματα όλων των συνιδιοκτητών, πέραν του συνιδιοκτήτη που προτίθεται να εγκαταστήσει φωτοβολταϊκά στα κοινόχρηστα τμήματα οικοδομής, ρύθμιση η οποία εκτός του ότι δημιουργεί κινδύνους για αταξία και ανομία, διαρρηγγύνει το όλο σύστημα ισορροπίας και τάξης που δομείται με σοφία συνθέτοντας όλες τις κρίσιμες πτυχές στις διατάξεις του *περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών, Κεφ. 96*, καθ' υπόδειξη του Συντάγματος.

2.4. Οι ενδοιασμοί της εκτελεστικής εξουσίας για τη λειτουργικότητα των προτεινόμενων διατάξεων διατυπώθηκαν από μέρος της διοίκησης και κατά τη συνεδρία της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού. Συγκεκριμένα εκ του Υπουργείου Εσωτερικών, του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, κατά τη συζήτηση του θέματος στην οικεία κοινοβουλευτική επιτροπή, εκφράσθηκαν επιφυλάξεις και διαφωνία με τις προτεινόμενες τροποποιήσεις, καθότι με την υιοθέτησή τους δημιουργείται έντονη ανησυχία ότι η ασφάλεια και η νομιμότητα τίθενται υπό αμφισβήτηση. Παρομοίως, επιφυλάξεις εκφράσθηκαν και από μέρος της Νομικής Υπηρεσίας.

2.4.1. Πιο συγκεκριμένα, εκ του Υπουργείου Εσωτερικών δηλώθηκε διαφωνία με την προτεινόμενη ρύθμιση, καθώς αυτή αποκλείει τη δυνατότητα ανάληψης ευθύνης από μελετητή και άσκησης ελέγχου από τους αρμόδιους, για σκοπούς ασφάλειας της εγκατάστασης. Επιπρόσθετα, θέση του Υπουργείου Εσωτερικών είναι ότι ο υπό αναφορά τροποποιητικός Νόμος δεν προνοεί για την ασφάλεια των πολιτών, μέσω της επιβεβαίωσης της επάρκειας της υφιστάμενης κτιριακής υποδομής, λαμβανομένων υπόψη, μεταξύ άλλων, του επιπρόσθετου φορτίου της εγκατάστασης φωτοβολταϊκών συστημάτων που μπορεί να είναι αρκετά μεγάλο, καθώς και των συνθηκών στήριξης και στερέωσής της (π.χ. σε περιπτώσεις εργοστασίων με μεγάλη κτιριακή επιφάνεια, ψηλών κτιρίων ή και παλαιών οικοδομών).

2.4.2. Εκ του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως καταγράφηκε η θέση ότι η εγκατάσταση φωτοβολταϊκού συστήματος επί του κελύφους νόμιμα υφιστάμενης οικοδομής, ανεξαρτήτως της χρήσης, εξαιρείται σύμφωνα με το περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Γενικό Διάταγμα Ανάπτυξης από την υποχρέωση έκδοσης πολεοδομικής άδειας, εκτός εάν η οικοδομή έχει κηρυχθεί ως διατηρητέα ή αρχαίο μνημείο και εμπίπτει σε ελεγχόμενη περιοχή με βάση τον περί Αρχαιοτήτων Νόμο ή σε ζώνη προστασίας αρχαιολογικού χώρου ή σε ειδική ζώνη αερολιμένα. Πρόσθετα, είναι θέση του Τμήματος ότι παρόλο που οι εν λόγω οικοδομές για τις οποίες εξακολουθεί να ισχύει η υποχρέωση έκδοσης πολεοδομικής άδειας εξαιρέθηκαν από το τελικό κείμενο της

---

* Προσαρτήματα, τα οποία να μην έχουν εξαιρεθεί με το Διάταγμα του Υπουργού Εσωτερικών ΚΔΠ 384/2022, όμως διασφαλίζεται, μέσω συγκεκριμένου εντύπου και επισυναπτόμενων εγγράφων, η λήψη ευθύνης από συγκεκριμένο μελετητή, καθώς και η σύμφωνη γνώμη των συνιδιοκτητών στην οικοδομή.

πρότασης νόμου που ψηφίσθηκε, εξακολουθεί να τίθεται θέμα σε σχέση με τον έλεγχο του τρόπου τοποθέτησης των φωτοβολταϊκών πλασιών στις υπόλοιπες περιπτώσεις οικοδομών. Αυτό συμβαίνει επειδή σε κάθε περίπτωση επιβάλλεται η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων να συνάδει με τις πρόνοιες του Γενικού Διατάγματος Ανάπτυξης (Κ.Δ.Π. 176/2019), έστω και αν δεν απαιτείται η έκδοση πολεοδομικής άδειας, λ.χ. σε περίπτωση κεκλιμένης στέγης τα φωτοβολταϊκά πλαίσια πρέπει να τοποθετούνται με την κλίση της στέγης κ.λπ., σε επίπεδη στέγη να μην υπερβαίνουν το ύψος του 1,20 μ. κ.ο.κ. Σε συνάφεια με τα πιο πάνω, τίθεται και γενικά το πρακτικό ζήτημα του ποιος θα ελέγχει ότι τηρούνται τα καθοριζόμενα στο Γενικό Διάταγμα Ανάπτυξης, όπως λ.χ. οι εξαιρέσεις, και επίσης ποιος θα ασκεί έλεγχο ότι γίνεται σωστή τοποθέτηση, δεδομένου ότι, όπως προτείνεται, δεν θα υποβάλλεται έντυπο εξαίρεσης στην αρμόδια αρχή, ούτε τέθηκαν κάποιες προϋποθέσεις για ανάληψη ευθύνης, λ.χ. με βεβαίωση του μελετητή ότι τηρούνται οι καθορισμένες προϋποθέσεις. Πρόκειται μεν για την πρακτική πτυχή του ζητήματος, που άπτεται όμως καίρια του πυρήνα της προστασίας της δημόσιας ασφάλειας.

2.4.3. Εκ του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας εκφράσθηκε έντονος προβληματισμός για τον τρόπο που θα ασκείται ο έλεγχος σε περίπτωση εγκατάστασης φωτοβολταϊκών συστημάτων σε πολυκατοικίες λόγω ακριβώς της συνιδιοκτησίας των κοινόχρηστων χώρων στις κοινόκτητες οικοδομές.

2.4.4. Επιπλέον, εκ της Ένωσης Δήμων υπήρξε, σε γραπτό υπόμνημά της, καταγραφή της διαφωνίας της με την προτεινόμενη ρύθμιση, επειδή ακριβώς αυτή δεν περιλαμβάνει τις απαραίτητες προϋποθέσεις και δικλείδες ασφαλείας, για τους ακόλουθους ειδικότερα, λόγους:

- καλύπτεται όλο το φάσμα των φωτοβολταϊκών συστημάτων επί του κελύφους υφιστάμενης οικοδομής ανεξαρτήτως δυναμικότητας χρήσης ή νομιμότητάς της,
- δεν προβλέπονται προϋποθέσεις και ασφαλιστικές δικλείδες για τη διασφάλιση της νομιμότητας και ασφάλειας της οικοδομής, της δημόσιας ασφάλειας και των δικαιωμάτων τρίτων προσώπων, αλλά ούτε και για την εξασφάλιση της συγκατάθεσης όλων των νόμιμων ιδιοκτητών,
- δεν αποτρέπονται τυχόν αυθαιρεσίες ή καταχρήσεις στην εγκατάσταση των φωτοβολταϊκών συστημάτων,
- δημιουργείται κακό προηγούμενο για εξαίρεση και άλλων κατασκευών ή προσαρτημάτων σε οικοδομές από την υποχρέωση έκδοσης άδειας οικοδομής, υπό συνθήκες που δεν συνάδουν με την εξασφάλιση της ασφάλειας και των δικαιωμάτων τρίτων προσώπων.

2.4.5. Υπό το φως των πιο πάνω, κρίνεται ότι θα πρέπει να αναδειχθούν τα ουσιαστικά και λειτουργικά προβλήματα που θα προκληθούν από την ισχύ των αναπεμπόμενων διατάξεων, εάν δεν εισακουσθούν οι επιφυλάξεις της διοίκησης. Υπογραμμίζεται ότι οι αναπεμφθείσες διατάξεις -σε αντίθεση με τις ισχύουσες- δεν μεριμνούν για την ασφάλεια των πολιτών, βεβαιώνοντας την στατική επάρκεια υφιστάμενων κτιριακών υποδομών, πράγμα απαραίτητο, ενόψει του επιπρόσθετου φορτίου της εγκατάστασης φωτοβολταϊκών συστημάτων, όπως έχει ήδη αναφερθεί.

2.5. Περαιτέρω, το γεγονός ότι στις αναπεμφθείσες διατάξεις διαπιστώνεται έλλειψη μέριμνας για την ανάγκη προστασίας του **δικαιώματος της ιδιοκτησίας** για όλους τους φορείς του, ειδικά στην περίπτωση της συνιδιοκτησίας, δεν μπορεί να αγνοηθεί. Το Άρθρο 23.1 του Συντάγματος καθορίζει τα εξής:

“1. Έκαστος μόνος ή από κοινού μετ’ άλλων, έχει το δικαίωμα να αποκτά να είναι κύριος, να κατέχει απολαύη ή διαθέτη οιασδήποτε κινητή ή ακίνητην ιδιοκτησίαν και δικαιούται να απαιτεί τον σεβασμόν του τοιούτου δικαιώματος αυτού.”

Το Άρθρο 23.3. του Συντάγματος καθορίζει το πλαίσιο επιβολής περιορισμών στο δικαίωμα της ιδιοκτησίας, που ο νομοθέτης θα πρέπει πάντοτε να έχει υπόψη:

“Η άσκησης τοιούτου δικαιώματος δύναται να υποβληθεί διά νόμου εις όρους, δεσμεύσεις ή περιορισμούς απολύτως απαραίτητους προς το συμφέρον της δημόσιας ασφάλειας ή της δημόσιας υγείας ή των δημοσίων ηθών ή της πολεοδομίας ή της αναπτύξεως και χρησιμοποίησεως οιασδήποτε ιδιοκτησίας προς προαγωγήν της δημόσιας ασφάλειας ή προς προστασίαν των δικαιωμάτων τρίτων.”

Διά πάντα τοιούτον όρον, δεσμευσιν ή περιορισμόν όστις μειώνει ουσιωδώς την οικονομικήν αξίαν της τοιαύτης ιδιοκτησίας, δέον να καταβάλληται το ταχύτερον δικαία αποζημίωσις, καθοριζόμενη, εν περιπτώσει διαφωνίας, υπό πολιτικού δικαστηρίου.”

2.5.1. Παρατηρείται εν προκειμένω ότι το δικαίωμα των συνιδιοκτητών όχι μόνο δεν περιορίζεται για τους σκοπούς που το Σύνταγμα καθορίζει, όπως είναι λ.χ. η προστασία της δημόσιας ασφάλειας ή η προστασία των δικαιωμάτων τρίτων, αλλά αντιθέτως, τα δικαιώματα των άλλων συνιδιοκτητών περιορίζονται χάριν “..της επίστευσης της διαδικασίας εγκατάστασης φωτοβολταϊκών συστημάτων σε οικοδομές και για να εξαλειφθεί τυχόν αχρείαστη γραφειοκρατία με σκοπό την ενίσχυση της προώθησης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας προς όφελος των καταναλωτών”, όπως αναγράφεται στην Αιτιολογική Έκθεση που συνόδευε την ψηφισθείσα πρόταση νόμου.

Ο σκοπός που καταγράφεται στην εν λόγω Αιτιολογική Έκθεση δεν συνάδει με τους περιορισμούς που το Σύνταγμα αναγνωρίζει ως θεμιτούς, για σκοπούς περιορισμού του ατομικού δικαιώματος στην ιδιοκτησία. Τουναντίον, οι προτεινόμενες ρυθμίσεις φαίνεται να αντιστρέφουν τις στοχεύσεις του συντακτικού νομοθέτη που ορίζει ότι το δικαίωμα στην ιδιοκτησία μπορεί να περιοριστεί, μόνο όταν αυτό είναι απολύτως αναγκαίο, όταν τίθενται ζητήματα δημόσιας ασφάλειας ή προστασίας δικαιωμάτων τρίτων. Εν προκειμένω, ο αντικειμενικός στόχος της ασφάλειας παραγνωρίζεται και αντί να υπάρχει μέριμνα για τα δικαιώματα των τρίτων, παρατηρείται ότι αντιθέτως δεν συυπολογίζονται τυχόν συνέπειες για τους συνιδιοκτήτες, που λ.χ. επιθυμούν να τύχουν ισότιμα στη βάση του δικού τους μεριδίου της ίδιας μεταχείρισης και να τους επιτραπεί να ασκήσουν το δικαίωμα στην εγκατάσταση φωτοβολταϊκών ή, όπως έχουν κάθε συνταγματικό δικαίωμα, να διαφωνήσουν για τη χρήση του μεριδίου της ιδιοκτησίας τους για το σκοπό αυτό. Έχει δε άλλωστε νομολογηθεί στην **Αναθεωρητική Έφεση αρ. 148/2006 Capaida Trading Company Ltd v. Δημοκρατίας** ημερομηνίας 9.6.2009, ότι λ.χ. το κράτος "...δεν μπορεί να μεταθέσει το οικονομικό βάρος που κανονικά θα έπρεπε να επωμισθεί το σύνολο των πολιτών προκειμένου για ένα κοινωφελή σκοπό [...] στους ιδιοκτήτες ενός κτήματος...". κάτι αντίστοιχο μπορεί να λεχθεί και εδώ: δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι ο κοινωφελής στόχος της ενίσχυσης της προώθησης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στη Δημοκρατία θα πρέπει να γίνει εις βάρος του δικαιώματος συνιδιοκτησίας κάποιων προσώπων, καθότι, όπως εξηγεί η Ολομέλεια του Ανώτατου Δικαστηρίου στην απόφασή της: "...δεν είναι αυτή η σύγχρονη προσέγγιση στα κοινά, ούτε συνάδει με τη γενική αρχή της χρηστής διοίκησης και της αναλογικότητας...". Ούτε βέβαια μπορεί να γίνει δεκτό ότι αυτή η στόχευση μπορεί να επιδιώκεται εις βάρος της μέριμνας για τη δημόσια ασφάλεια.

2.5.2. Επισημαίνεται επίσης ότι οι συνέπειες που θα προκληθούν από το γεγονός ότι ένας συνιδιοκτήτης είναι πιθανό να μπορεί να ενεργήσει αδιαφορώντας για την βούληση των υπολοίπων είναι εξαιρετικά σοβαρές, αφού όπως καθορίζεται στο Άρθρο 23.3: όταν περιορισμός επιβάλλεται με νόμο, "... όστις μειώνει ουσιωδώς την οικονομική αξία της τριαύτης ιδιοκτησίας, δέον να καταβάλληται το ταχύτερον δικαία αποζημίωσις...". Τίθεται επομένως το ερώτημα ποιος θα πρέπει να αναλάβει το κόστος της ουσιώδους μείωσης λ.χ. που θα υποστούν οι συνιδιοκτήτες, εάν σε δεδομένη χρονική στιγμή αντιληφθούν ότι στην κοινότητα οροφή της πολυκατοικίας τους έχει εγκατασταθεί φωτοβολταϊκό σύστημα το οποίο τους στερεί τη δυνατότητα να απολαύσουν το δικό τους μερίδιο συνιδιοκτησίας αδρανοποιώντας το ή ακόμα και τη δυνατότητα να προβούν και οι ίδιοι σε εγκατάσταση φωτοβολταϊκού συστήματος προς όφελός τους. Διότι το Σύνταγμα δεν θέτει εν προκειμένω επιφύλαξη: η ουσιώδης μείωση της αξίας λόγω περιορισμού στην ιδιοκτησία θεμελιώνει αξίωση αποζημίωσης. Όπως καταγράφεται από την Πλήρη Ολομέλεια του Ανώτατου Δικαστηρίου στην Υπόθεση **Δημητριάδη κ.α. v. Υπουργικού Συμβουλίου κ.α. (1996) 3 Α.Α.Δ. 85, 101:**

"Όροι περιοριστικοί της χρήσης ιδιοκτησίας, που αφήνουν άθικτο τον πυρήνα του δικαιώματος ιδιοκτησίας, συνιστούν περιορισμό και όχι στέρηση. Περιορισμοί στη χρήση ιδιοκτησίας απολήγουν σε στέρησή της, μόνο όταν καθιστούν την ιδιοκτησία αδρανή - (βλ. Κυριακοπούλου - "Διοικητικό Ελληνικό Δίκαιο", Τόμος Γ', σελ. 366 και 368 Π.Δ. Δαγτόγλου - "Συνταγματικό Δίκαιο - Ατομικά Δικαιώματα Β", σελ. 907, 936, 937, 938 *Lanitis E.C. Estates Ltd. και Άλλοι v. Δημοκρατίας και Άλλου* (Υπόθεση Αρ. 108/88, κ.ά. - 21/12/1989).

2.5.3. Αντίστοιχα προβλήματα προκύπτουν, όταν πρόσωπα που κατέχουν ακίνητη ιδιοκτησία δυνάμει λ.χ. σύμβασης μίσθωσης θα μπορούν ανεξαρτήτως της βούλησης του κύριου της ιδιοκτησίας να προχωρούν στην εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων, χωρίς να λαμβάνεται σε κανένα στάδιο η συναίνεση του ιδιοκτήτη της περιουσίας. Το πρόβλημα συνίσταται στο ότι η όλη διαδικασία εγκατάστασης φωτοβολταϊκών αποσυνδέεται από τη βούληση του νόμιμου ιδιοκτήτη ή του συνιδιοκτήτη της ιδιοκτησίας που αφορά.

2.5.4. Πρόσθετα, έντονος προβληματισμός δημιουργείται καθότι με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις διαφαίνεται ότι επιτρέπεται η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων ακόμη και επί παράνομης οικοδομής, λ.χ. σε οικοδομή η οποία δεν διαθέτει καμία απολύτως άδεια -ούτε πολεοδομική άδεια ούτε άδεια οικοδομής- ή ακόμη και σε οικοδομή σε σχέση με την οποία λήφθηκαν ή λαμβάνονται δικαστικά μέτρα και η υπόθεση εκκρεμεί ενώπιον αρμόδιου Δικαστηρίου. Επισημαίνεται ότι στον όρο παράνομη οικοδομή δύναται να περιλαμβάνονται θέματα ασφάλειας στη χρήση του κτιρίου, η πυρασφάλεια, τα θέματα υγείας, ο ουσιώδης επηρεασμός και στα δικαιώματα τρίτων, η ουσιώδης υπέρβαση στο επιτρεπόμενο εμβαδόν με βάση το συντελεστή δόμησης που παρέχεται σε καθορισμένη ζώνη, η επέμβαση σε γειτονική ιδιοκτησία, σε ζώνη προστασίας της παραλίας ή στο οδικό δίκτυο, η μη παραχώρηση οδικού δικτύου στο δημόσιο λόγω παρεμπόδισης της αυτοτελούς και άνετης κάρπωσης του ακινήτου κ.ά. Τίθενται επομένως ζητήματα ζωτικής σημασίας για τη χρήση των οικοδομών αυτών από το κοινό, που άπτονται της ασφάλειας του κοινού ή άλλων οικοδομών ή της δημόσιας υγείας και επηρεάζουν ουσιωδώς τις ανέσεις γειτονικών ιδιοκτησιών. Με τις αναπεμφθείσες διατάξεις προστίθεται ακόμα μία αιτία κινδύνου σε σχέση με τις οικοδομές αυτές, αφού ελλείπουν οι στοιχειώδεις δικλείδες ασφαλούς τοποθέτησης και χρήσης τους, σε αντίθεση με όσα επιβάλλει η προστασία της δημόσιας ασφάλειας στο Σύνταγμα, ενώ η ανομία διαιωνίζεται. Δίδεται δε η εντύπωση ότι επιχειρείται η εξίσωση των νόμιμων οικοδομών και των παράνομων κατά τρόπο τέτοιο, που υπονομεύεται η ίδια η ουσία της βασικής περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών νομοθεσίας και η θεσμικά διαρκής και κύρια στόχευση του νομοθέτη για την αποκατάσταση και ενίσχυση της τήρησης της αρχής της νομιμότητας.

2.6. Περαιτέρω, διαπιστώνεται και παραβίαση της **αρχής της ισότητας** και/ή της ίσης μεταχείρισης. Με τις αναπεμφθείσες διατάξεις ουσιαστικά οποιοσδήποτε συνιδιοκτήτης προτίθεται να εγκαταστήσει φωτοβολταϊκό

σύστημα σε οικοδομή αποκτά προτεραιότητα κατάληψης ακόμα και του κοινόκτητου χώρου αυτής, αφού ο νομοθέτης ρητά ανέχεται το ότι δεν υποχρεούται να λάβει υπόψη την άποψη και/ή την εξασφάλιση της συναίνεσης των υπόλοιπων συνιδιοκτητών. Με άλλα λόγια, ο Νόμος, εμμέσως πλην σαφώς, παρέχει αδικαιολόγητα δικαίωμα στον συνιδιοκτήτη που συμπτωματικά είναι ο πρώτος που σπεύδει να εγκαταστήσει φωτοβολταϊκά συστήματα να υποσκελίσει τη βούληση των λοιπών συνιδιοκτητών, αδιαφορώντας για τις νομικές και πρακτικές συνέπειες που επιφέρει αυτή η ρύθμιση. Συνάγεται επομένως ότι δεν εξισορροπούνται υφιστάμενα δικαιώματα και υποχρεώσεις στην έννομη τάξη, αλλά αναιρείται η επιτευχθείσα μέχρι τούδε ισορροπία στη βάση της ισονομίας. Πρόσθετα επιχειρείται η εξίσωση των νόμιμων οικοδομών και των παράνομων κατά τρόπο τέτοιο, που, όπως έχει λεχθεί και πιο πάνω, υπονομεύει την ίδια την ουσία της βασικής *περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών* νομοθεσίας, η οποία αναιρείται.

2.6.1. Η αρχή της ισότητας προβλέπεται ρητώς στο Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας. Όπως αναφέρει ο Καθηγητής **Π. Δ. Δαγτόγλου στο “Γενικό Διοικητικό Δίκαιο”** (Τρίτη έκδοση, παρ. 402), η αρχή της ισότητας επιβάλλει τόσο στη διοίκηση, αλλά και στον έχοντα πολύ μεγαλύτερη ελευθερία κινήσεως νομοθέτη, **ιση μεταχείριση όμοιων περιπτώσεων, όπως άλλωστε και την διάφορη μεταχείριση διάφορων περιπτώσεων.** Σχετική επίσης και η απόφαση επίσης του Δ. Καλλή επί της **Τσιαλίδης v. Δημοκρατίας κ.ά. (1996) 4 ΑΑΔ 366:**

“Σχετικά με τον ισχυρισμό για άνιση μεταχείριση του αιτητή σε σύγκριση με τον Π. Παναγίδη σύμφωνα με τη νομολογία (βλ. **Δημοκρατία v. Αρακιάν και Άλλων (1972) 3 Α.Α.Δ. 294**, 298, 299, 300):

(1) **“Ισοι ενώπιον του Νόμου” στο Άρθρο 28.1 του Συντάγματος δεν μεταδίδει την έννοια της ακριβούς αριθμητικής ισότητας αλλά διασφαλίζει μόνο εναντίον των αυθαίρετων διαφοροποιήσεων και δεν αποκλείει εύλογες διακρίσεις οι οποίες πρέπει να γίνουν λόγω της ιδιάζουσας φύσεως των πραγμάτων.**

(2) **Η αρχή της ισότητας συνεπάγεται την ίση ή όμοια μεταχείριση ‘πάντων των υπό τας αυτές συνθήκας τελούντων.’**

(3) **Ουδόλως προκύπτει παραβίασις της αρχής της ισότητας και ως εκ τούτου ακυρότης των προσβαλλόμενων πράξεων, εφ’ όσον πρόκειται περί ρυθμίσεων σχέσεων τελουσών υπό διάφορους πραγματικές συνθήκας, αίτινες δεν αποκλείουν ανομοιομορφίας εν τω διακανονισμώ αυτών.**

Στην επίδικη απόφαση **δίνονται οι λόγοι της διαφοροποίησης.** Αφού έλαβα υπόψη μου τα πραγματικά περιστατικά που περιβάλλουν την περίπτωση του Π. Παναγίδη σε συνάρτηση με εκείνα που περιβάλλουν την περίπτωση του αιτητή θεωρώ ότι δεν τελούσαν υπό τας αυτές συνθήκας. **Η διοίκηση νόμιμα μπορούσε να προχωρήσει στη σχετική διαφοροποίηση και δεν έχει σημειωθεί παραβίαση της αρχής της ισότητας η οποία διασφαλίζεται από το Άρθρο 28.1 του Συντάγματος.**

Για όλους τους πιο πάνω λόγους η προσφυγή απορρίπτεται.”.

2.6.2. Το Ανώτατο Δικαστήριο σε σειρά γνωματεύσεων του παρέχει επαρκή καθοδήγηση, καθ’ όσον αφορά τον τρόπο εφαρμογής της συνταγματικής αρχής της ισότητας από το νομοθέτη. Εισαγωγικά τονίζεται ότι το Άρθρο 28.1 του Συντάγματος καθιερώνει την αρχή της ισότητας ως ακολούθως:

“1. Πάντες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου, της διοικήσεως και της δικαιοσύνης και δικαιούνται να τύχων ίσης προστασίας και μεταχειρίσεως.”.

2.6.3. Το Ανώτατο Δικαστήριο έχει επισημάνει ότι αυθαίρετες διαφοροποιήσεις δεν συνάδουν με την αρχή της ισότητας (βλ. ενδ. **Πρόεδρος της Δημοκρατίας v. Βουλής των Αντιπροσώπων (Αρ. 3) (1990) 3 Α.Α.Δ. 4213.** Έτσι λ.χ. κρίθηκε ότι δεν μπορεί νόμος να **“..ευνοεί αυθαίρετα τους οικονομικά ευρωστότερους ιδιώτες ή νομικά πρόσωπα”**, ενώ, αντιθέτως, έκρινε ότι ήταν συνταγματικές διατάξεις που, **“...σε σχέση με τα δικαιώματα και με μέτρο την αναλογικότητα, προχωρούσαν σε δίκαιο ισοσκελισμό του δημοσίου συμφέροντος έναντι των ατομικών δικαιωμάτων, παρέχοντας τέτοια στοχευμένη προστασία σε συγκεκριμένες ομάδες/κατηγορίες (όπως είναι η περίπτωση των νόμων που διέπουν το ενοικιοστάσιο, τις καταχρηστικές συμβάσεις, τα ασφαλιστικά συμβόλαια και την προστασία των καταναλωτών).”** (βλ. **Αναφορά 2/2014 Πρόεδρος της Δημοκρατίας v. Βουλή των Αντιπροσώπων** ημ. 31.10.2014). Επίσης στην Γνωμάτευση **Πρόεδρος της Δημοκρατίας v. Βουλή των Αντιπροσώπων (Αρ.1) (1989) 2 Α.Α.Δ. 1490** λέχθηκαν τα εξής:

“Η πάγια νομολογία μας, και αυτή των χωρών που έχουν ανάλογη πρόνοια με αυτή του Άρθρου 28 του Συντάγματός μας, δέχεται πως ένα νομοθέτημα μπορεί να κάμνει **εύλογες διαφοροποιήσεις μεταξύ ατόμων, τάξεων ατόμων ή καταστάσεων εφόσον δικαιολογούνται από τις εγγενείς διαφορετικές περιστάσεις πραγμάτων που ισχύουν για αυτές.** Η αρχή της ισότητας όμως ρητά απαγορεύει τις αυθαίρετες διακρίσεις. Το Δικαστήριο δεν υπεισέρχεται στους λόγους σκοπιμότητας ούτε διερευνά τη σοφία του νομοθετήματος.”.

Επίσης στην **Αναφορά 2/2016 Πρόεδρος της Δημοκρατίας v. Βουλή των Αντιπροσώπων** ημερομηνίας 5.7.2017, το Ανώτατο Δικαστήριο κατέληξε στα εξής:

“Είναι προφανές, κατά την κρίση μας, ότι με το Νόμο, και συγκεκριμένα την κύρια επιφύλαξή του, **ευνοείται** το λιγότερο εκπροσωπούμενο φύλο στα διοικητικά συμβούλια των οργανισμών στους οποίους ο Νόμος

αναφέρεται, εις βάρος τυχόν ικανοτέρων υποψηφίων του περισσότερο εκπροσωπούμενου φύλου και με αυτό τον τρόπο καταστρατηγείται η αρχή της Ισότητας, η οποία κατοχυρώνεται από το Άρθρο 28 του Συντάγματος. Δεν πρόκειται για επιβεβαίωση της αρχής της Ισότητας μεταξύ των δύο φύλων ούτε και για οποιαδήποτε εύλογη διάκριση στη βάση του διαφορετικού φύλου, αλλά για αυθαίρετη, από συνταγματικής απόψεως, διάκριση, η οποία παραγνωρίζει τα αξιολογικά και άλλα αντικειμενικά κριτήρια που θέτει ο Νόμος. Μάλιστα, σε μια δεδομένη περίπτωση, δυνατό η εφαρμογή της υπό αναφορά πρόνοιας να αποβεί εις βάρος του φύλου, το οποίο, σύμφωνα με τη θέση της ευπαιδευτής συνηγόρου της, η Καθ' ης η αίτηση επιδιώκει να ευνοηθεί.

Κρίνομε λοιπόν ότι, με το Νόμο, γίνεται παραβίαση του Άρθρου 28 του Συντάγματος. Το άρθρο 157(4) της ΣΛΕΕ (πρώην άρθρο 141 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας), και το άρθρο 23 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν τυγχάνουν εφαρμογής. Το άρθρο 157(4) προνοεί ότι, προκειμένου να εξασφαλιστεί εμπράκτως η πλήρης ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών στην εργασία, η αρχή της Ίσης Μεταχείρισης δεν εμποδίζει τα Κράτη Μέλη να διατηρήσουν ή να θεσπίσουν μέτρα που προβλέπουν ειδικά πλεονεκτήματα, τα οποία διευκολύνουν το λιγότερο εκπροσωπούμενο φύλο να συνεχίσει μιαν επαγγελματική δραστηριότητα ή προλαμβάνουν ή αντισταθμίζουν τα μειονεκτήματα στην επαγγελματική σταδιοδρομία. Στην προκειμένη περίπτωση, με την κύρια επιφύλαξη του Νόμου, δεν διατηρούνται ή θεσπίζονται μέτρα που προβλέπουν ειδικά πλεονεκτήματα υπέρ του λιγότερο εκπροσωπούμενου φύλου με σκοπό την εξασφάλιση της ισότητας μεταξύ των δύο φύλων στην εργασία. Με το Νόμο προνοείται θετική διάκριση, εύνιοια δηλαδή, υπέρ των υποψηφίων του λιγότερο εκπροσωπούμενου φύλου στα διοικητικά συμβούλια ορισμένων οργανισμών δημοσίου δικαίου.

[...]

Επομένως είναι αντισυνταγματικός και άκυρος”, (βλ. επίσης Αναφορά 2/2018 και 3/2018 Πρόεδρος της Δημοκρατίας v. Βουλή των Αντιπροσώπων ημερομηνίας 6.2.2019 και την Αναφορά 4/2016 Πρόεδρος της Δημοκρατίας v. Βουλή των Αντιπροσώπων ημερομηνίας 6.9.2017). Επίσης στην Γνωμάτευση Πρόεδρος της Δημοκρατίας v. Βουλή των Αντιπροσώπων (Αρ.2) (1989) 2 Α.Α.Δ. 1931 καταγράφονται τα εξής σημαντικά:

“Όπως είχα την ευκαιρία να υποδείξω σε προηγούμενες αποφάσεις μου (βλ. μεταξύ άλλων Apostolides and Others v. R. (1982) 3 C.L.R. 928, p. 940, Papadopoulou v. R. (1984) 3 C.L.R. 332 και Pavliou v. Returning Officer and Others (1987) 3 C.L.R. 252, p. 273-274) το άρθρο 28 εισάγει την Αριστοτελική έννοια της ισότητας. Ταυτίζεται η ισότητα με την ουσιαστική ομοιογένεια μεταξύ πραγμάτων ή υποκειμένων του δικαίου. Ίση μεταχείριση οφείλεται από τον νομοθέτη σε όλα τα άτομα τα οποία βρίσκονται ουσιαστικά στην ίδια θέση ή κατάσταση. Το μέτρο της ισότητας είναι η ομοιογένεια μεταξύ των πραγμάτων ή της κατάστασης ή θέσης των ατόμων που επηρεάζονται από την νομοθεσία. Κριτήριο για τον προσδιορισμό της ομοιογένειας είναι η ουσιαστική σε αντίθεση με την φαινομενική υπόσταση ή την ποσοτική αρίθμηση των υποκειμένων του δικαίου. Το άρθρο 28 αποκλείει τόσο διακρίσεις μεταξύ ομοιογενών όσο και την εξομοίωση ανομοιογενών αντικειμένων. Η ομοιογένεια καθορίζεται με βάση τη φύση των πραγμάτων ή την αντικειμενική κατάσταση των προσώπων σε συνάρτηση με την λειτουργική σημασία τους στο κοινωνικό σύνολο. Η νομοθετική εξουσία είναι το συνταγματικό όργανο της πολιτείας για τον καθορισμό του περιεχομένου της νομοθεσίας. Ο νομοθέτης είναι ο κατ' εξοχήν κριτής των δικαιικών αναγκών των πολιτών και του κοινωνικού συνόλου. Η διακριτική ευχέρεια του νομοθέτη στον τομέα των αρμοδιοτήτων του είναι μεγάλη, ανάλογα μεγάλη με την πολιτική του ευθύνη για τον προσδιορισμό του πλαισίου διακυβέρνησης της χώρας. Το πεδίο για δικαστική παρέμβαση περιορίζεται στις περιπτώσεις εκείνες που ο νομοθέτης υπερβαίνει τα ακραία όρια της νομοθετικής του αρμοδιότητας και νομοθετεί κατ' αντίθεση ή με τρόπο ασύμφωνο προς συγκεκριμένες διατάξεις του Συντάγματος.

Το άρθρο 140 δημιουργεί μηχανισμό για τον προληπτικό έλεγχο της συνταγματικότητας των νόμων· αποτελεί απόρροια του άρθρου 179 που καθιστά το Σύνταγμα τον υπέρτατο νόμο της Πολιτείας και του άρθρου 35 που δεσμεύει και τις τρεις εξουσίες της πολιτείας να εξασφαλίζουν στην σφαίρα των αρμοδιοτήτων τους τα αναπαλλοτρίωτα ανθρώπινα δικαιώματα που καθιερώνει το Μέρος ΙΙ του Συντάγματος. Ο προληπτικός δικαστικός έλεγχος αποβλέπει στην εκ των προτέρων αποτροπή κάθε παρέκκλισης από το Σύνταγμα.

Η ομοιογένεια μεταξύ πραγμάτων ή της θέσης ή της κατάστασης ατόμων για σκοπούς ίσης μεταχείρισης δεν προσδιορίζεται μικροσκοπικά ή σχολαστικά αλλά με γνώμονα την ουσιαστική συνάφεια μεταξύ τους. Όταν η ομοιογένεια μεταξύ πραγμάτων, της θέσεως ή των περιστάσεων ατόμων είναι τόσο μεγάλη ώστε να συνθέτουν ομάδα ατόμων ή υποκειμένων με βάση κοινό παρονομαστή ομοιογένειας ο νομοθέτης έχει την διακριτική ευχέρεια να ταξινομήσει τα πράγματα ή τα υποκείμενα του δικαίου σε ξεχωριστή κατηγορία και να προβεί σε νομοθετικές ρυθμίσεις διάφορες από εκείνες που ισχύουν για άλλες συγγενικές αλλά όχι ομοιογενείς κατηγορίες προσώπων ή πραγμάτων. Τόσο η συμπερίληψη πραγμάτων ή ατόμων σε ομοιογενή κατηγορία όσο και οι διακρίσεις που γίνονται στα δικαιώματα ή τις υποχρεώσεις ατόμων πρέπει να έχουν, όπως ορίζει η νομολογία, (βλ. μεταξύ άλλων Republic (Ministry of Finance) v. Nishan Arakian and Others (1972) 3 C.L.R. 294 και Apostolides and Others v. Republic (1984) 3 C.L.R. 233) λογικό έρεισμα το οποίο να πηγάζει από την ομοιότητα ή διαφορές μεταξύ των πραγμάτων ή των φορέων των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων.”.

2.6.4. Στην παρούσα περίπτωση, ο προβληματισμός που συνδέεται με την ανισότητα, εστιάζει στο ότι - χωρίς ασφαλώς να εντοπίζεται να υπήρχε συνειδητά τέτοια πρόθεση- δίδεται προβάδισμα αντικειμενικού

οφέλους στον συνιδιοκτήτη που σπεύδει πρώτος να εγκαταστήσει φωτοβολταϊκό σύστημα, έναντι όλων των άλλων συνιδιοκτητών ακίνητης ιδιοκτησίας. Επομένως, αυτή η κατηγορία συνιδιοκτητών καθίσταται ευνοημένη έναντι των συνιδιοκτητών που ενδεχομένως, επίσης θα επιθυμούσαν την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων για δικό τους όφελος, όμως είτε αντικειμενικά ο κοινόχρηστος διαθέσιμος χώρος είναι περιορισμένος και μη επαρκής για να ικανοποιήσει όλους τους ενδιαφερομένους, είτε έχει ήδη καταληφθεί από τα φωτοβολταϊκά συστήματα. Το γεγονός αυτό έχει ως συνέπεια, αντί της υιοθέτησης αντικειμενικών διαχρονικών κριτηρίων επί ομοειδών περιπτώσεων, η εφαρμογή των διατάξεων να συνδέεται εν πολλοίς με την εύνοια μίας συγκεκριμένης κατηγορίας ιδιοκτητών, χωρίς όπως αναφέρθηκε πιο πάνω να αιτιολογείται επαρκώς ο λόγος αυτής της διαφοροποίησης. Σημειώνεται δε ότι στην σχετική συνοδευτική Αιτιολογική Έκθεση ως αυτοσκοπός ορίζεται: “...η επίσπευση τη διαδικασίας εγκατάστασης φωτοβολταϊκών [...] η εξάλειψη της αχρείαστης γραφειοκρατίας με σκοπό τη διευκόλυνση την ενίσχυση της προώθησης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας προς όφελος των καταναλωτών...”, χωρίς όμως να θεραπεύεται η παθογένεια που δημιουργείται με την άνιση μεταχείριση των συνιδιοκτητών μίας οικοδομής, οι οποίοι εν τέλει καλούνται να υποστούν μονομερώς το προσδοκώμενο για τους καταναλωτές όφελος, ενάντια στις επιταγές του δημοσίου συμφέροντος, της ισότητας και της αρχής της νομιμότητας.

Θεμελιώνεται συνεπώς η θέση ότι η εξαίρεση που εισάγεται δεν είναι αρκούντως αιτιολογημένη, κατά τον τρόπο που αρμόζει σε ένα νομοθετικό κανόνα. Η συνέπεια είναι ότι, είναι πολύ πιθανό, μόνο οι συνιδιοκτήτες που κατά σύμπτωση σπεύδουν πρώτοι να εγκαταστήσουν φωτοβολταϊκά συστήματα θα επωφελούνται της προτεινόμενης ρύθμισης, αφού η απουσία διαδικασίας έγκρισης αφήνει την όλη διαδικασία έκθετη σε ανύπαρκτες δικλείδες ασφαλείας και νομιμότητας, σε αντίθεση με τους υπόλοιπους συνιδιοκτήτες που ίσως επίσης να επιθυμούν να επωφεληθούν, ως καταναλωτές, του μέτρου αυτού.

Επομένως, από όλα τα πιο πάνω συνάγεται πρόσθετα ότι η ψήφιση του εν λόγω Νόμου δημιουργεί ανισότητα.

2.7. Τίθεται επίσης ζήτημα και σε σχέση με την **Αρχή της Διάκρισης των Εξουσιών**. Το Ανώτατο Δικαστήριο στη νομολογία του έχει αναγνωρίσει το συνταγματικό υπόβαθρο της Αρχής της Διάκρισης των Εξουσιών (στην **Πρόεδρος της Δημοκρατίας v. Βουλή των Αντιπροσώπων (Αρ. 3. (2011) 3 Α.Α.Δ. 777)** και ότι, ειδικότερα, η αρχή της διάκρισης των εξουσιών, εκπορεύεται αδιαμφισβήτητα εκ του Κυπριακού Συντάγματος. Όπως έχει λεχθεί και πρόσφατα από την Ολομέλεια του Ανώτατου Δικαστηρίου στην **Αναφορά 2/2017 Πρόεδρος της Δημοκρατίας v. Βουλή των Αντιπροσώπων**, ημερομηνίας 5.2.2018:

“Έχοντας εξετάσει το αναφεύμενο ζήτημα, υπενθυμίζεται ότι η διάκριση των εξουσιών είναι όχι μόνο διάχυτη στο συνταγματικό στερέωμα της Κυπριακής Δημοκρατίας, αλλά έχει πλειστάκις αναγνωρισθεί και επιβεβαιωθεί ως η αναγκαία υποστήλωση αυτής τούτης της πολιτειακής λειτουργίας, (Πρόεδρος της Δημοκρατίας v. Βουλή των Αντιπροσώπων (Αρ. 1) (2009) 3 Α.Α.Δ. 23 και Πρόεδρος της Δημοκρατίας v. Βουλή των Αντιπροσώπων, Αναφορά Αρ. 3/2014, ημερ. 31.10.2014). Η αρχή της διάκρισης των εξουσιών απαγορεύει και αποκλείει την άσκηση ή την ανάληψη εξουσίας εκτός της σφαίρας της αντίστοιχης αρμοδιότητας εκάστης εκ των τριών πολιτειακών εξουσιών, (Πρόεδρος της Δημοκρατίας v. Βουλή των Αντιπροσώπων (Αρ. 3) (1994) 3 Α.Α.Δ. 93).”

Επίσης σχετική είναι και η Γνωμάτευση του Ανώτατου Δικαστηρίου επί των Αναφορών 1/94 κ.ά., **Πρόεδρος της Δημοκρατίας v. Βουλής των Αντιπροσώπων (Αρ. 3). (1994) 3 Α.Α.Δ. 93** ημερομηνίας 28.2.1994:

“Η απόφαση ευρίσκεται σε αντίθεση με τις διατάξεις του Συντάγματος που περιορίζουν την αρμοδιότητα της Βουλής των Αντιπροσώπων για τη θεσμοθέτηση κανόνων δικαίου στην άσκηση της Νομοθετικής λειτουργίας - Άρθρο 61 - και αποκλείουν επέμβαση στον τομέα της Εκτελεστικής λειτουργίας που κατανέμεται από το Σύνταγμα στα όργανα ή τις αρχές της Εκτελεστικής Εξουσίας και, κατά κύριο λόγο, στο Υπουργικό Συμβούλιο -Άρθρο 54- και παραβιάζει την αρχή της διάκρισης των Εξουσιών.

Οι λόγοι για τους οποίους αγόμεθα σ’ αυτή την κατάληξη είναι συνοπτικά οι εξής:

(Α) **Η αρχή της διάκρισης των Εξουσιών απαγορεύει και αποκλείει την άσκηση ή την ανάληψη εξουσίας έξω από τη σφαίρα των αρμοδιοτήτων της κάθε μιας από τις τρεις Εξουσίες της Πολιτείας.**

Οποιαδήποτε άμεση ή έμμεση άσκηση αρμοδιότητας έξω από το καθορισμένο πεδίο των λειτουργιών της κάθε Εξουσίας αντίκειται στην αρχή της διάκρισης των Εξουσιών και προσκρούει στις διατάξεις του Συντάγματος που κατανέμουν την κρατική εξουσία στους αντίστοιχους φορείς της.

[...] Η απόφαση ευρίσκεται έξω από το νομοθετικό πεδίο [...].”

2.7.1. Ενώ το νομοθετικό σώμα έχει την ευχέρεια και εξουσία να θέτει κανόνες δικαίου που να διαγράφουν το πλαίσιο δράσης και ευχέρειας της διοίκησης, δεν δύναται να στοχεύει στον ειδικό χειρισμό συγκεκριμένων ζητημάτων, ως αρμόδια διοικητική αρχή. Η έκδοση λ.χ. αδειών οικοδομής αποτελεί κλασσικό παράδειγμα διοικητικής πράξης, η οποία εκδίδεται αφού τα πραγματικά γεγονότα με όλες τις προεκτάσεις τους στη βάση της αυθεντίας και της τεχνικής κρίσης της διοίκησης αξιολογηθούν -όπως συμβαίνει βέβαια και με την έκδοση και την ανάκληση τέτοιων αδειών- και η οποία, στη συνέχεια, υπόκειται στο δικαστικό/ακυρωτικό έλεγχο του Διοικητικού

και του Ανώτατου Δικαστηρίου. Η διοικητική πράξη της απόφασης για ανανέωση -ή μη- μίας άδειας οικοδομής ανήκει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της διοίκησης και για το λόγο αυτό ελέγχεται και δικαστικά, ώστε να διασφαλίζεται ότι η αρμοδιότητα αυτή ασκείται όπως το διοικητικό δίκαιο και ο νομοθέτης επιβάλλουν (βλ. ενδεικτικά την απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου επί της **Αναθεωρητικής Έφεσης αρ. στην Υπόθεση Συν. Ταμ. Λεμεσού Λτδ v. Δήμου Λεμεσού (1994) 2 Α.Α.Δ. 145** και την απόφαση του Διοικητικού Δικαστηρίου στην Υπόθεση αρ. **934/2017 Χαραλάμπους v. Δήμου Παραλιμνίου**, ημερομηνίας 18.9.2019).

2.7.2. Σημειώνεται επίσης ότι η νομοθετική εξουσία έχει αρμοδιότητα να ρυθμίσει τους κανόνες που διέπουν γενικά την έναρξη ισχύος ή την αναστολή διατάξεων νόμου, δεν μπορεί όμως να εμπλέκεται ευθέως στην έκδοση, ανανέωση ή λήξη συγκεκριμένων διοικητικών πράξεων, διότι με τον τρόπο αυτό υπονομεύεται η εκτελεστική λειτουργία της διοίκησης. Στην παρούσα περίπτωση, με τις προτεινόμενες διατάξεις διαγράφεται μία εξουσία αδειοδότησης της εκτελεστικής εξουσίας. Αντιστοίχως για το λόγο αυτό, η Βουλή δεν δύναται λ.χ. ψηφίζοντας να προωθήσει διαδικασία προσλήψεων και εν τέλει να διορίσει υπάλληλους στη δημόσια υπηρεσία. Έτσι, κατά τρόπο ανάλογο, στην απόφαση της Πλήρους Ολομέλειας του Ανώτατου Δικαστηρίου στην Υπόθεση **Ηλία Άννα και Άλλοι v. Κυπριακής Δημοκρατίας (1999) 3 Α.Α.Δ. 884**, κρίθηκε ότι ο σκοπός του νομοθέτη να καθιερώσει, μέσω του νόμου, διάφορη διαδικασία και τρόπο διορισμού από τον προβλεπόμενο στον περί Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμο του 1990 (Ν.1/90), για το διορισμό των προσωρινά προσληφθέντων υπαλλήλων στη δημόσια υπηρεσία ήταν αντισυνταγματικός:

“Ο υπό εξέταση νόμος διαγράφει και καθορίζει ποιοι θα διοριστούν στη δημόσια υπηρεσία. Αντικείμενο του νόμου δεν είναι η καθιέρωση κανόνων δικαίου, αλλά ο διορισμός, μέσω της νομοθετικής οδού, συγκεκριμένων ατόμων στη δημόσια υπηρεσία. Με το νόμο η Βουλή ασκεί διοίκηση, κατ’ αντίθεση προς το Σύνταγμα, έξω και καθ’ υπέρβαση του πλαισίου των εξουσιών της.”

Ο νόμος παραβιάζει την αρχή της ισότητας, με τον περιορισμό των διορισθησομένων στο δημόσιο σε συγκεκριμένα άτομα και τον αποκλεισμό παντός ετέρου πολίτη της Κυπριακής Δημοκρατίας, ο οποίος κατέχει τα υπό του σχεδίου υπηρεσίας προσόντα, να διαγωνιστεί για διορισμό στις θέσεις. Αποστερούνται οι πολίτες της Κυπριακής Πολιτείας του δικαιώματος να τύχουν ίσων ευκαιριών για διορισμό στο δημόσιο και, με τον τρόπο αυτό, συντελείται αδικία εις βάρος τους, γενικά και ειδικά εις βάρος των αιτητών. Μόνο κατ’ όνομα η Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας προβαίνει στους διορισμούς των, κατά τα άλλα, επιλεγέντων από τη Βουλή ατόμων. Η εξουσία της Επιτροπής Δημόσιας Υπηρεσίας εκτείνεται σ’ όλο το πεδίο του διορισμού υποψηφίων στο δημόσιο -στο δάνοιγμα των θέσεων με την πρόβλεψη γνωστοποίησης προς κάθε πολίτη της Κυπριακής Δημοκρατίας που κατέχει τα προσόντα, στην αξιολόγηση των υποψηφιοτήτων, υπό το φως των αρχών της χρηστής διοίκησης και στην άσκηση αποφασιστικής αρμοδιότητας ως προς το ποιος είναι άξιος να τύχει διορισμού.

Με τον υπό εξέταση νόμο, υφαρπάζεται η εξουσία της Επιτροπής Δημόσιας Υπηρεσίας από τη Βουλή των Αντιπροσώπων, η οποία ασκεί και την ουσιαστική αρμοδιότητα ως προς το ποιος θα διοριστεί. Τέλος, υπεισέρχεται η πολιτική εξουσία στη στελέχωση της δημόσιας υπηρεσίας, κατ’ αντίθεση προς το Σύνταγμα. Ο νόμος κρίνεται αντισυνταγματικός στην ολότητά του.”.

2.7.3. Στην παρούσα περίπτωση, όχι μόνο δεν ορίζονται κανόνες δικαίου γενικής και αφηρημένης φύσης, αλλά ουσιαστικά καταργείται μία διαδικασία αδειοδότησης που εξυπηρετούσε συγκεκριμένο σκοπό, κατά τρόπο τέτοιο, ώστε η Βουλή των Αντιπροσώπων να είναι αυτή που αποφασίζει ότι *σε όλες τις ιδιοκτησίες θα τοποθετούνται συστήματα φωτοβολταϊκών*, ανεξαρτήτως των δεδομένων τους, της αξιολόγησης των τεχνικών τους χαρακτηριστικών τους και του ότι υπάρχει σαφής πρόθεση της Διοίκησης να προχωρήσει άμεσα σε πρόταση απλοποίησης της διαδικασίας αδειοδότησης της εγκατάστασης φωτοβολταϊκών, ώστε να επιτευχθεί και ο στόχος που το νομοθετικό σώμα υποδεικνύει περί *“...ενίσχυσης της προώθησης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας προς όφελος των καταναλωτών.”*

2.7.4. Η προσέγγιση αυτή, πέραν του ότι δεν αιτιολογείται ειδικά και συγκεκριμένα, ανατρέπει την όλη προσέγγιση του ίδιου του νομοθέτη αναφορικά με το σύστημα αδειοδότησης προσαρτημάτων οικοδομών. Είναι χαρακτηριστικό ότι ως σκοπός της πρότασης νόμου αυτοπροσδιορίζεται *“...η τροποποίηση του περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμου, ώστε τα φωτοβολταϊκά σύστημα που εγκαθίστανται επί του κελύφους οικοδομής να μη θεωρούνται, για τους σκοπούς του εν λόγω νόμου, προσαρτήματα σε οικοδομή και για την εγκατάστασή τους να μην απαιτείται προηγουμένως έκδοση άδειας οικοδομής από την αρμόδια αρχή...”*. Συνάγεται επομένως ότι κομβικό σημείο της πρότασης νόμου είναι η αφαίρεση της διαδικασίας υποβολής αίτησης στην αρμόδια αρχή και, συνεπώς, η αφαίρεση της ανάλογης εξουσίας της διοίκησης να αποφασίζει επί της έγκρισης τέτοιων αιτημάτων και δευτερευόντως η εξάλειψη της γραφειοκρατίας και η ενίσχυση της προώθησης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

2.7.5. Χαρακτηριστικά επισύρεται η προσοχή και στη Γνωμάτευση του Ανώτατου Δικαστηρίου στην Υπόθεση **Πρόεδρος της Δημοκρατίας v. Βουλής των Αντιπροσώπων (Αρ. 3) (2011) 3 Α.Α.Δ. 777**, με την οποία διασαφηνίζεται ότι η Βουλή των Αντιπροσώπων έχει τη συνταγματική αρμοδιότητα να καθορίζει κανόνες δικαίου και όχι να επεμβαίνει στην άσκηση των διοικητικών καθηκόντων της εκτελεστικής εξουσίας, επισημαίνοντας τα ακόλουθα:

“Η απόφαση ευρίσκεται σε αντίθεση με τις διατάξεις του Συντάγματος που περιορίζουν την αρμοδιότητα της Βουλής των Αντιπροσώπων **για τη θεσμοθέτηση κανόνων δικαίου στην άσκηση της Νομοθετικής Λειτουργίας** -Άρθρο 61- και αποκλείουν επέμβαση στον τομέα της Εκτελεστικής λειτουργίας που κατανέμεται από το Σύνταγμα στα όργανα ή τις αρχές της Εκτελεστικής Εξουσίας και, κατά κύριο λόγο, στο Υπουργικό Συμβούλιο -Άρθρο 54- και παραβιάζει την αρχή της διάκρισης των Εξουσιών.

Οι λόγοι για τους οποίους αγόμεθα σ’ αυτή την κατάληξη είναι συνοπτικά οι εξής:

(Α) Η έκδοση και η αναίρεση (ανάκληση) διοικητικών αποφάσεων αποτελεί πτυχή της Εκτελεστικής λειτουργίας και μπορεί να προέλθει μόνο από πρόσωπο, αρχή ή όργανο της Εκτελεστικής Εξουσίας. **Η αρχή της διάκρισης των Εξουσιών απαγορεύει και αποκλείει την άσκηση ή την ανάληψη εξουσίας έξω από τη σφαίρα των αρμοδιοτήτων της κάθε μιας από τις τρεις Εξουσίες της Πολιτείας.** Οποιαδήποτε άμεση ή έμμεση άσκηση αρμοδιότητας έξω από το καθορισμένο πεδίο των λειτουργιών της κάθε Εξουσίας, αντίκειται στην αρχή της διάκρισης των Εξουσιών και προσκρούει στις διατάξεις του Συντάγματος που κατανέμουν την κρατική εξουσία στους αντίστοιχους φορείς της. Στην **Πρόεδρος της Δημοκρατίας v Βουλής των Αντιπροσώπων (1992) 3 Α.Α.Δ. 458** κηρύχθηκε αντισυνταγματικός ο περί Δημοσίας Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας Νόμος, ο οποίος είχε ως αντικείμενο, μέσω νομοθετικών ρυθμίσεων, την παράταση της θητείας των μελών της Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας. Όπως υποδεικνύεται στην απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου, η χρονική διάρκεια της θητείας των μελών της Επιτροπής ρυθμίζεται από τη νομοθεσία- όχι όμως ο διορισμός ή η παράταση της θητείας των μελών της Επιτροπής που αποτελεί διοικητική ενέργεια και επομένως πτυχή της Εκτελεστικής λειτουργίας. Στην απόφαση της Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου, στη **Μιχαήλ Θεοδοσίου Λτδ v Δήμου Λεμεσού (1993) 3 Α.Α.Δ. 25**, επισημαίνεται ότι “... αποκλείεται η επέμβαση της Νομοθετικής Εξουσίας, κάτω από οποιοδήποτε μανδύα, στην εκπλήρωση του διοικητικού έργου.” Το Δικαστήριο έκρινε, στην υπόθεση εκείνη, ότι εφόσον η έκδοση και η ανάκληση ή ακύρωση διατάγματος απαλλοτρίωσης γης συνιστούν πτυχή της διοικητικής λειτουργίας, η κατάργηση με νόμο διαταγμάτων απαλλοτρίωσης συνιστούσε επέμβαση στον τομέα της Εκτελεστικής Εξουσίας κατ’ αντίθεση προς την αρχή της διάκρισης των Εξουσιών και, επομένως, κρίθηκε αντισυνταγματική.

(Β) Με την απόφαση σκοπεύεται, όπως προκύπτει από το αίτημα για την έκδοσή της και όπως υπέβαλε ο δικηγόρος της Βουλής, η θεσμοθέτηση υποχρέωσης για την ανάληψη διοικητικής δράσης προκαθορισμένου περιεχομένου, δηλαδή η αναίρεση διοικητικής απόφασης. Η αρχή της διάκρισης των Εξουσιών επιβάλλει το διαχωρισμό και καθιερώνει την αυτονομία της κάθε Εξουσίας στον τομέα της. **Καμιά από τις δύο Εξουσίες, η Νομοθετική και η Εκτελεστική, δεν είναι θεσμικά υπόλογη στην άλλη για την εκτέλεση του έργου της.** Κάθε μια από τις δύο Εξουσίες είναι υπόλογη στο λαό, στον οποίο ανήκει και ο λόγος για την ανάθεση της εντολής στη Βουλή για την άσκηση της Νομοθετικής Εξουσίας και στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για τη διασφάλιση της άσκησης της Εκτελεστικής Εξουσίας.

Με την απόφαση της 13/5/1993, η Βουλή επιχειρεί να επιβάλει υποχρέωση στην Εκτελεστική Εξουσία **(α) για τη λήψη διοικητικής απόφασης και (β) για τον καθορισμό του περιεχομένου της.** **Η απόφαση ευρίσκεται έξω από το νομοθετικό πεδίο και παράλληλα συνιστά επέμβαση στο πεδίο της Εκτελεστικής Εξουσίας.** Το αντικείμενο της Αναφοράς είναι απόφαση της Βουλής με την οποία επιδιώκεται η γένεση δικαιικής υποχρέωσης με την έκδοσή της, βάσει του Άρθρου 52 του Συντάγματος. Δεν αμφισβητείται το δικαίωμα της Βουλής να κρίνει ή να επικρίνει το κυβερνητικό έργο, να παίρνει πολιτικές θέσεις ή να προβαίνει σε εισηγήσεις για την καλύτερη λειτουργία της Εκτελεστικής Εξουσίας. Αποφάσεις εκείνης της κατηγορίας, με τις οποίες δε σκοπεύεται η γένεση δικαιωμάτων και υποχρεώσεων με την έκδοσή τους, δεν υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο.”

2.7.6. Το ίδιο σκεπτικό επαναλαμβάνεται και στη Γνωμάτευση του Ανώτατου Δικαστηρίου στην Υπόθεση **Πρόεδρος Δημοκρατίας v. Βουλής Αντ. (Αρ.3) (1994) 3 Α.Α.Δ. 93** στην οποία ο εκεί υπό αναφορά νόμος κρίθηκε ως αντισυνταγματικός επειδή: “1) Η έκδοση και η αναίρεση διοικητικών αποφάσεων εμπίπτει στην αρμοδιότητα της Εκτελεστικής λειτουργίας και μπορεί να προέλθει μόνο από πρόσωπο, αρχή ή όργανο της Εκτελεστικής Εξουσίας. **Η αρχή της διάκρισης των Εξουσιών απαγορεύει και αποκλείει την άσκηση ή την ανάληψη εξουσίας εκτός του πλαισίου των αρμοδιοτήτων της κάθε μιας από τις τρεις Εξουσίες της Πολιτείας**” και “2) Η επίδικη απόφαση στοχεύει στην αναίρεση διοικητικής απόφασης κατά παράβαση της αρχής της διάκρισης των Εξουσιών η οποία επιβάλλει τον διαχωρισμό και καθιερώνει την αυτονομία της κάθε Εξουσίας στον τομέα της. **Η απόφαση της Βουλής ευρίσκεται έξω από το νομοθετικό πεδίο και παράλληλα συνιστά επέμβαση στο πεδίο της Εκτελεστικής Εξουσίας**”. Εν προκειμένω, σκοπεύεται γενικά η αναίρεση και κατάργηση συγκεκριμένης διοικητικής διαδικασίας που οδηγεί στην έκδοση συγκεκριμένων διοικητικών πράξεων.

2.7.7. Καθίσταται σαφές ότι η ψηφισθείσα πρόταση νόμου δεν θέτει κριτήρια ούτε γενικούς και απρόσωπους κανόνες δικαίου, αλλά αντιθέτως, απαλείφει κριτήρια και κανόνες δικαίου που μέχρι στιγμής εφαρμόζονται κατά την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων. Στο μέτρο επομένως, που η Βουλή των Αντιπροσώπων ασκεί εμμέσως κρίση κατά πόσο συγκεκριμένο τεχνικής φύσης προσάρτημα σε οικοδομή επιβάλλεται να αποσυνδεθεί από την υποχρέωση ανάληψης ευθύνης από μελετητή και τήρησης τεχνικών και άλλων προδιαγραφών, περιλαμβανομένων και θεμάτων ασφάλειας, κρίνεται ότι εκφεύγει αυστηρώς ομιλούντες του πλαισίου της εντολής της. Αυτό συμβαίνει επειδή, κατά τεκμήριο η τεχνική κρίση κατέχεται από την εκτελεστική εξουσία και τα προς τούτο επανδρωμένα και δεόντως καταρτισμένα τμήματα και υπηρεσίες της,

όπως άλλωστε υπαγορεύει το Σύνταγμα. Εννοείται ότι η Βουλή των Αντιπροσώπων έχει κάθε εξουσία να διαμορφώνει τους γενικούς και απρόσωπους κανόνες και τα κριτήρια και επί τεχνικών θεμάτων, όμως το κατά πόσο μία τεχνική κατασκευή θα μπορούσε να ανήκει στην κατηγορία των κατασκευών που θέτουν ζητήματα ασφάλειας ή όχι επιβάλλεται να στοιχειοθετείται και να αιτιολογείται πρωτίστως από τη διοίκηση, λόγω της κατά τεκμήριο τεχνογνωσίας.

2.7.8. Η θέση αυτή επικυρώνεται, τηρουμένων των αναλογιών, και με αναφορά σε σχετική νομολογία της Ολομέλειας του Ανώτατου Δικαστηρίου. Ενδεικτική αναφορά μπορεί να γίνει στις **Αναθεωρητικές Εφέσεις Αρ. 103/2011 κ.ά. Δ.Κ. v. Υπουργού Εσωτερικών** ημερομηνίας 30.5.2017, όπου το Ανώτατο Δικαστήριο τοποθετήθηκε ως εξής:

“Στην Υπόθεση **ΑΤΗΚ v. Δήμου Αγλαντζιάς (2006) 2 Α.Α.Δ. 291**, στην οποία παραπέμπουν οι εφεσίβλητοι, τονίστηκε πως το ‘κατά πόσο η κατασκευή θεωρείται «οικοδομή» ή όχι είναι θέμα πραγματικό (**Tsiolis v. The District Officer Nicosia (1982) 2 C.L.R. 11**)’.

Ειδικότερα, λέχθηκαν τα ακόλουθα:

‘Λαμβάνονται υπ’ όψιν όλα τα συναφή γεγονότα, όπως επί παραδείγματι, το σχήμα και το μέγεθος της κατασκευής, τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν, ο τρόπος κατασκευής της οικοδομής, κατά πόσο είναι προσαρτημένη στη λοιπή οικοδομή, η σχέση της κατασκευής με τα υπόλοιπα κατασκευάσματα και τον τρόπο με τον οποίο θα γίνει χρήση της οικοδομής. Κανένας από τους πιο πάνω παράγοντες δεν είναι καθοριστικός, αλλά όλα μαζί βοηθούν στην απάντηση του τίθμενου ερωτήματος (βλέπε **South Wales Aluminium Co. Ltd. v. Assessment Committee for the Neath Assessment Area [1943] 2 All E.R. 587**).

Ακόμα και η τοποθέτηση πασσάλου παράλληλα προς υφιστάμενο τοίχο και η τοποθέτηση στέγης κρίθηκε ότι αποτελεί κατασκευή η οποία περικλείει και οριοθετεί χώρο (**Κυπριανού v. Δήμου Στροβόλου (1992) 2 Α.Α.Δ. 344, 347**).

Στην παρούσα υπόθεση οι εφεσεϊόντες κατασκεύασαν μεταλλικές βάσεις τις οποίες στερέωσαν στην ταράτσα με βίδες. Επί των βάσεων στερέωσαν το προκατασκευασμένο δωμάτιο εντός του οποίου τοποθέτησαν τον εξοπλισμό. Το δωμάτιο περικλείει και οριοθετεί χώρο και ασφαλώς βρίσκεται εντός της έννοιας του άρθρου 2. Το γεγονός ότι μπορούσε εύκολα ή δύσκολα να αποσπαστεί δεν συνιστά ουσιώδες στοιχείο. Σημασία δεν έχει επίσης ούτε και η πρόθεση ή μη των εφεσεϊόντων να διατηρήσουν το συγκεκριμένο δωμάτιο μόνιμα ή για κάποιο χρονικό διάστημα μόνο’.

Βεβαίως, στην **Tsiolis v. The District Officer Nicosia (1982) 2 C.L.R. 11** λέχθηκε πως:

‘«*The question that poses is a question of Law, the meaning of the word “building” as defined in s. 2. Then a question of fact must be resolved whether any particular construction is within it or not. That is a question of fact although in certain cases it may be one of mixed law and fact.* (South Wales Aluminium Co. Ltd. v. Assessment Committee for the Neath Assessment Area, [1943] 2 All E.R. 587)».

Σε ελεύθερη μετάφραση:

«Το ερώτημα που τίθεται είναι νομικό, αυτό της έννοιας της λέξης “οικοδομή” όπως ορίζεται στο άρθρο 2. Τότε, ένα πραγματικό ζήτημα πρέπει να επιλυθεί, του κατά πόσο μία συγκεκριμένη οικοδομή εμπίπτει σε αυτή την έννοια ή όχι. Αυτό αποτελεί πραγματικό ζήτημα, παρά το ότι σε μερικές περιπτώσεις μπορεί να είναι μεικτό νομικό και πραγματικό ζήτημα.».

Υπό το φως των πιο πάνω, θεωρούμε ότι το κατά πόσον οι ανεμογεννήτριες εμπίπτουν στην έννοια του όρου ‘οικοδομή’ ή όχι είναι θέμα πραγματικό.

[...]

Η απόφαση ως προς το τι αποτελεί ‘οικοδομή’, όπως ορθά υποδεικνύει η εφεσεϊούσα, ανήκει στη διοίκηση με την οποία, ως πράξη προπαρασκευαστική της τελικής, δηλαδή της επιβολής τελών, αν ο ενδιαφερόμενος διαφωνεί δύναται να προσφύγει στο δικαστήριο. Συνεπώς, δεν υπήρχε κώλυμα στην εξαίρεση των ανεμογεννητριών και των ανεμομέτρων από τα δικαιώματα άδειας οικοδομής.[†]”.

2.7.9. Με άλλα λόγια, διαφαίνεται ότι οι προτεινόμενες διατάξεις στοχεύουν στην κατάργηση μίας διοικητικής διαδικασίας, αγνοώντας τις επιπτώσεις στη δημόσια ασφάλεια, στην αρχή της νομιμότητας και στην τάξη που επιβάλλεται να επιδιώκεται σε ένα κράτος δικαίου, αφού μία συγκεκριμένη μερίδα ιδιοκτητών, χωρίς κανένα κριτήριο ή αξιολόγηση θα επωφεληθούν αδιακρίτως μίας γενικής “ανομίας”, σε αντίθεση ενδεχομένως με άλλους όρους λ.χ. που καθόρισε η διοίκηση όταν εξέδωσε τις αρχικές άδειες οικοδομής και ανεξαρτήτως του εάν η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων είναι επιθυμητή από τους άλλους συνιδιοκτήτες ή συμβατή με άλλες παραλείψεις τους, ή εάν είναι αιτιολογημένη στη βάση των πραγματικών δεδομένων της κάθε οικοδομής, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών χαρακτηριστικών κάθε οικοδομής και της υποχρέωσης προστασίας της

[†] Επισημαίνεται ότι επί του σημείου αυτού σύμφωνη ήταν η γνώμη και της απόφασης μειοψηφίας του Ανωτάτου Δικαστηρίου.

δημόσιας ασφάλειας. Συμπεραίνεται επομένως, ότι η αρμοδιότητα αυτή δεν μπορεί για όλους τους πιο πάνω λόγους να ασκηθεί από τη Βουλή των Αντιπροσώπων και επεξηγείται ο λόγος που εν τη σοφία του ο συντακτικός νομοθέτης θεμελίωσε το Κράτος Δικαίου στο Κυπριακό Σύνταγμα στην βάση της δημοκρατικής αρχής της διάκρισης των συνταγματικών εξουσιών/λειτουργιών.

2.7.10. Εν κατακλείδι υπογραμμίζεται ότι η ρύθμιση που επιδιώκεται με την πρόταση νόμου από μέρος της Βουλής των Αντιπροσώπων κρίνεται ότι συνιστά μη θεμιτή επέμβαση στο πεδίο δράσης της εκτελεστικής εξουσίας και, ως εκ τούτου, συνιστά παραβίαση της Αρχής της Διάκρισης των Εξουσιών. Στην παρούσα περίπτωση, υφαρπάζεται η αρμοδιότητα της διοίκησης να αποφασίζει εγκρίνοντας ή απορρίπτοντας αιτήματα με σκοπό την ασφαλή και νόμιμη τοποθέτηση φωτοβολταϊκών συστημάτων, ενώ η Βουλή των Αντιπροσώπων τοιοιτοτρόπως επεμβαίνει στη διαχείριση κλασσικών διοικητικών πράξεων επεμβαίνοντας στον χειρισμό τους, χωρίς να θέτει γενικό και αφηρημένο κανόνα δικαίου, αλλά υποκαθιστώντας τη διοίκηση λαμβάνοντας η ίδια την απόφαση για κατάργηση της διαδικασίας έγκρισης ή αδειοδότησης και/ή διοικητικής ρύθμισης του θέματος. Το νομοθετικό σώμα έχει εξουσία να καθορίζει κριτήρια για τον τρόπο λήψης των αποφάσεων της διοίκησης, δεν μπορεί όμως να λαμβάνει η ίδια διοικητικές αποφάσεις και να υποκαθιστά διοικητικές διαδικασίες, για λογαριασμό της εκτελεστικής εξουσίας.

2.8. Πέραν των όσων έχουν ήδη αναφερθεί, οι συγκεκριμένες διατάξεις κρίνονται ως νομοτεχνικά δυσλειτουργικές, καθότι με βεβαιότητα αναμένεται να προκαλέσουν σύγχυση, ως προς τον τρόπο εφαρμογής τους. Άλλωστε, τονίζεται, ότι η ισχύς των αδειών οικοδομής συνδέεται άμεσα και κατά τρόπο καίριο με τις πολεοδομικές άδειες που εκδίδονται σε προγενέστερο στάδιο βάσει του *περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμου (Ν.90/1972)* για κάθε ανάπτυξη, με αποτέλεσμα να επηρεάζεται το όλο εφαρμοστικό πλαίσιο που διέπει την αδειοδότηση αναπτύξεων. Και για τους λόγους αυτούς, η υπό αναφορά πρόταση νόμου δεν θα μπορούσε να αξιολογηθεί ως λειτουργική από νομοτεχνικής άποψης.

2.8.2. Επίσης σημαντικά προβλήματα εντοπίζονται σε διοικητικό και πρακτικό επίπεδο. Υπό το πρίσμα των πιο πάνω νομικών διαπιστώσεων εγείρονται κατ' επέκταση και ουσιαστικά λειτουργικά ζητήματα εφαρμογής του τροποποιητικού νόμου που άπτονται θεμάτων "νομιμοποίησης" μη αποδεκτών υπό κανονικές συνθήκες, τόσο για λόγους ασφάλειας όσο και νομικούς, εγκαταστάσεων συστημάτων φωτοβολταϊκών.

2.8.3. Πρόσθετα δε, υπάρχει και μία άλλη σημαντική πτυχή που θα πρέπει να αναδειχθεί. Εξ αντικειμένου, η απάλειψη της διαδικασίας έγκρισης και/ή αδειοδότησης δυνάμει νόμου και όχι στο πλαίσιο εκτελεστικής διοικητικής διαδικασίας θα στερήσει από τους επηρεαζόμενους πολίτες το δικαίωμα να αμφισβητούν τις αποφάσεις αυτές -είτε εγκρίνονται ή ακόμα και όταν απορρίπτονται τα σχετικά αιτήματα- δικαστικά ενώπιον του Διοικητικού Δικαστηρίου, δεδομένου ότι οι νομοθετικές διατάξεις δεν υπόκεινται φυσικά στον ακυρωτικό έλεγχο του Διοικητικού ή του Ανώτατου Δικαστηρίου. Αντιθέτως, στις περιπτώσεις που η διοίκηση εκλαμβάνει ως δοθείσα την αποδοχή -ή μη- αιτήματος για τοποθέτηση φωτοβολταϊκών συστημάτων σε οικοδομή, κάθε επηρεαζόμενος που θεμελιώνει έννομο συμφέρον έχει την δυνατότητα να διεκδικήσει ενώπιον της δικαιοσύνης τα δικαιώματά του. Στην περίπτωση που η ψηφισθείσα πρόταση νόμου δημοσιευθεί, το δικαίωμα αυτό των πολιτών για πρόσβαση στη δικαιοσύνη, με βάση το Άρθρο 146 του Συντάγματος, θα εκλείψει.

2.8.4. Υπό το φως των πιο πάνω, κρίνεται ότι οι ως άνω διατάξεις διαταράσσουν θεμελιωδώς την νομική, τη νομοτεχνική, αλλά και τη διοικητική δομή που καθορίζει ο βασικός Νόμος, με την εισαγωγή αντικρουόμενων και αντιφατικών διατάξεων κατά τρόπο που όχι μόνο δεν θα εξυπηρετούνται οι ίδιοι οι σκοποί του βασικού Νόμου -ή ακόμα και οι στοχεύσεις αυτής της ίδιας της Αιτιολογικής Έκθεσης που συνοδεύει τις ψηφισθείσες διατάξεις, αλλά τουναντίον, επιτείνουν την ασάφεια και την ανασφάλεια δικαίου, ενώ, κυρίως, ερείδονται σε αντισυνταγματικό υπόβαθρο.

3. Στη βάση όλων όσων έχουν λεχθεί πιο πάνω, τα οποία αναδεικνύουν σε πρακτικό επίπεδο τους κινδύνους εισαγωγής διατάξεων που στην ουσία τους θα επιτρέπουν την κατ' ουσία άνιση μεταχείριση των συνιδιοκτητών ακίνητης ιδιοκτησίας, εγείρονται εύλογοι προβληματισμοί για τη συνταγματικότητα των προτεινόμενων διατάξεων στη βάση της μη τήρησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης, από μέρους του νομοθέτη.

3.1. Ειδικότερα, δεν επεξηγείται *επαρκώς* γιατί οι συνιδιοκτήτες που προχωρούν κατά σύμπτωση πρώτοι στην τοποθέτηση φωτοβολταϊκών συστημάτων ενδεικνύεται να απολαμβάνουν το προνομιακό καθεστώς της δυνατότητας να αγνοήσουν τα ιδιοκτησιακά δικαιώματα των άλλων συνιδιοκτητών της ίδιας οικοδομής ή την τήρηση στοιχειωδών κανόνων ασφαλείας στο ακίνητό τους και ποιος υπέρτερος σκοπός εξυπηρετείται με αυτήν την ειδική, προνομιακή μεταχείριση που διαφυλάσσεται μόνο για την κατηγορία αυτή. Δεν γίνεται κατανοητό πώς η νέα εξαίρεση που εισάγεται με τις αναπεμπόμενες διατάξεις μπορεί να ανταποκριθεί στα κριτήρια και στον βαθμό αναγκαιότητας περιορισμών που έθεσε το Σύνταγμα, στο Άρθρο 23 αυτού, ή στη βάση της αρχής της ισότητας ή στο πλαίσιο της Αρχής της Διάκρισης των Εξουσιών, επί τη βάσει ότι και μόνο στο βαθμό που αυτό είναι αντικειμενικά απόλυτα απαραίτητο και δικαιολογημένο.

3.2. Υπογραμμίζεται ότι η Διοίκηση έχει ήδη μεριμνήσει έτσι ώστε, αναφορικά με την έγκριση και/ή αδειοδότηση της εγκατάστασης φωτοβολταϊκών συστημάτων να εκλαμβάνεται στις πλείστες των περιπτώσεων ως άμεσα -υπό τις περιστάσεις-, χορηγηθείσα η έγκριση της αρμόδιας οικοδομικής αρχής, διασφαλίζοντας

ταυτόχρονα την ανάληψη ευθύνης από εγκεκριμένο μελετητή και την διευθέτηση των θεμάτων που άπτονται της συνιδιοκτησίας.

3.3. Επιπλέον, το Υπουργείο Εσωτερικών δρομολογεί την περαιτέρω απλοποίηση της διαδικασίας έγκρισης και/ή αδειοδότησης εγκατάστασης φωτοβολταϊκών συστημάτων σε οικιστικές αναπτύξεις, που αποτελεί την πλειονότητα των περιπτώσεων, μέσω της ηλεκτρονικής κοινοποίησης και/ή ενημέρωσης της αρμόδιας αρχής, έτσι ώστε να προωθηθεί ακόμη περισσότερο ο σκοπός που εξαγγέλλεται στην Αιτιολογική Έκθεση που συνοδεύει την ψηφισθείσα υπό συζήτηση πρόταση νόμου.

Με βάση τα προαναφερόμενα, ο αναπεμπόμενος Νόμος κρίνεται ότι δεν διαφαίνεται να συνάδει με τη θεσμική προστασία που το Άρθρο 23 του Συντάγματος διαφυλάττει υπέρ της προστασίας του ατομικού δικαιώματος στην ιδιοκτησία, με τη συνταγματική αρχή της ισότητας, λόγω της μη επαρκούς θεμελίωσης της προτεινόμενης εξαίρεσης, και επίσης με την αρχή της Διάκρισης των Εξουσιών, ενώ είναι πρόσθετα δυσλειτουργικός, αφού η εφαρμογή των διατάξεών του όπως διαμορφώθηκαν καθίσταται αναποτελεσματική.».

Οι εκπρόσωποι του Υπουργείου Εσωτερικών και της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, κατά τη συζήτηση του αναπεμφθέντος νόμου από την επιτροπή, αναφέρθηκαν στους λόγους για τους οποίους κρίθηκε σκόπιμη η αναπομπή του νόμου, στη βάση της πιο πάνω επιστολής του Προέδρου της Δημοκρατίας. Ειδικότερα, επισήμαναν ότι ο εν λόγω νόμος διαφαίνεται ότι δεν συνάδει με τις διατάξεις του άρθρου 23 του Συντάγματος για την προστασία του δικαιώματος της ιδιοκτησίας και παραβιάζει τη συνταγματική αρχή της ισότητας και/ή της ίσης μεταχείρισης λόγω μη επαρκούς θεμελίωσης της προτεινόμενης εξαίρεσης, καθώς και την αρχή της διάκρισης των εξουσιών.

Περαιτέρω, οι εκπρόσωποι του Υπουργείου Εσωτερικών, του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας και του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως ενημέρωσαν την επιτροπή για τις πρόνοιες νέου διατάγματος το οποίο πρόκειται να εκδοθεί από τον Υπουργό Εσωτερικών, σύμφωνα με το οποίο απλοποιείται η διαδικασία αδειοδότησης της εγκατάστασης φωτοβολταϊκών συστημάτων, διασφαλίζοντας παράλληλα την ανάληψη ευθύνης από εγκεκριμένο μελετητή και τα δικαιώματα των συνιδιοκτητών της οικοδομής. Ειδικότερα, για φωτοβολταϊκά συστήματα ισχύος μέχρι 20kW, το εν λόγω διάταγμα θα προβλέπει την υποχρέωση απλής κοινοποίησης της δήλωσης εξαίρεσης από την έκδοση άδειας οικοδομής με ηλεκτρονική υποβολή της στην αρμόδια αρχή.

Στο πλαίσιο της συζήτησης ενώπιον της επιτροπής, μέλη της υπέβαλαν αριθμό ερωτημάτων σχετικά με τους λόγους της αναπομπής, τα οποία αφορούν κυρίως την παραβίαση των ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων των συνιδιοκτητών της ίδιας οικοδομής, καθώς και της αρχής της ίσης μεταχείρισης.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, επανεξετάζοντας τον αναπεμφθέντα νόμο, αποφάσισε, στη βάση των λόγων αναπομπής αυτού από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, να επιφέρει σε αυτόν ορισμένες τροποποιήσεις, ώστε να επιτευχθούν τα ακόλουθα:

1. Η εξαίρεση από την υποχρέωση έκδοσης άδειας οικοδομής για σκοπούς εγκατάστασης φωτοβολταϊκών συστημάτων επί του κελύφους υφιστάμενων οικοδομών να ισχύει μόνο για οικοδομές οι οποίες ανήκουν σε έναν μόνο ιδιοκτήτη.
2. Για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων επί του κελύφους υφιστάμενων οικοδομών οι οποίες ανήκουν σε πέραν του ενός ιδιοκτήτες να εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 38(2)(β) του περί Προώθησης και Ενθάρρυνσης της Χρήσης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας Νόμου. Ειδικότερα, σύμφωνα με τις εν λόγω διατάξεις, «στις περιπτώσεις κτιρίων ή/και πολυκατοικιών, η εγκατάσταση που παράγει ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές για αυτοκατανάλωση σε κοινόχρηστο χώρο, για τις ανάγκες του κτιρίου ή/και των μονάδων, δύναται να υλοποιηθεί με εξασφάλιση της συγκατάθεσης των ιδιοκτητών στους οποίους ανήκει το εβδομήντα πέντε τοις εκατό (75%) της ιδιοκτησίας, νοουμένου ότι η εν λόγω εγκατάσταση δεν θα επηρεάζει την άνετη κάρπωση των υπόλοιπων ιδιοκτητών».

Υπό το φως των πιο πάνω, η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού υποβάλλει την παρούσα έκθεσή της στην ολομέλεια της Βουλής, εμμένοντας στην έκδοση του αναπεμφθέντος νόμου από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας διά δημοσιεύσεώς του στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας όπως αυτός έχει διαμορφωθεί.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Ο κ. Κώστα.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΩΣΤΑ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Επροσπαθήσαμε ως επιτροπή Εμπορίου, όπως είπαμε πριν από μερικές εβδομάδες 'πού τούτο το βήμα, να περιορίσουμε τη γραφειοκρατία, να ξεπεράσουμε εμπόδια στην τοποθέτηση φωτοβολταϊκών, κυρίως σε κατοικίες. Θα υπενθυμίσω ότι στην επιτροπή ανακαλύψαμε ότι υπάρχουν κάποια διατάγματα του Υπουργείου Εσωτερικών, τα οποία εδημιουργούσαν σοβαρότατα προβλήματα. Ένα διάταγμα έδινε την ευκαιρία σε δήμους να εισπράττουν τέλος που δεν υπήρχε προηγουμένως. Σε άλλους δήμους ζητούσαν άλλα στοιχεία, σε άλλους δήμους περισσότερα ή λιγότερα. Επαρχιακές διοικήσεις από πόλη σε πόλη διαφέρουν τα στοιχεία τα οποία ζητούν αναφορικά με τις αιτήσεις που υπέβαλε ο κόσμος. Δεκάδες χωριά σε όλη την Κύπρο δεν μπορούν να βάλουν φωτοβολταϊκά, διότι στο δεύτερο διάταγμα το Υπουργείο Εσωτερικών έκρινε ότι, επειδή υπάρχει περιοχή ειδικού χαρακτήρα ή διατηρητέες οικοδομές, κανένας στο χωριό, ούτε νέα οικοδομή που χτίζεται εκτός χωριού δεν μπορεί να βάλει φωτοβολταϊκά.

Αφού πριν από μερικούς μήνες εκάμαμεν μια τεράστια προσπάθεια αλλαγής των σχετικών νομοθεσιών, για να απλοποιήσουμε τη διαδικασία, να περιορίσουμε τον χρόνο εξέτασης των αιτήσεων, ανακαλύψαμε ότι δυστυχώς οι δήμοι και οι επαρχιακές διοικήσεις ζητούσαν, όταν κάποιος ήθελε να τοποθετήσει φωτοβολταϊκά στο κέλυφος της οικοδομής του, στην ταρατσα του σπιθικού του δηλαδή, ήθελαν τροποποιημένη, άλλη δηλαδή άδεια οικοδομής, άλλα έξοδα, άλλα προβλήματα.

Και προχωρήσαμε μετά από συζητήσεις να εγκρίνουμε μία πρόταση νόμου η οποία έλεγε το αυτονόητο, ότι, αν θέλεις στο σπίτι σου να βάλεις φωτοβολταϊκά ή στην επιχείρησή σου, αν η οικοδομή σου είναι αδειοδοτημένη, δεν χρειάζεται να πάεις να τροποποιήσεις την άδεια οικοδομής σου, δεν χρειάζεται να φκάλεις νέα άδεια οικοδομής. Τζιαι, ενώ εψηφίστηκαν ομόφωνα, ξαφνικά έρχεται αναπομπή από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας τζιαι η αλήθεια είναι ότι, όταν την εδκιάβαζα, ενόμιζα ότι κάποιος κάμνει μας πλάκα, ότι τζεινός που συνέταξε τούτην την επιστολή -τζιαι δυστυχώς υπόγραψέν την τζιαι ο Πρόεδρος- ή εν ήξερεν είντα μ' που έγγραφε ή εν ξέρω αν υπάρχουν οποιεσδήποτε σκοπιμότητες.

Δύο είναι οι λόγοι της αναπομπής. Ο πρώτος λόγος είναι ότι υπάρχει, λέει, ανισότητα μεταξύ των φωτοβολταϊκών και των ταμιευτήρων του νερού, των ντεπόζιτων του νερού δηλαδή, που εγώ τωρά, αν πάω να χτίσω ένα σπίτι τζιαι εννά βγάλω άδεια οικοδομής τζιαι εννά λαλεί πάνω ότι έχω ένα ντεπόζιτο με δκυο πλάκες των ηλιακών, αν πάω ύστερα τζιαι βάλω τζιαι δεύτερο τζιαι τρίτο τζιαι τέταρτο ντεπόζιτο με ένα σωρό βάρος, με άδεια οικοδομής θέλει κανένας με σε ελέγχει κανένας!

Το χειρότερο από όλα όμως, κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ήταν ότι -τζιαι ήταν τζιαι ο πιο σοβαρός λόγος μίας αναπομπής που είσιεν σαράντα σελίδες περιεχόμενου- υπήρχε συνταγματικό πρόβλημα, γιατί, λέει, «ο συνιδιοκτήτης δεν θα ερωτείτο». Δεν θα ερωτείτο τζιαι δεν θα χρειαζόταν πλέον η συγκατάθεσή του. Ειλικρινά, στη συνεδρία της περασμένης Τρίτης στην επιτροπή Ενέργειας, όταν ρωτήσαμε τους εκπροσώπους του Υπουργείου Εσωτερικών, τους εκπροσώπους κυρίως της Νομικής Υπηρεσίας «καλάν, εν ηξέρετε ότι τούτο το πράμα ρυθμίζεται με άλλο νόμο που ψήφισε η Βουλή; Εν ηξέρετε ότι στον νόμο περί Προώθησης των ΑΠΕ, όταν πριν από μερικούς μήνες εκάμαμεν ολάκερους αγώνες, εμπήκεν μέσα η συγκατάθεση των συνιδιοκτητών. Εν ηξέρετε ότι στο άρθρο 38(2β) του περί Προώθησης και Ενθάρρυνσης της Χρήσης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, που εμείς το βάλαμε ως Βουλή, λέει ότι στις περιπτώσεις κτιρίων ή και πολυκατοικιών ή εγκατάσταση που παράγει ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές η αυτοκατανάλωση σε κοινόχρηστο χώρο για τις ανάγκες του κτιρίου ή και των μονάδων δύναται να υλοποιηθεί με εξασφάλιση της συγκατάθεσης των ιδιοκτητών» τζιαι πάει λέγοντας, εθώρεν ο ένας τον άλλον! Ούτε επήρεν είδηση κανένας ότι είσιε άλλον νόμο, ούτε ήξερεν κανένας ή ήξερεν τζιαι έκαμνε πως εν εκατάλαβεν τι εκάμαμεν εμείς ως επιτροπή.

Πραγματικά, ειλικρινά δηλαδή, να κάμνουμε τα αυτονόητα πέρκιμον τωρά τζιαι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας υπογράφει τον νόμο τζιαι τον δημοσιεύσει. Ετροποποιήσαμεν το κείμενο όπως είναι μπροστά σας τζιαι λέμε το εξής: «Νοείται έτι περαιτέρω ότι, στις περιπτώσεις υφιστάμενων οικοδομών οι οποίες ανήκουν σε πέραν του ενός ιδιοκτήτη...», δηλαδή για τον έναν δεν θα χρειάζεται άδεια οικοδομής, «...για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων επί του κελύφους αυτών εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου (β) του εδαφίου (2) του άρθρου 38 του περί Προώθησης και Ενθάρρυνσης της Χρήσης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας Νόμου». Αναγκαστήκαμε τζιαι εβάλαμεν μες τούντον νόμο να τους λαλούμεν «πηαίννετε στον άλλο νόμο να το δείτε».

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Μα δεν χρειαζόταν.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΩΣΤΑ:

Το ξέρω, κύριε Θεμιστοκλέους, ότι δεν χρειάζεται, αλλά μετά την αναπομπή αναγκαστήκαμε να το κάμουμε, για να δουν τζιαι τούτοι ότι υπάρχει μια άλλη νομοθεσία που λέει τούτα για τα οποία ήρταν τζιαι μας είπαν ότι έν' αντισυνταγματικός.

Τους ερωτήσαμεν επίσης: «Καλάν, αφού εκάμετε την αναπομπή, εν ερωτήσετε την Ηλεκτρική; Εν επκιάσετε τα έντυπα, τις αιτήσεις που κάμνει ο κόσμος για το net metering ή το net billing που γράφει μέσα ξεκάθαρα ότι χρειάζεται η συγκατάθεση;» Μάλιστα χαρακτηριστικά λέει ότι, αν νοικιάζεις τζιαι εν είσαι ο ιδιοκτήτης

τζαι θέλεις να βάλεις φωτοβολταϊκά, δεν μπορείς να προχωρήσεις να κάμεις την αίτηση, αν δεν έσεις τη συγκατάθεση του ιδιοκτήτη της οικοδομής.

Εν πάση περιπτώσει, θα καταψηφίσουμε την αναπομπή, κύριε Πρόεδρε. Θα ψηφίσουμε το νέο κείμενο, ευελπιστώντας ότι ο Πρόεδρος θα υπογράψει τη νομοθεσία, θα τη δημοσιεύσει και δεν θα κάμει αναφορά στο Ανώτατο, γιατί ειλικρινά η ελπίδα που εδώσαμεν στον κόσμο ότι θα μπορεί τουλάχιστον με κάποιο περιορισμό της γραφειοκρατίας να προχωρήσει έχει καταρρεύσει.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ευχαριστώ.

Κύριε Παντελίδη.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, θερμή παράκληση να μην ξεπεράσουμε την ώρα που βάλαμε για το προηγούμενο θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εντάξει, να δούμε πώς θα εξελιχθεί η συζήτηση, κύριε Λουκαΐδη. Θέλω να πιστεύω ότι εν θα την ξεπεράσουμε. Ελπίζω!

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Επειδή δεν είχαμε αίτημα, για να συζητηθεί αυτό το θέμα. Δεν ήρθε στην αντίληψή μας, να το προσέξουμε λίγο, να μην πάμε...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εντάξει, ελπίζω ότι δεν θα ξεπεραστεί.

ΧΡΥΣΗΣ ΠΑΝΤΕΛΙΔΗΣ:

Κύριε προεδρεύοντα,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι και συναδέλφισσες,

Συμφωνώ επί της ουσίας με όσα έχει αναφέρει ο συνάδελφος ο κ. Κώστα. Ήθελα απλώς να προσθέσω το εξής: Η συγκεκριμένη αναπομπή θα έλεγα ότι ήταν μια κακή στιγμή στη σχέση της εκτελεστικής εξουσίας με τη νομοθετική, κυρίως γιατί η αναπομπή ενδεχομένως άθελά της έδωσε τη δυνατότητα σε κάποιους να κατηγορήσουν τη Βουλή των Αντιπροσώπων για επιπολαιότητα για έναν νόμο ο οποίος εψηφίστηκε ομόφωνα. Και θεωρώ ότι αυτή η κατηγορία ήταν απολύτως άδικη, γιατί και προηγήθηκε διεξοδική συζήτηση και μελέτη του συγκεκριμένου θέματος και καταλήξαμε σε μία ομόφωνη ψήφιση, κυρίως όμως επιχειρούμε -και πιστεύω σε μεγάλο βαθμό πετυχαίνουμε- να λύσουμε ένα πρόβλημα το οποίο οφείλεται σε επιπολαιότητα της κρατικής μηχανής, σε έλλειψη συντονισμού ανάμεσα στις υπηρεσίες και σε ανεξήγητη γραφειοκρατία, η οποία ταλαιπωρεί το σύνολο των πολιτών.

Επιτρέψτε μου να επαναλάβω για ακόμα μια φορά ότι στα θέματα της πράσινης ενέργειας, της πράσινης μετάβασης, στα θέματα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας οι κρατικές υπηρεσίες πρέπει να αλλάξουν τη φιλοσοφία με την οποία σκέφτονται. Δεν έχουμε την πολυτέλεια ως οικονομία, ως κοινωνία και ως περιβάλλον να προβάλλουμε εμπόδια σε αυτό που λέγεται «διείσδυση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο ενεργειακό μείγμα της χώρας».

Επομένως, χωρίς να λέω ότι η κρατική μηχανή είναι επιπόλαιη που φέρεται με τον τρόπο που φέρεται, που έχει διαφορετικά μέτρα, διαφορετικά κριτήρια ανά δήμο, διαφορετικές διαδικασίες ανά περιοχή, λέω ότι ορθώς εψήφισεν τον συγκεκριμένο νόμο η Βουλή των Αντιπροσώπων και μάλιστα ομόφωνα υπογραμμίζουμε ότι με την τροποποίηση που γίνεται στο κείμενο, η οποία διαχωρίζει τον έναν και μόνο ιδιοκτήτη από τους πολλούς ιδιοκτήτες και παραπέμπει σε νομοθεσία που όντως όφειλε η εκτελεστική εξουσία να την γνωρίζει, διασκεδάζουμε ακόμα και τις υπερβολικές ενδεχομένως ανησυχίες οι οποίες είχαν εκφραστεί με την αναπομπή. Επομένως, διαμορφώνουμε το κείμενο όπως έχει τελικά διαμορφωθεί ομόφωνα από την επιτροπή Ενέργειας και ευελπιστούμε ότι αυτή τη φορά ο νόμος θα υπογραφεί κανονικά.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ευχαριστώ.

Ο κ. Σύκας.

ΝΙΚΟΣ ΣΥΚΑΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Στόχος της ψήφισης, της ομόφωνης ψήφισης του νομοσχεδίου στην αρμόδια επιτροπή ήταν να ταυτιστεί με αυτό που όλοι μας θέλουμε, τη μείωση του κόστους των νοικοκυριών και το παράδοξο σε όλο αυτό το θέμα ήταν ότι από τα στοιχεία που είχε παραθέσει το Υπουργείο Εσωτερικών φάνηκε ότι σε δεκαοκτώ δήμους ακολουθούνταν διαφορετική διαδικασία. Βεβαίως, για να είμαστε ειλικρινείς, τον Νοέμβριο του 2021 με την αλλαγή του διατάγματος κάποιες από τις στρεβλώσεις έχουν διορθωθεί.

Ποιος ήταν ο στόχος; Απλά, ενώ η ΑΗΚ παρέχει ρεύμα σε όλες τις κατοικίες, ανεξαρτήτως αν έχει άδεια οικοδομής ή όχι, ε, το παράδοξο ήταν ότι για τα φωτοβολταϊκά ως ΑΠΕ απαιτείτο η άδεια οικοδομής και εν τη σοφία μας είχαμε πει, για να μην γίνονται οποιεσδήποτε παρερμηνείες για τον ρόλο της ΑΗΚ, ότι απλά θα μπορεί να γίνεται και να αδειοδοτείται λαμβανομένης υπόψη της παροχής ηλεκτρικού ρεύματος από την ΑΗΚ.

Παρ' όλα ταύτα και μέσα στα πλαίσια της συνειδησης όλων μας, είχαμε καταλήξει ομόφωνα, έχοντας κατά νου ότι προϋπάρχει σε άλλο νομοσχέδιο ο νόμος που θα κάλυπτε οποιαδήποτε συνταγματικά κωλύματα. Παρ' όλα ταύτα, με έκπληξή μας είδαμε να αναπέμπεται ο νόμος μέσα από ένα σημείωμα 37-38 σελίδων, που εγώ έστω... Και θα δεχτώ αυτό που ανέφερε ο αγαπητός Χρυσής ότι όντως ίσως να ήταν ευθύνη της κρατικής μηχανής, αλλά το υπόγραψε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας.

Ανοίγω μια παρένθεση· βλέπω μία τάση αναπομπών από πλευράς της εκτελεστικής εξουσίας. Εύχομαι να μη δημιουργήσει μια βάση αμφισβήτησης του νομοθετικού έργου της Βουλής και εν' εδῶ που θεωρώ ότι ως βουλευτές θα πρέπει να έχουμε και τα μάτια μας και τα αυτιά μας ανοιχτά.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Επειδή μιλάτε από τη θέση σας, κύριε Σύκα, πρέπει να επιταχύνετε λίγο, αλλιώς έπρεπε να έρθετε στο βήμα.

ΝΙΚΟΣ ΣΥΚΑΣ:

Είμαι και λίγο άπειρος, κύριε Πρόεδρε, γι' αυτό...

Εν πάση περιπτώσει, θα τελειώσω λέγοντας το εξής: Εμείς θα καταψηφίσουμε την αναπομπή και θα στηρίξουμε την ομόφωνη υπό τις περιστάσεις εισήγηση της επιτροπής, ώστε για τις μονοκατοικίες να μπορούμε να δώσουμε και να παραχθεί η άδεια, ενώ, όπου χρειάζεται η συγκατάθεση, θα ακολουθήσουμε τον ταυτόσημο νόμο που υπάρχει σε άλλη νομοθεσία που προβλέπει το 75% της συναίνεσης.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ο κ. Παπαδούρης.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΠΑΠΑΔΟΥΡΗΣ:

Ευχαριστώ, Πρόεδρε.

Θα είμαι σύντομος, ακουστήκαν ήδη πολλά.

Οποιοσδήποτε εδιάβασεν την αναπομπή μόνο απογοήτευση μπορεί να ένωσε τζαι είναι κρίμα, γιατί εφάγαμεν ώρες πας τούντην νομοθεσία τζαι ελέγξαμεν την τζαι με άλλες νομοθεσίες παράλληλα, για να είμαστε σίγουροι ότι δεν θα δημιουργούσαμε προβλήματα.

Είπεν κάτι ο συνάδελφος ο Κώστας Κώστα. Απλά να συμπληρώσω κάτι σε τούτο που είπε. Είπε ότι η κυβέρνηση ή δεν ήξερεν ή έκαμνε ότι εν ήξερεν. Εγώ λέω ότι όφειλε να ξέρει πριν να προχωρήσει να γράψει το τι έγγραψε σε τζιένο το μεγάλο το έγγραφο της αναπομπής, το οποίο πραγματικά εδιάβάσαμεν το τζαι εν εξέραμεν αν πρέπει να γελούμε ή πρέπει να κλαίουμεν.

Θέλω να εκφράσω την απογοήτευσή μου, Πρόεδρε, γιατί για ένα τόσο τραγικό θέμα, για τη μετάβαση στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας εν μέσω ακρίβιας σε μια χώρα που έχουμε μέγιστη ηλιοφάνεια, σε μια χώρα που πληρώνει ο φορολογούμενος τα πρόστιμα για τους ρύπους εμείς, για να πάμε 'πού το άλφα έως το βήτα είναι ένας ολόκληρος λαβύρινθος, τον οποίο η επιτροπή καλοπροαίρετα επέρασεν, ηύρεν τους τρόπους, ηύρεν τις ασφαλιστικές δικλίδες τζαι τελικά οδηγηθήκαμε σε αναπομπή.

Τζαι το πιο παράξενο -τζαι κλείω με τούτο, Πρόεδρε- το ιδιαίτερα παράξενο ήταν ότι μετά 'πού τόσες συνεδριάσεις, όταν εσυζητήσαμεν προχτές το θέμα της αναπομπής, ήρτεν η εκτελεστική εξουσία τζαι έτσι μες σε τριάντα δευτερόλεπτα λέει μας «άστε, εννά το κάμω εγώ με μιαν απλή διαδικασία εσωτερική». Ήταν θράσος τούτο το πράγμα! Μετά 'πού τόσες συνεδριάσεις, ενώ μπορούσαν να έρτουν πριν από έναν μήνα, πριν από δύο μήνες, πριν από δύο χρόνια, πριν από πέντε χρόνια, αν πραγματικά το ενιώθαν ότι εθέλαν να κάμουμεν τούτην την κίνηση, τούτη τη μετάβαση που όλοι συζητούμε, έπρεπε να το κάμουν.

Ευχαριστώ, Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ευχαριστώ.

Κύριε Θεμιστοκλέους.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Είναι με λύπη που διαπιστώνω ότι η αναπομπή του Προέδρου κυριολεκτικά πάσχει πατόκορφα. Εμένα δεν με ενδιαφέρει ποιος συνέγραψε το κείμενο. Εμένα με ενδιαφέρει ποιος υπογράφει το κείμενο. Είναι απογοητευτικό αυτό το γεγονός.

Δεύτερον, επειδή ακριβώς ένιωθαν την αδυναμία της αναπομπής, έγραψαν ένα κατεβατό πράγματα, τα οποία στο μυαλό οποιουδήποτε μέσου πολίτη συνιστούν έναν παραλογισμό κυριολεκτικό. Το πράγμα είναι πάρα πολύ απλό. Ένα σπίτι ανήκει ή σε έναν ή σε περισσότερους ιδιοκτήτες, άρα διασφαλίζονται με τη συναίνεση των ιδιοκτητών τα συμφέροντά τους.

Τρίτον, ένα σπίτι είτε κατοικείται από τον ιδιοκτήτη ή τους ιδιοκτήτες που δικαιούνται, που πρέπει να δικαιούνται, ή ενοικιάζεται. Άρα, πάλι εξασφαλίζεται η ηθική ικανοποίηση του νόμου με τη συγκατάθεση του ιδιοκτήτη προς τον ενοικιαστή. Τώρα, τα υπόλοιπα, όλα, απλά δείχνουν σε μένα και σε οποιονδήποτε άλλο ότι δεν είναι τυχαίο που χάσαμε χρόνια, πάρα πολλά χρόνια, και δυστυχώς δεν είναι η κυβέρνηση του Χριστοδουλίδη μόνο, είναι όλες οι κυβερνήσεις. Δηλαδή δεν έλαβαν υπόψη το διοικητικό κόστος. Δεν έλαβαν υπόψη τη γραφειοκρατία την αχρείαστη από την οποία ταλαιπωρείται ο ταλαιπώρος μέσος πολίτης, για να πάει να βάλει φωτοβολταϊκά. Είπε ο συνάδελφος του ΑΚΕΛ ο Κώστας ο Κώστα ότι για τα ντεπόζιτα, που προσθέτουν έναν τόνο τουλάχιστον το καθένα πάνω στη στέγη, δεν υπήρχε έτσι πρόνοια, ενώ για τα φωτοβολταϊκά πάνελ, ας πούμε, λες και είναι πυρηνικά απόβλητα, χρειάζονται άδειες.

Λοιπόν, η εισήγησή μου είναι αυτή η Βουλή να στείλει απόψε ένα βροντώδες, ισχυρό, ομόφωνο «όχι» στον Πρόεδρο Χριστοδουλίδη, για να μαζέψει και τους δικούς του, αλλά και τους συμβούλους του.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ευχαριστώ, κύριε Θεμιστοκλέους.

Βλέπω να προστίθενται ομιλητές. Δεν θέλω να στερήσω από κανέναν τον λόγο, αλλά η άποψή μου είναι ότι λαλούμεν ούλλοι τα ίδια πράγματα. Έντζιε λέγεται κάτι διαφορετικό.

Κύριε Σιζόπουλε.

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΖΟΠΟΥΛΟΣ:

Πολύ σύντομα, κύριε Πρόεδρε.

Όσο εξακολουθούμε να μένουμε εγκλωβισμένοι στο κουτί αυτής της αντίληψης και της γραφειοκρατίας, αυτά τα προβλήματα θα συναντούμε πάντοτε. Υπάρχουν πάρα πολλοί απλοί τρόποι, για να μπορέσεις να ξεπεράσεις τα ζητήματα. Εμείς είπαμε ότι εδώ θα μπορούσε να αναλάβει ο ιδιωτικός τομέας την εγκατάσταση, την ίδια στιγμή το κράτος να κάμει την επιχορήγηση και ο ιδιωτικός τομέας πριν από την εγκατάσταση να εξασφαλίσει ότι πληροί τις προϋποθέσεις της μελέτης ότι αυτό το υποστατικό μπορεί να εγκαταστήσει αυτό το φωτοβολταϊκό σύστημα, σε αυτή την έκταση και, αν υπάρχουν παρανομίες, να μην το κάμει. Απ' εκεί και πέρα, το κράτος έχει την ευθύνη να κάμει τον έλεγχο, δειγματοληπτικό έλεγχο, για να δει ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις.

Με αυτό τον τρόπο θα μπορούσαμε πολύ σύντομα να εγκαταστήσουμε φωτοβολταϊκά, θα μπορούσαμε να βοηθήσουμε τους καταναλωτές, και κυρίως των ορεινών, των ημιορεινών ή των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, να μειωθεί το κόστος που πληρώνουν όσον αφορά το ηλεκτρικό ρεύμα και θα μπορούσαμε να μειώσουμε και τα τεράστια ποσά τα οποία καταβάλλουμε για θερμοκηπιακούς ρύπους, που για το 2023 το ποσό θα ανέβει περίπου στα €300 εκατομ. Το 2019 ήταν €29 εκατομ., το 2023 ανεβαίνουμε περίπου στα €300 εκατομ. και με αυτό το κόστος επιβαρύνεται ο φορολογούμενος πολίτης. Όσο μένουμε αγκυλωμένοι σε κάποιες παραδοσιακές αντιλήψεις που υπήρχαν τη δεκαετία του '60 και τη δεκαετία του '70, αυτά τα προβλήματα θα αντιμετωπίζουμε συνέχεια. Γι' αυτό λοιπόν είναι ώρα να βγούμε έξω από το κουτί και να δούμε τα πράγματα εντελώς διαφορετικά.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ευχαριστώ.

Κύριε Θεοπέμπτου.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΘΕΟΠΕΜΠΤΟΥ:

Να αναφέρω ότι σε τούτη τη Δημοκρατία, αν πάει να κάμει ένας μια παράνομη κατασκευή, δηλαδή πάει κάπου χωρίς άδεια, χωρίς τίποτε, και κτίζει σπίτι, κάμνει αίτηση, τον συνδέει η ΑΗΚ. Αν πάνω στο παράνομό του το σπίτι -που τον συνέδεσε η ΑΗΚ, που δεν θα έπρεπε, και πρέπει τα κόμματα να βρούμε τρόπο να σταματήσει τούτο- πάει να βάλει φωτοβολταϊκό, ζητούν του άδεια οικοδομής.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κύριε Κουλλά.

ΟΝΟΥΦΡΙΟΣ ΚΟΥΛΛΑ:

Κύριε Πρόεδρε,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Πράγματι, πριν διαβάσω την αναπομπή, είχα δει ένα δημοσίευμα που έγραφε ως υπότιτλο «Μνημείο προχειρότητας η Βουλή». Προφανώς παρασύρθηκε ο δημοσιογράφος, όταν είδε μια σαραντασέλιδη αναπομπή με επτά, οκτώ λόγους, και έγραψε αυτό το πράγμα, ενώ είναι ακριβώς το αντίθετο που συμβαίνει, δηλαδή αυτοί που συνέταξαν ή αυτοί οι οποίοι είδαν την πρόταση νόμου δεν είχαν κατανοήσει, δεν γνώριζαν όλους τους νόμους στη Δημοκρατία, και είναι ωραίο πράγματι που ομόφωνα θα στείλουμε, νομίζω, αυτό το μήνυμα.

Πράγματι, επί της ουσίας είναι μια πρόταση νόμου με πρωτοβουλία της Βουλής, αγαπητοί συνάδελφοι, που σπάζει τη γραφειοκρατία, για να μπορούμε να κάμουμε το μεγάλο άλμα προς τα εμπρός, προς την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, κυρίως από ηλιακή ενέργεια στην προκειμένη περίπτωση. Και αυτός -και τελειώνω, κύριε Πρόεδρε- είναι ο τρόπος με τον οποίο μπορούμε πραγματικά να μειώσουμε διά παντός και όχι προσωρινά την τιμή του ηλεκτρικού ρεύματος για δεκάδες χιλιάδες νοικοκυριά και επιχειρήσεις τα επόμενα χρόνια, όχι 10%, όχι 15% αλλά 80%, 90%, ίσως και 100%. Με σωστές πολιτικές να μειώσουμε την τιμή του ηλεκτρικού ρεύματος. Όλα τα άλλα είναι πολύ αμφίβολα, ακόμα και αν γίνουν επενδύσεις και ούτω καθεξής. Και υπάρχει τώρα και η χρηματοδότηση, αυτό που είπε ο κ. Σιζόπουλος, αυξήθηκαν οι τιμές των ρύπων, αυξήθηκαν και τα έσοδα του Υπουργείου Οικονομικών από τους ρύπους και έχουμε και το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας με εκατοντάδες εκατομμύρια γι' αυτό τον σκοπό και έχουμε και το Ταμείο ΑΓΕ επίσης για μικρότερη συνεισφορά.

Ευχαριστώ πάρα πολύ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ευχαριστώ.

Λοιπόν, θα θέσω προς ψήφιση το τροποποιημένο κείμενο. Εάν υπερψηφιστεί, τότε αυτομάτως καταψηφίζεται η αναπομπή του Προέδρου.

ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ:

Πρόεδρε, νομίζω ότι είναι ανάποδα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Εντάξει, το ίδιο πράγμα είναι θεωρώ εγώ.

Λοιπόν, ψήφιση για την αναπομπή.

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ της αποδοχής της αναπομπής;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες τριάντα εννέα. Εναντίον τριάντα εννέα. Είναι ομόφωνο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(Κτυπά τη σφύρα.)

Με τριάντα εννέα ψήφους εναντίον, καμία υπέρ και καμία αποχή, η αναπομπή απορρίπτεται.

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ του αναδιαμορφωμένου κειμένου νόμου;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Τριάντα οκτώ παρόντες. Υπέρ τριάντα οκτώ, κανείς εναντίον, καμία αποχή. Είναι ομόφωνο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(Κτυπά τη σφύρα.)

Με τριάντα οκτώ ψήφους υπέρ, το αναδιαμορφωμένο κείμενο νόμου ψηφίζεται ομόφωνα.

Τα θέματα με τους αριθμούς 5 και 6 έχουν κοινή έκθεση και τιτλοφορούνται «Οι περί Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία (Καρκινογόνοι Παράγοντες, Μεταλλαξιγόνοι Παράγοντες ή Τοξικές για την Αναπαραγωγή Ουσίες) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2023» και «Οι περί Ελέγχου της Ατμόσφαιρας και Επικινδύνων Ουσιών στα Εργοστάσια (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2023».

Να παρακαλέσω τον γραμματέα να διαβάσει τους σκοπούς.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Σκοπός του υπ' αριθμόν 5 θέματος είναι η τροποποίηση των περί Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία (Καρκινογόνοι Παράγοντες, Μεταλλαξιγόνοι Παράγοντες ή Τοξικές για την Αναπαραγωγή Ουσίες) Κανονισμών, ώστε να διευρυνθεί το πεδίο εφαρμογής τους και να υπαχθούν σε αυτό και οι τοξικές για την αναπαραγωγή ουσίες, και η αντικατάσταση του υφιστάμενου πίνακα οριακών τιμών επαγγελματικής έκθεσης σε ουσίες και παράγοντες από νέο, επικαιροποιημένο πίνακα, ώστε να επιτευχθεί εναρμόνιση με την πράξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τίτλο «Οδηγία (ΕΕ) 2022/431 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 9^{ης} Μαρτίου 2022 για την τροποποίηση της Οδηγίας 2004/37/ΕΚ σχετικά με την προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους που συνδέονται με την έκθεση σε καρκινογόνους ή μεταλλαξιγόνους παράγοντες κατά την εργασία».

Σκοπός του υπ' αριθμόν 6 θέματος είναι η τροποποίηση των περί Ελέγχου της Ατμόσφαιρας και Επικινδύνων Ουσιών στα Εργοστάσια Κανονισμών, ώστε να διαγραφούν από τον πίνακα οριακών τιμών επαγγελματικής έκθεσης των ουσιών και παραγόντων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής τους οι οριακές τιμές των χημικών ουσιών, οι οποίες στο εξής θα καθορίζονται από τις πρόνοιες των περί Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία (Καρκινογόνοι Παράγοντες, Μεταλλαξιγόνοι Παράγοντες ή Τοξικές για την Αναπαραγωγή Ουσίες) Κανονισμών, ώστε να επιτευχθεί εναρμόνιση με την πράξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τίτλο «Οδηγία (ΕΕ) 2022/431 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 9^{ης} Μαρτίου 2022 για την τροποποίηση της Οδηγίας 2004/37/ΕΚ σχετικά με την προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους που συνδέονται με την έκθεση σε καρκινογόνους ή μεταλλαξιγόνους παράγοντες κατά την εργασία».

(Η σχετική έκθεση)

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για τους κανονισμούς «Οι περί Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία (Καρκινογόνοι Παράγοντες, Μεταλλαξιγόνοι Παράγοντες ή Τοξικές για την Αναπαραγωγή Ουσίες) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2023» και «Οι περί Ελέγχου της Ατμόσφαιρας και Επικινδύνων Ουσιών στα Εργοστάσια (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2023»

Παρόντες:

Αντρέας Καυκαλιάς, πρόεδρος

Σωτήρης Ιωάννου

Χρίστος Χριστόφιας

Ανδρέας Αποστόλου

Ονούφριος Κουλλά

Μαρίνος Μουσιούπτας

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων μελέτησε τους πιο πάνω κανονισμούς σε τρεις συνεδρίες της, που πραγματοποιήθηκαν στις 9 και 23 Μαΐου και στις 20 Ιουνίου 2023.

Στο πλαίσιο της συζήτησης των προτεινόμενων κανονισμών κλήθηκαν και παρευρέθηκαν ενώπιον της επιτροπής εκπρόσωποι του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και του Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας του ίδιου υπουργείου, της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, των συνδικαλιστικών οργανώσεων της Παγκύπριας Εργατικής Ομοσπονδίας (ΠΕΟ), της Παγκύπριας Ομοσπονδίας Ανεξαρτήτων Συνδικαλιστικών Οργανώσεων (ΠΟΑΣΟ) και της Παγκύπριας Συντεχνίας «Ισότητα», καθώς και της εργοδοτικής οργάνωσης του Κυπριακού Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου (ΚΕΒΕ).

Το Επιστημονικό Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου (ΕΤΕΚ), οι συνδικαλιστικές οργανώσεις της Συνομοσπονδίας Εργαζομένων Κύπρου (ΣΕΚ), της Δημοκρατικής Εργατικής Ομοσπονδίας Κύπρου (ΔΕΟΚ), της Παγκύπριας Συντεχνίας Δημοσίων Υπαλλήλων (ΠΑΣΥΔΥ) και της Ανεξάρτητης Συντεχνίας Δημοσίων Υπαλλήλων Κύπρου (ΑΣΔΥΚ), οι εργοδοτικές οργανώσεις της Ομοσπονδίας Εργοδοτών και Βιομηχάνων (ΟΕΒ), της Γενικής Συνομοσπονδίας Παγκύπριων Οργανώσεων Βιοτεχνών Επαγγελματιών Καταστηματαρχών (ΓΣ ΠΟΒΕΚ), καθώς και του Συνδέσμου Ασφάλειας και Υγείας Κύπρου, παρ' όλο που κλήθηκαν, δεν εκπροσωπήθηκαν στις συνεδρίες της επιτροπής. Σημειώνεται ωστόσο ότι ο Σύνδεσμος Ασφάλειας και Υγείας Κύπρου, η ΠΑΣΥΔΥ και η ΟΕΒ απέστειλαν στην επιτροπή γραπτά υπομνήματα με τα οποία εξέφρασαν τη συμφωνία τους με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των υπό συζήτηση κανονισμών.

Σημειώνεται περαιτέρω ότι στο στάδιο της εξέτασης των κανονισμών παρευρέθηκαν επίσης τα μέλη της επιτροπής κ. Γιώργος Κουκουμάς, Φωτεινή Τσιρίδου, Δημήτρης Δημητρίου, Πανίκος Λεωνίδου και Χρίστος Σενέκης.

Σκοπός τόσο των πρώτων όσο και των δεύτερων προτεινόμενων κανονισμών είναι η εναρμόνιση του εθνικού δικαίου με την πράξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τίτλο «Οδηγία (ΕΕ) 2022/431 του Ευρωπαϊκού

Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 9^{ης} Μαρτίου 2022 για την τροποποίηση της οδηγίας 2004/37/EK σχετικά με την προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους που συνδέονται με την έκθεση σε καρκινογόνους ή μεταλλαξιογόνους παράγοντες κατά την εργασία».

Ειδικότερα, με τους πρώτους υπό συζήτηση κανονισμούς, οι οποίοι εκδίδονται με βάση το άρθρο 38 του περί Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία Νόμου, σκοπείται η τροποποίηση των περί Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία (Καρκινογόνοι Παράγοντες, Μεταλλαξιογόνοι Παράγοντες ή Τοξικές για την Αναπαραγωγή Ουσίες) Κανονισμών, ώστε να διευρυνθεί το πεδίο εφαρμογής τους και να υπαχθούν σε αυτό και οι τοξικές για την αναπαραγωγή ουσίες, καθώς και να αντικατασταθεί ο υφιστάμενος πίνακας οριακών τιμών επαγγελματικής έκθεσης σε ουσίες και παράγοντες από νέο επικαιροποιημένο πίνακα.

Περαιτέρω, με τους δεύτερους υπό συζήτηση κανονισμούς, οι οποίοι εκδίδονται με βάση τα άρθρα 23 και 66 του περί Εργοστασίων Νόμου, σκοπείται η τροποποίηση των περί Ελέγχου της Ατμόσφαιρας και Επικινδύνων Ουσιών στα Εργοστάσια Κανονισμών, ώστε να αφαιρεθούν από τον πίνακα οριακών τιμών επαγγελματικής έκθεσης των ουσιών και παραγόντων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των εν λόγω κανονισμών οι οριακές τιμές των χημικών ουσιών που στο εξής θα καθορίζονται από τις πρόνοιες των περί Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία (Καρκινογόνοι Παράγοντες, Μεταλλαξιογόνοι Παράγοντες ή Τοξικές για την Αναπαραγωγή Ουσίες) Κανονισμών.

Σημειώνεται ότι ως προθεσμία μεταφοράς των διατάξεων της Οδηγίας (ΕΕ) 2022/431 στο εθνικό δίκαιο καθορίστηκε η 5^η Απριλίου 2024.

Στο πλαίσιο της συζήτησης των δύο προτεινόμενων κανονισμών η εκπρόσωπος του Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων υποστήριξε ότι οι προτεινόμενες ρυθμίσεις είναι αναγκαίες, καθώς, πέραν του ότι απορρέουν από τις διατάξεις της Οδηγίας τις οποίες η Δημοκρατία υποχρεούται να μεταφέρει στο εθνικό της δίκαιο, ενισχύουν το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο που διέπει την ασφάλεια και υγεία των εργαζομένων στους χώρους εργασίας τους. Συναφώς, η ίδια επισήμανε ότι ο πίνακας οριακών τιμών επαγγελματικής έκθεσης σε επικίνδυνες για την υγεία ουσίες, καθώς και τα μέτρα που λαμβάνονται για την προστασία των εργαζομένων επικαιροποιούνται ανά τακτά χρονικά διαστήματα με σχετικές Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι οποίες εκδίδονται στη βάση σχετικών μελετών και ερευνών που διεξάγονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο, με στόχο την περαιτέρω ενίσχυση της ασφάλειας και υγείας των εργαζομένων. Περαιτέρω, η ίδια υποστήριξε ότι το κόστος από την εφαρμογή των προτεινόμενων ρυθμίσεων δεν αναμένεται να είναι υψηλό για τους εργοδότες, καθώς τα μέτρα που προτείνονται ως επί το πλείστον λαμβάνονται ήδη από τους εργοδότες στη βάση των υποχρεώσεών τους που απορρέουν από το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο.

Οι εκπρόσωποι της ΠΕΟ, της ΠΟΑΣΟ και της Παγκύπριας Συντεχνίας «Ισότητα» συμφώνησαν με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των δύο προτεινόμενων κανονισμών.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, αφού έλαβε υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιόν της και αφού προέβη στις απαραίτητες νομοτεχνικές βελτιώσεις, επιφυλάχθηκε να τοποθετηθεί επί των προνοιών των προτεινόμενων κανονισμών κατά τη συζήτησή τους ενώπιον της ολομέλειας του σώματος.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλητές επί θέματος αρχής;

Δεν υπάρχουν.

Πάμε στην ψήφιση των κανονισμών υπ' αριθμόν 5.

Ψηφίστε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες τριάντα έξι. Υπέρ τριάντα πέντε και μία αποχή.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(Κτυπά τη σφύρα.)

Με τριάντα πέντε ψήφους υπέρ, καμία εναντίον και μία αποχή, οι υπ' αριθμόν 5 κανονισμοί εγκρίνονται*.

Προχωρούμε με την έγκριση των υπ' αριθμόν 6 κανονισμών.

---

* **Υπέρ:** ΔΗΣΥ, ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις, ΔΗΚΟ, ΕΛΑΜ, ΕΔΕΚ Σοσιαλιστικό Κόμμα, ΔΗΠΑ-Συνεργασία, Κίνημα Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών.

Αποχή: Ανεξάρτητος βουλευτής.

Ψηφίστε, συνάδελφοι, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες τριάντα έξι. Υπέρ τριάντα έξι. Ομόφωνο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(Κτυπά τη σφύρα.)

Με τριάντα έξι ψήφους υπέρ, καμία ψήφο εναντίον και καμία αποχή, οι υπ' αριθμόν 6 κανονισμοί εγκρίνονται.

Το έβδομο θέμα πιτλοφορείται «Απόφαση της Βουλής των Αντιπροσώπων για την έγκριση των ακόλουθων καταλόγων:

1. Κατάλογος θέσεων εισδοχής στη δημόσια υπηρεσία των οποίων η αρχική κλίμακα δεν υπερβαίνει την Κλίμακα Α7 του κρατικού μισθολογίου, για τις οποίες απαιτείται ως βασικό προσόν απολυτήριο σχολής μέσης παιδείας ή δίπλωμα τριτοφύξ μεταλυκειακού κύκλου σπουδών και για την πλήρωση των οποίων διεξάγεται γραπτή εξέταση από την Ειδική Επιτροπή δυνάμει των διατάξεων του περί Αξιολόγησης Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμου.
2. Κατάλογος θέσεων εισδοχής στη δημόσια υπηρεσία των οποίων η αρχική κλίμακα δεν υπερβαίνει την Κλίμακα Α7 του κρατικού μισθολογίου, για τις οποίες απαιτείται ως βασικό προσόν απολυτήριο σχολής μέσης παιδείας ή δίπλωμα τριτοφύξ μεταλυκειακού κύκλου σπουδών και για την πλήρωση των οποίων διεξάγεται ειδική γραπτή εξέταση από τις οικείες Συμβουλευτικές Επιτροπές δυνάμει των διατάξεων του περί Αξιολόγησης Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμου.
3. Κατάλογος θέσεων εισδοχής στη δημόσια υπηρεσία των οποίων η αρχική κλίμακα δεν υπερβαίνει την Κλίμακα Α8 του κρατικού μισθολογίου, για τις οποίες απαιτείται ως βασικό προσόν πανεπιστημιακό δίπλωμα ή ισότιμο προσόν και για την πλήρωση των οποίων διεξάγεται γενική γραπτή εξέταση από την Ειδική Επιτροπή δυνάμει των διατάξεων του περί Αξιολόγησης Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμου.
4. Κατάλογος θέσεων εισδοχής στη δημόσια υπηρεσία των οποίων η αρχική κλίμακα δεν υπερβαίνει την Κλίμακα Α8 του κρατικού μισθολογίου, για τις οποίες απαιτείται ως βασικό προσόν πανεπιστημιακό δίπλωμα ή ισότιμο προσόν και για την πλήρωση των οποίων διεξάγεται ειδική γραπτή εξέταση από τις οικείες Συμβουλευτικές Επιτροπές δυνάμει των διατάξεων του περί Αξιολόγησης Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμου.»

(Η σχετική έκθεση)

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών, Αξιών και Επιτρόπου Διοικήσεως για την έγκριση των καταλόγων θέσεων εισδοχής στη δημόσια υπηρεσία του επισυνημμένου παραρτήματος σύμφωνα με τις διατάξεις του περί Αξιολόγησης Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμου

Παρόντες:

Δημήτρης Δημητρίου, πρόεδρος

Ζαχαρίας Κουλίας

Γιώργος Κάρουλλας

Μαρίνος Μουσιούττας

Ανδρέας Πασιουρτίδης

Αλεξάνδρα Ατταλίδου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Θεσμών, Αξιών και Επιτρόπου Διοικήσεως μελέτησε τους καταλόγους που αναφέρονται στο επισυνημμένο παράρτημα, για την έγκριση των οποίων απαιτείται απόφαση της Βουλής των Αντιπροσώπων, σε συνεδρία της, που πραγματοποιήθηκε την 21^η Ιουνίου 2023. Στο πλαίσιο της εξέτασης των υπό αναφορά καταλόγων κλήθηκαν και παρευρέθηκαν ενώπιον της επιτροπής εκπρόσωποι του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού του Υπουργείου Οικονομικών, ο πρόεδρος της Επιτροπής Δημόσιας Υπηρεσίας (ΕΔΥ), εκπρόσωποι της Παγκύπριας Συντεχνίας Δημοσίων Υπαλλήλων (ΠΑΣΥΔΥ), της Ανεξάρτητης Συντεχνίας Δημοσίων Υπαλλήλων Κύπρου (ΑΣΔΥΚ) και της Παγκύπριας Συντεχνίας «Ισότητα».

Η Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας, παρ' όλο που κλήθηκε, δεν εκπροσωπήθηκε στη συνεδρία της επιτροπής.

Σκοπός της κατάθεσης των υπό αναφορά καταλόγων στη Βουλή των Αντιπροσώπων σύμφωνα με τις διατάξεις του περί Αξιολόγησης Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμου είναι η έγκριση θέσεων εισδοχής στη δημόσια υπηρεσία για την πλήρωση των οποίων διεξάγεται γενική εξέταση από την Ειδική Επιτροπή και τις οποίες οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να διεκδικήσουν, υπό την προϋπόθεση ότι θα έχουν επιτύχει στην εξέταση αυτή.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που συνοδεύουν τους υπό αναφορά καταλόγους, ισχύουν μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

1. Βάσει των διατάξεων του περί Αξιολόγησης Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμου, διεξάγονται ετησίως δύο διαφορετικού επιπέδου γενικές κυβερνητικές εξετάσεις για την πλήρωση των πιο κάτω θέσεων εισδοχής στη δημόσια υπηρεσία, οι οποίες δημοσιεύονται το αμέσως επόμενο έτος της διεξαγωγής των εξετάσεων:
  - α. Θέσεις για τις οποίες η αρχική κλίμακα δεν υπερβαίνει τη μισθοδοτική Κλίμακα Α7 του κυβερνητικού μισθολογίου και για τις οποίες απαιτείται ως βασικό προσόν απολυτήριο σχολής μέσης παιδείας ή δίπλωμα τριετούς μεταλυκειακού κύκλου σπουδών (μη επιστημονικές θέσεις).
  - β. Θέσεις για τις οποίες η αρχική κλίμακα δεν υπερβαίνει τη μισθοδοτική Κλίμακα Α8 του κυβερνητικού μισθολογίου και για τις οποίες απαιτείται ως βασικό προσόν πανεπιστημιακό δίπλωμα ή ισότιμο προσόν (επιστημονικές θέσεις).
2. Η ευθύνη διεξαγωγής των γενικών κυβερνητικών εξετάσεων ανατίθεται, σύμφωνα με τις διατάξεις του ίδιου νόμου, σε Ειδική Επιτροπή, η οποία συγκροτείται από τον πρόεδρο ή μέλος της ΕΔΥ, ως πρόεδρο της Ειδικής Επιτροπής, τον διευθυντή του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού και τον διευθυντή Ανώτερης και Ανώτατης Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας.
3. Με βάση τις διατάξεις του ίδιου ως άνω νόμου, κατατίθενται ετησίως στη Βουλή των Αντιπροσώπων για έγκριση, τουλάχιστον τέσσερις μήνες πριν από την ημερομηνία διεξαγωγής των κυβερνητικών εξετάσεων, οι δύο κατάλογοι των θέσεων για τις οποίες θα διεξαχθούν οι πιο πάνω γενικές εξετάσεις, καθώς και οι δύο κατάλογοι για τις αντίστοιχες θέσεις για τις οποίες θα διεξαχθεί ειδική γραπτή εξέταση, ξεχωριστή για κάθε θέση, από την οικεία Συμβουλευτική Επιτροπή ως ακολούθως:
  - α. Κατάλογος θέσεων εισδοχής στη δημόσια υπηρεσία των οποίων η αρχική κλίμακα δεν υπερβαίνει την Κλίμακα Α7 του κυβερνητικού μισθολογίου, για τις οποίες απαιτείται ως βασικό προσόν για διορισμό απολυτήριο σχολής μέσης παιδείας ή δίπλωμα τριετούς μεταλυκειακού κύκλου σπουδών (μη επιστημονικές θέσεις) και για την πλήρωση των οποίων διεξάγεται γραπτή εξέταση από την Ειδική Επιτροπή.
  - β. Κατάλογος θέσεων εισδοχής στη δημόσια υπηρεσία με την ίδια μισθοδοσία και το ίδιο βασικό προσόν όπως περιγράφονται στο πιο πάνω σημείο α., για τις οποίες διεξάγεται ειδική γραπτή εξέταση από τις οικείες Συμβουλευτικές Επιτροπές, που περιλαμβάνει ειδικό θέμα, ανάλογα με τις ειδικές γνώσεις που απαιτούνται και τα εξειδικευμένα καθήκοντα που θα κληθούν να εκτελούν οι υποψήφιοι που θα πληρώσουν τις εν λόγω θέσεις.
  - γ. Κατάλογος θέσεων εισδοχής στη δημόσια υπηρεσία για τις οποίες απαιτείται ως βασικό προσόν πανεπιστημιακό δίπλωμα ή ισότιμο προσόν, των οποίων η αρχική κλίμακα δεν υπερβαίνει την Κλίμακα Α8 του κυβερνητικού μισθολογίου (επιστημονικές θέσεις) και για την πλήρωση των οποίων διεξάγεται γενική γραπτή εξέταση από την Ειδική Επιτροπή.
  - δ. Κατάλογος θέσεων με το ίδιο βασικό προσόν και την ίδια μισθοδοσία όπως περιγράφονται στο πιο πάνω σημείο γ., για τις οποίες διεξάγεται ειδική γραπτή εξέταση από τις οικείες Συμβουλευτικές Επιτροπές, που περιλαμβάνει ειδικό θέμα, ανάλογα με τις ειδικές γνώσεις που απαιτούνται και τα εξειδικευμένα καθήκοντα που θα κληθούν να εκτελούν οι υποψήφιοι που θα πληρώσουν τις εν λόγω θέσεις.
4. Οι επιτυχόντες στις γενικές γραπτές εξετάσεις λαμβάνουν πιστοποιητικό επιτυχίας και έχουν τη δυνατότητα να διεκδικήσουν οποιαδήποτε θέση περιλαμβάνεται στον κατάλογο θέσεων της αντίστοιχης γραπτής εξέτασης, όταν δημοσιευτούν κενές θέσεις στο έτος που έπεται του έτους των εξετάσεων και νοουμένου ότι έχουν τα απαιτούμενα προσόντα. Η αξιολόγηση των υποψηφίων για διορισμό σε όλες τις θέσεις των προαναφερθέντων καταλόγων γίνεται με βάση τα ίδια κριτήρια, όπως αυτά καθορίζονται στον περί Αξιολόγησης Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμο, σύμφωνα με τα οποία καθοριστικής σημασίας είναι η σειρά επιτυχίας στη γραπτή εξέταση, στην οποία επίσης αποδίδεται βαρύνουσα σημασία με 100 μονάδες σε σύνολο 138 μονάδων.
5. Για σκοπούς ενημέρωσης της Βουλής των Αντιπροσώπων, κατατίθεται και κατάλογος θέσεων εισδοχής στη δημόσια υπηρεσία για την πλήρωση των οποίων ακολουθούνται οι διατάξεις του περί Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμου, που εξαιρούνται δηλαδή από τις διατάξεις του περί Αξιολόγησης Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμου. Για τις θέσεις αυτές, για συγκεκριμένους στην κάθε περίπτωση λόγους, οι οποίοι αναφέρονται στον σχετικό κατάλογο, δεν μπορεί να διεξάγεται γραπτή εξέταση ή δεν μπορεί να ισχύσουν τα κριτήρια και η βαρύτητα που με βάση τον περί Αξιολόγησης Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμο τους αποδίδεται για σκοπούς αξιολόγησης των υποψηφίων. Συγκεκριμένα, οι θέσεις που περιλαμβάνονται στον εν λόγω κατάλογο είναι οι ακόλουθες:
  - α. Δημόσιοι Κατηγοροί - Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας.
  - β. Ακόλουθοι - Εξωτερικές Υπηρεσίες - Υπουργείο Εξωτερικών.

γ. Συντηρητές - Τμήμα Αρχαιοτήτων.

6. Όσον αφορά το 2020, κυρίως για σκοπούς απλοποίησης και επιτάχυνσης της διαδικασίας πλήρωσης των θέσεων, καθώς και για αποφυγή του κόστους διενέργειας ειδικών εξετάσεων από τις οικείες Συμβουλευτικές Επιτροπές, το Υπουργικό Συμβούλιο στη συνεδρία του ημερομηνίας 10 Ιουνίου 2020 (αρ. Απόφασης 89.533) ενέκρινε πρόταση του Υπουργείου Οικονομικών και έλαβε απόφαση πολιτικής, ώστε για το έτος 2020 όλες οι θέσεις εισδοχής που εμπίπτουν στον περί Αξιολόγησης Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμο, επιστημονικές και μη επιστημονικές, να συμπεριληφθούν σε καταλόγους θέσεων για τις οποίες θα διεξάγονταν οι γενικές κυβερνητικές εξετάσεις το 2020, με εξαίρεση τις θέσεις που αναφέρονται στην παρ. 5 πιο πάνω, οι οποίες περιλαμβάνονταν στον κατάλογο θέσεων για την πλήρωση των οποίων ακολουθούνται οι διατάξεις του περί Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμου. Συνεπώς, κατ' εφαρμογήν της εν λόγω απόφασης, το 2020 δεν περιλήφθηκε καμιά θέση σε καταλόγους θέσεων για την πλήρωση των οποίων θα διεξάγονταν ειδικές γραπτές εξετάσεις από τις οικείες Συμβουλευτικές Επιτροπές, ενώ το 2021 και το 2022 περιλήφθηκαν μόνο οι θέσεις Λειτουργού Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως (Κλ. Α8-10-11), Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως, κατόπιν Απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερομηνίας 17 Φεβρουαρίου 2021 (αρ. Απόφασης 90.862), για λόγους που αφορούν στην ανάγκη ενίσχυσης του ρόλου του Επιτρόπου για την επιλογή του προσωπικού του Γραφείου του και γενικά για ενίσχυση της ανεξαρτησίας του θεσμού του Επιτρόπου. Οι κατάλογοι θέσεων του 2022 εγκρίθηκαν με Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερομηνίας 6 Ιουλίου 2022 (αρ. Απόφασης 93.349), και ακολούθως με απόφαση της Βουλής των Αντιπροσώπων, που δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας στις 7 Οκτωβρίου 2022. Σημειώνεται ότι το Υπουργικό Συμβούλιο στη συνεδρία του ημερομηνίας 06 Ιουλίου 2022 αποφάσισε τη μη διαφοροποίηση της πολιτικής για κατάταξη όλων των θέσεων στους καταλόγους θέσεων για τις οποίες διεξάγεται γενική γραπτή εξέταση, με εξαίρεση τις θέσεις Λειτουργού Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως, προκειμένου το όλο θέμα να επανεξεταστεί σε συνεργασία με την ΕΔΥ, στο πλαίσιο συνολικής αξιολόγησης του περί Αξιολόγησης Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμου και της αποτελεσματικότητάς του στην πλήρωση των θέσεων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του, με βάση και στοιχεία και δεδομένα που θα προκύψουν κατά την πλήρωση των θέσεων το 2022 και το 2023.
7. Μετά την έγκριση των καταλόγων θέσεων του 2020, του 2021 και του 2022, ορισμένες υπηρεσίες υπέβαλαν στο Υπουργείο Οικονομικών αίτημα για κατάταξη των θέσεών τους στον κατάλογο θέσεων για τις οποίες διεξάγεται ειδική γραπτή εξέταση από τις οικείες Συμβουλευτικές Επιτροπές, ώστε να καθιστάται δυνατή η υποβολή των υποψηφίων σε εξειδικευμένες γραπτές εξετάσεις, καθότι παρατηρήθηκαν προβλήματα στην πλήρωση των κενών τους θέσεων με τη διαδικασία των γενικών κυβερνητικών εξετάσεων. Ειδικότερα, οι θέσεις για τις οποίες υποβλήθηκε αίτημα για κατάταξή τους στον κατάλογο θέσεων για τις οποίες διεξάγεται ειδική γραπτή εξέταση από τις οικείες Συμβουλευτικές Επιτροπές είναι οι ακόλουθες:
- α. Θέση Αρχαιολογικού Λειτουργού (Κλ. Α8, Α10 και Α11) του Τμήματος Αρχαιοτήτων.
  - β. Θέση Δεσμοφύλακα [Κλ. Α2, Α5 και Α7⁽ⁱⁱⁱ⁾] του Τμήματος Φυλακών.
  - γ. Θέσεις Λειτουργών Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής, Λειτουργών Πληροφορικής και Λειτουργών Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών (Κλ. Α8, Α10 και Α11) του Υφυπουργείου Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής.
8. Λαμβάνοντας υπόψη τα δεδομένα που προέκυψαν κατά την πλήρωση των θέσεων για τα έτη 2021 και 2022 σχετικά με τις αναφερόμενες στις παραγράφους 7α.-7γ. θέσεις, κρίθηκε ότι δύναται να ικανοποιηθούν τα αιτήματα των Υπουργείων Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων και Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, καθώς και του Υφυπουργείου Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής για μεταφορά των θέσεων Αρχαιολογικού Λειτουργού, Δεσμοφύλακα, Λειτουργών Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής, Λειτουργών Πληροφορικής και Λειτουργών Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών, αντίστοιχα, στους καταλόγους θέσεων για τις οποίες διεξάγονται ειδικές γραπτές εξετάσεις από τις οικείες Συμβουλευτικές Επιτροπές, ώστε να δοθεί η ευκαιρία αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας της πλήρωσης των συγκεκριμένων θέσεων με την εναλλακτική διαδικασία.
- Όπως προκύπτει από τα πιο πάνω, έχουν καταρτιστεί με βάση τον εγκεκριμένο κρατικό προϋπολογισμό του 2023 και έχουν υποβληθεί προς έγκριση στη Βουλή των Αντιπροσώπων οι πιο κάτω κατάλογοι θέσεων, για την πλήρωση των οποίων θα διεξαχθούν γραπτές εξετάσεις οι οποίες θα ισχύσουν για την πλήρωση των κενών θέσεων εισδοχής που θα δημοσιευθούν εντός του έτους 2024:
- 1. Κατάλογος θέσεων εισδοχής στη δημόσια υπηρεσία των οποίων η αρχική κλίμακα δεν υπερβαίνει την Κλίμακα Α7 του κυβερνητικού μισθολογίου, για τις οποίες απαιτείται ως βασικό προσόν απολυτήριο σχολής μέσης παιδείας ή δίπλωμα τριετούς μεταλυκειακού κύκλου σπουδών και για την πλήρωση των οποίων διεξάγεται γραπτή εξέταση από την Ειδική Επιτροπή δυνάμει των διατάξεων του περί Αξιολόγησης Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμου.

2. Κατάλογος θέσεων εισδοχής στη δημόσια υπηρεσία των οποίων η αρχική κλίμακα δεν υπερβαίνει την Κλίμακα Α7 του κυβερνητικού μισθολογίου, για τις οποίες απαιτείται ως βασικό προσόν απολυτήριο σχολής μέσης παιδείας ή δίπλωμα τριετούς μεταλυκειακού κύκλου σπουδών και για την πλήρωση των οποίων διεξάγεται ειδική γραπτή εξέταση από τις οικείες Συμβουλευτικές Επιτροπές δυνάμει των διατάξεων του περί Αξιολόγησης Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμου.
3. Κατάλογος θέσεων εισδοχής στη δημόσια υπηρεσία των οποίων η αρχική κλίμακα δεν υπερβαίνει την Κλίμακα Α8 του κυβερνητικού μισθολογίου, για τις οποίες απαιτείται ως βασικό προσόν πανεπιστημιακό δίπλωμα ή ισότιμο προσόν και για την πλήρωση των οποίων διεξάγεται γενική γραπτή εξέταση από την Ειδική Επιτροπή δυνάμει των διατάξεων του περί Αξιολόγησης Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμου.
4. Κατάλογος θέσεων εισδοχής στη δημόσια υπηρεσία των οποίων η αρχική κλίμακα δεν υπερβαίνει την Κλίμακα Α8 του κυβερνητικού μισθολογίου, για τις οποίες απαιτείται ως βασικό προσόν πανεπιστημιακό δίπλωμα ή ισότιμο προσόν και για την πλήρωση των οποίων διεξάγεται ειδική γραπτή εξέταση από τις οικείες Συμβουλευτικές Επιτροπές, αλλά η αξιολόγηση για επιλογή γίνεται με βάση τα κριτήρια που καθορίζονται στον περί Αξιολόγησης Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμο.

Στο πλαίσιο της εξέτασης των καταλόγων του επισυνημένου παραρτήματος η εκπρόσωπος του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού ανέλυσε τους λόγους για τους οποίους κρίθηκε αναγκαία η έγκριση αιτημάτων ορισμένων τμημάτων για κατάταξη ορισμένων θέσεων στον σχετικό κατάλογο θέσεων για τις οποίες διεξάγονται ειδικές γραπτές εξετάσεις, σημειώνοντας ότι, λόγω των εξειδικευμένων απαιτούμενων προσόντων για τις πιο πάνω θέσεις, η γενική γραπτή εξέταση κρίθηκε ακατάλληλη, με αποτέλεσμα να μην πληρωθούν οι θέσεις για το 2021. Συναφώς, ανέφερε ότι εξετάζεται παράλληλα το ενδεχόμενο τροποποίησης του οικείου νόμου σε συνεννόηση με την ΕΔΥ, για σκοπούς βελτίωσης της διαδικασίας πλήρωσης των θέσεων στη δημόσια υπηρεσία οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του περί Αξιολόγησης Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμου.

Ο πρόεδρος της ΕΔΥ αναφέρθηκε στους λόγους για τους οποίους υιοθετήθηκε νέα απλοποιημένη διαδικασία για διεξαγωγή γραπτής εξέτασης, οι οποίοι συνοψίζονται ως ακολούθως:

1. Η διεξαγωγή ειδικής γραπτής εξέτασης από την οικεία Συμβουλευτική Επιτροπή για κάθε θέση που περιλαμβάνονταν στους σχετικούς καταλόγους συνεπάγεται αυξημένο διοικητικό κόστος, σε σύγκριση με το αντίστοιχο κόστος που προκύπτει από τη διεξαγωγή γενικής γραπτής εξέτασης από την Ειδική Επιτροπή. Επιπλέον, για τις ειδικές γραπτές εξετάσεις δεν προβλέπεται η καταβολή σχετικού τέλους από τους υποψηφίους, ενώ για τις γενικές γραπτές εξετάσεις οι υποψήφιοι καταβάλλουν τέλος, που ανέρχεται στα €50.
2. Με την εφαρμογή της απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου η διαδικασία πλήρωσης όλων των θέσεων είναι αποτελεσματική και έχει επιταχυνθεί, καθώς παρατηρείτο στο παρελθόν μεγάλη καθυστέρηση στις διαδικασίες πλήρωσης των θέσεων για τις οποίες διεξαγόταν ειδική γραπτή εξέταση από την οικεία Συμβουλευτική Επιτροπή, λόγω των δυσκολιών που προέκυπταν από τις απαιτούμενες διαδικασίες που έπρεπε να ακολουθούνται.
3. Η διεξαγωγή των πολλών και ξεχωριστών ειδικών γραπτών εξετάσεων για την πλήρωση θέσεων εισδοχής στη δημόσια υπηρεσία προκαλούσε τλαιπωρία στους ενδιαφερόμενους υποψηφίους.

Όλες οι πλευρές συμφώνησαν με την έγκριση των καταλόγων θέσεων. Ωστόσο, ο εκπρόσωπος της ΠΑΣΥΔΥ, αν και δεν έφερε αντίρρηση στην εφαρμογή της προαναφερόμενης Απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου, υποστήριξε ότι η Απόφαση εφαρμόζεται σε πιλοτική βάση και πρέπει να επαναξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα της εφαρμογής της. Συναφώς, εξέφρασε την άποψη ότι για την πλήρωση ορισμένων θέσεων είναι προτιμότερη η διεξαγωγή ειδικών γραπτών εξετάσεων από την οικεία Συμβουλευτική Επιτροπή, ώστε να διασφαλίζεται ότι οι υποψήφιοι που επιλέγονται θα είναι οι καταλληλότεροι για τις εν λόγω θέσεις.

Υπό το φως των πιο πάνω, ο πρόεδρος και τα μέλη της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών, Αξιών και Επιτρόπου Διοικήσεως επιφυλάχθηκαν να τοποθετηθούν επί των καταλόγων του επισυνημένου παραρτήματος κατά τη συζήτησή τους στην ολομέλεια του σώματος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. Κατάλογος θέσεων εισδοχής στη δημόσια υπηρεσία των οποίων η αρχική κλίμακα δεν υπερβαίνει την Κλίμακα Α7 του κυβερνητικού μισθολογίου, για τις οποίες απαιτείται ως βασικό προσόν απολυτήριο σχολής μέσης παιδείας ή δίπλωμα τριετούς μεταλυκειακού κύκλου σπουδών και για την πλήρωση των οποίων διεξάγεται γραπτή εξέταση από την Ειδική Επιτροπή δυνάμει των διατάξεων του περί Αξιολόγησης Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμου.
2. Κατάλογος θέσεων εισδοχής στη δημόσια υπηρεσία των οποίων η αρχική κλίμακα δεν υπερβαίνει την Κλίμακα Α7 του κυβερνητικού μισθολογίου, για τις οποίες απαιτείται ως βασικό προσόν απολυτήριο σχολής μέσης παιδείας ή δίπλωμα τριετούς μεταλυκειακού κύκλου σπουδών και για την πλήρωση των

οποίων διεξάγεται ειδική γραπτή εξέταση από τις οικείες Συμβουλευτικές Επιτροπές δυνάμει των διατάξεων του περί Αξιολόγησης Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμου.

3. Κατάλογος θέσεων εισδοχής στη δημόσια υπηρεσία των οποίων η αρχική κλίμακα δεν υπερβαίνει την Κλίμακα Α8 του κυβερνητικού μισθολογίου, για τις οποίες απαιτείται ως βασικό προσόν πανεπιστημιακό δίπλωμα ή ισότιμο προσόν και για την πλήρωση των οποίων διεξάγεται γενική γραπτή εξέταση από την Ειδική Επιτροπή δυνάμει των διατάξεων του περί Αξιολόγησης Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμου.
4. Κατάλογος θέσεων εισδοχής στη δημόσια υπηρεσία των οποίων η αρχική κλίμακα δεν υπερβαίνει την Κλίμακα Α8 του κυβερνητικού μισθολογίου, για τις οποίες απαιτείται ως βασικό προσόν πανεπιστημιακό δίπλωμα ή ισότιμο προσόν και για την πλήρωση των οποίων θα διεξάγεται ειδική γραπτή εξέταση από τις οικείες Συμβουλευτικές Επιτροπές, αλλά η αξιολόγηση για επιλογή γίνεται με βάση τα κριτήρια που καθορίζονται στον περί Αξιολόγησης Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Παρακαλώ τον γραμματέα να διαβάσει την απόφαση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Απόφαση της Βουλής των Αντιπροσώπων για την έγκριση των καταλόγων θέσεων εισδοχής στη δημόσια υπηρεσία σύμφωνα με τις διατάξεις των περί Αξιολόγησης Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμων του 1998 έως 2021

ΕΠΕΙΔΗ, σύμφωνα με τις διατάξεις του περί Αξιολόγησης Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμου, κατατίθενται κάθε χρόνο στη Βουλή των Αντιπροσώπων κατάλογοι θέσεων εισδοχής προς έγκριση από αυτήν, ήτοι:

1. κατάλογος θέσεων εισδοχής στη δημόσια υπηρεσία των οποίων η αρχική κλίμακα δεν υπερβαίνει την Κλίμακα Α7 του κυβερνητικού μισθολογίου, για τις οποίες απαιτείται ως βασικό προσόν απολυτήριο σχολής μέσης παιδείας ή δίπλωμα τριετούς μεταλυκειακού κύκλου σπουδών και για την πλήρωση των οποίων διεξάγεται γραπτή εξέταση από την Ειδική Επιτροπή δυνάμει των διατάξεων του περί Αξιολόγησης Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμου,
2. κατάλογος θέσεων εισδοχής στη δημόσια υπηρεσία των οποίων η αρχική κλίμακα δεν υπερβαίνει την Κλίμακα Α7 του κυβερνητικού μισθολογίου, για τις οποίες απαιτείται ως βασικό προσόν απολυτήριο σχολής μέσης παιδείας ή δίπλωμα τριετούς μεταλυκειακού κύκλου σπουδών και για την πλήρωση των οποίων διεξάγεται ειδική γραπτή εξέταση από τις οικείες Συμβουλευτικές Επιτροπές δυνάμει των διατάξεων του περί Αξιολόγησης Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμου,
3. κατάλογος θέσεων εισδοχής στη δημόσια υπηρεσία των οποίων η αρχική κλίμακα δεν υπερβαίνει την Κλίμακα Α8 του κυβερνητικού μισθολογίου, για τις οποίες απαιτείται ως βασικό προσόν πανεπιστημιακό δίπλωμα ή ισότιμο προσόν και για την πλήρωση των οποίων διεξάγεται γενική γραπτή εξέταση από την Ειδική Επιτροπή δυνάμει των διατάξεων του περί Αξιολόγησης Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμου,
4. κατάλογος θέσεων εισδοχής στη δημόσια υπηρεσία των οποίων η αρχική κλίμακα δεν υπερβαίνει την Κλίμακα Α8 του κυβερνητικού μισθολογίου, για τις οποίες απαιτείται ως βασικό προσόν πανεπιστημιακό δίπλωμα ή ισότιμο προσόν και για την πλήρωση των οποίων θα διεξάγεται ειδική γραπτή εξέταση από τις οικείες Συμβουλευτικές Επιτροπές, αλλά η αξιολόγηση για επιλογή γίνεται με βάση τα κριτήρια που καθορίζονται στους περί Αξιολόγησης Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμους,

ΚΑΙ ΕΠΕΙΔΗ, σύμφωνα με τα άρθρα 2 και 2Α του περί Αξιολόγησης Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμου, οι πιο πάνω κατάλογοι θέσεων εγκρίνονται από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με απόφασή της,

Για όλους αυτούς τους λόγους, η Βουλή των Αντιπροσώπων εγκρίνει τους καταλόγους θέσεων που επισυνάπτονται ως Παράρτημα Ι, Παράρτημα ΙΙ, Παράρτημα ΙΙΙ και Παράρτημα ΙV, αντίστοιχα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν ομιλήτριες, ομιλητές επί θέματος αρχής;

Όχι.

Να σας παρακαλέσω να ψηφίσουμε για όλες τις πιο πάνω θέσεις που αναφέρονται στην απόφαση.

Ψηφίστε, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες τριάντα έξι. Υπέρ τριάντα έξι. Είναι ομόφωνο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(Κτυπά τη σφύρα.)

Με τριάντα έξι ψήφους υπέρ, η απόφαση εγκρίνεται ομόφωνα.

Τα θέματα με τους αριθμούς 8 και 9 αποσύρονται.

Εδώ φθάσαμε στο τέλος της νομοθετικής εργασίας.

Κεφάλαιο Δεύτερο, κατάθεση νομοσχεδίων και εγγράφων. Τα προτεινόμενα νομοθετήματα κατατίθενται και παραπέμπονται στις αρμόδιες κοινοβουλευτικές επιτροπές σύμφωνα με τον σχετικό κατάλογο που έχει ήδη διανεμηθεί.

(Η κατάθεση νομοσχεδίων και εγγράφων)

Νομοσχέδια, κανονισμοί, αποφάσεις, έγγραφα, εκθέσεις	Κατάθεση από	Παραπομπή/ Κοινοποίηση σε
1. Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού του Ταμείου Τουρκοκυπριακών Περιουσιών Νόμος (Αρ. 1) του 2023. (Αρ. Φακ. 23.01.064.106-2023).	Υπουργό Εσωτερικών	Κοινοβουλευτική Επιτροπή Προσφύγων-Εγκλωβισμένων-Αγνοουμένων-Παθόντων
2. Ο περί του Δικαιώματος των Πολιτών της Ένωσης και Ορισμένων Υπηκόων του Ηνωμένου Βασιλείου και των Μελών των Οικογενειών τους να Κυκλοφορούν και να Διαμένουν Ελεύθερα στη Δημοκρατία (Τροποποιητικός) Νόμος του 2023. (Αρ. Φακ. 23.01.064.107-2023).	Υπουργό Εσωτερικών	Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών
3. Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού του Πανεπιστημίου Κύπρου Νόμος (Αρ. 1) του 2023. (Αρ. Φακ. 23.01.064.108-2023).	Υπουργό Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας	Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας και Πολιτισμού
4. Οι περί Ρυθμίσεως Πρατηρίων Πετρελαιοειδών (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2023. (Αρ. Φακ. 23.03.060.040-2023).	Υπουργό Εσωτερικών	Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών
Προτάσεις νόμου	Κατάθεση από	Παραπομπή σε
Ο περί Παροχής Ειδικής Χορηγίας σε Τυφλούς (Τροποποιητικός) Νόμος του 2023. (Αρ. Φακ. 23.02.064.068-2023).	Χαράλαμπος Θεοπέμπτου εκ μέρους του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών	Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κεφάλαιο Τρίτο: Ερωτήσεις και απαντήσεις. Αυτές έχουν ήδη σταλθεί ηλεκτρονικά.

(Οι ερωτήσεις των βουλευτών)

Ερώτηση με αρ. 23.06.012.02.252, ημερομηνίας 22 Ιουνίου 2023, του βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λάρνακας κ. Χρίστου Ορφανίδη

«Μετά από απόφαση του τότε Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού για επένδυση στην ασφάλεια των σχολείων της Κύπρου το 2018 αποφασίστηκε η τοποθέτηση πιο ψηλών κάγκελων και θυρών περιμετρικά των σχολείων. Σκοπός της απόφασης ήταν η πρόληψη της βίας και η προστασία των μαθητών, αλλά και των σχολείων από βανδαλισμούς και κλοπές.

Στα περισσότερα σχολεία της Κύπρου αυτό έχει ήδη υλοποιηθεί, χωρίς όμως να έχει γίνει για το Παγκύπριο Λύκειο Λάρνακας.

Παρακαλώ τον αρμόδιο υπουργό όπως ενημερώσει τη Βουλή των Αντιπροσώπων πότε θα υλοποιηθεί το έργο της περιφράξης στο Παγκύπριο Λύκειο Λάρνακας.»

Ερώτηση με αρ. 23.06.012.02.253, ημερομηνίας 29 Ιουνίου 2023, της βουλευτού εκλογικής περιφέρειας Λευκωσίας κ. Σάβιας Ορφανίδου

«Παρακαλείται ο αρμόδιος υπουργός να ενημερώσει τη Βουλή των Αντιπροσώπων σχετικά με την πρόθεση της κυβέρνησης για τη δημιουργία βιολογικού σταθμού διαχείρισης αποβλήτων στην περιοχή της Ορούντας, που θα καλύπτει την περιοχή της δυτικής Λευκωσίας.»

Ερώτηση με αρ. 23.06.012.02.254, ημερομηνίας 28 Ιουνίου 2023, της βουλευτού εκλογικής περιφέρειας Λευκωσίας κ. Αλεξάνδρας Ατταλίδου

«Παρακαλώ όπως ο αρμόδιος υπουργός πληροφορήσει τη Βουλή των Αντιπροσώπων σε ποιο στάδιο βρίσκεται το νομοσχέδιο για την κύρωση του έβδομου Πρωτοκόλλου της Σύμβασης της Βαρκελώνης.

Επισημαίνεται πως το έβδομο Πρωτόκολλο της Σύμβασης της Βαρκελώνης, που αφορά την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών της Μεσογείου, είναι σε ισχύ από το 2011 και έχει υπογραφεί από δεκαπέντε χώρες της Μεσογείου, αλλά όχι από την Κυπριακή Δημοκρατία, με βάση τα στοιχεία του Τμήματος Περιβάλλοντος. Ωστόσο, το γεγονός ότι έχει υπογραφεί και κυρωθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, ως συμβαλλόμενο μέρος, το καθιστά ενωσιακή δέσμευση για όλα τα κράτη μέλη, περιλαμβανομένης της Κύπρου.

Επιπρόσθετα, να σημειώσω πως κατά τα έτη 2008, 2011 και 2013 έχει γνωμοδοτηθεί με σαφήνεια από τον Γενικό Εισαγγελέα η υποχρέωση κύρωσης του έβδομου Πρωτοκόλλου από την Κυπριακή Δημοκρατία, εντούτοις παρατηρείται αδικαιολόγητη καθυστέρηση, με αποτέλεσμα να έχουν σημειωθεί σοβαρές περιπτώσεις περιβαλλοντικών αυθαιρεσιών σε Ζώνες Προστασίας της Παραλίας από δήμους ή/και ιδιώτες.»

Ερώτηση με αρ. 23.06.012.02.255, ημερομηνίας 28 Ιουνίου 2023, του βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Γιώργου Κουκουμά

«Τα θερινά δημόσια σχολεία του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας καλύπτουν πολλαπλές ανάγκες των παιδιών, των γονέων και συνολικά της κοινωνίας. Παράλληλα, συνιστούν ευκαιρία δημιουργικής απασχόλησης των παιδιών κατά τους καλοκαιρινούς μήνες με μηδαμινό κόστος για τις οικογένειές τους. Δεδομένου του περιορισμένου αριθμού θέσεων στα θερινά δημόσια σχολεία, δίνεται προτεραιότητα στα παιδιά που προέρχονται από ευάλωτες ομάδες πληθυσμού.

Σύμφωνα με την ανακοίνωση του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, το φετινό καλοκαίρι θα λειτουργήσουν 58 θερινά δημόσια σχολεία (37 δημοτικά και 21 νηπιαγωγεία) σε όλη την Κύπρο.

Παρακαλείται ο αρμόδιος υπουργός να ενημερώσει τη Βουλή των Αντιπροσώπων για τα πιο κάτω:

1. Πόσα θερινά δημόσια σχολεία λειτούργησαν τα τελευταία πέντε χρόνια και πόσα παιδιά συμμετείχαν σε αυτά κάθε έτος; Τα στοιχεία να παρατεθούν και ανά επαρχία.
2. Πόσες αιτήσεις παιδιών για φοίτηση σε θερινό δημόσιο σχολείο απορρίφθηκαν τα τελευταία πέντε χρόνια; Τα στοιχεία να παρατεθούν και ανά επαρχία.
3. Πώς σχεδιάζει το υπουργείο να αυξήσει τα θερινά δημόσια σχολεία, ώστε να καλυφθούν οι ανάγκες και η εκδήλωση ενδιαφέροντος;»

Ερώτηση με αρ. 23.06.012.02.256, ημερομηνίας 28 Ιουνίου 2023, του βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Γιώργου Κουκουμά

«Τα Κέντρα Προστασίας Μητρότητας και Ευημερίας Παιδιού, που λειτουργούν σε όλες τις επαρχίες, έχουν ως αποστολή την προσφορά προληπτικής φροντίδας στη μητέρα, στο βρέφος και στο νήπιο και γενικά σε όλα τα μέλη της οικογένειας με σκοπό τη διατήρηση και την προαγωγή της υγείας.

Παρακαλείται ο αρμόδιος υπουργός να ενημερώσει τη Βουλή των Αντιπροσώπων για τα εξής:

1. Ποια κέντρα λειτουργούν σήμερα και πόσο πληθυσμό καλύπτει το καθένα; Προτίθεται το υπουργείο να προχωρήσει στη δημιουργία νέων κέντρων στις επαρχίες Λάρνακας, Αμμοχώστου, Λεμεσού και Πάφου;
2. Πόσα βρέφη και παιδιά έχουν επισκεφθεί έστω μία φορά ένα από τα κέντρα τα τελευταία τρία χρόνια; Τα στοιχεία να παρουσιαστούν ανά επαρχία και ανά έτος.
3. Πόσοι έλεγχοι οπτικής και πόσοι ακουστικής οξύτητας παιδιών και βρεφών έχουν διενεργηθεί τα τελευταία τρία χρόνια στα κέντρα; Τα στοιχεία να παρουσιαστούν ανά επαρχία και ανά έτος.
4. Πόσα άτομα συμμετείχαν στα Προγράμματα Αγωγής Υγείας Μελλόντων Γονιών και Εγκύων τα τελευταία τρία χρόνια σε καθεμία από τις τέσσερις επαρχίες που λειτουργούσαν; Προτίθεται το υπουργείο να προχωρήσει στη λειτουργία προγράμματος και στην επαρχία Αμμοχώστου;»

(Οι απαντήσεις των αρμόδιων υπουργών)

(Έχει διατηρηθεί η ορθογραφία, η στίξη και η σύνταξη των αποστολέων.)

Απάντηση ημερομηνίας 23 Ιουνίου 2023 του Υπουργού Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων κ. Αλέξη Βαφειάδη στην ερώτηση με αρ. 23.06.012.02.178, ημερομηνίας 10 Απριλίου 2023, του βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Πάφου κ. Βαλεντίνου Φακοντή

«Επιθυμώ να αναφερθώ στην πιο πάνω ερώτηση και σύμφωνα με την πληροφόρηση που έχω λάβει από το αρμόδιο Τμήμα, παραθέτω τα στατιστικά στοιχεία που αφορούν τις οδικές παραβάσεις, για την περίοδο από 1/1/2022 - 17/5/2023:

α/α	Περιγραφή	Αριθμός Οδικών Παραβάσεων	Ποσοστό	Πληροφορίες
1.	Σύνολο καταγραφών	213,603	100%	---
2.	Έχουν ταχυδρομηθεί (έχουν πληρωθεί 67,362 εξώδικα)	181,920	85.2%	Συμπεριλαμβάνονται επιστολές σε εταιρείες για να υποδειχθεί ο παραβάτης οδηγός και ειδοποιήσεις καταγγελίες για δικαστήριο.
3.	Υπό επεξεργασία από τον Ανάδοχο	10,419	4.9%	---
4.	Αρ. παραβάσεων για έγκριση από την Αστυνομία	6,220	2.9%	---
5.	Ολοκληρωμένες παραβάσεις στο στάδιο εκτύπωσης	1,998	0.9%	---
6.	Προβληματικές περιπτώσεις όπως ελλείψεις και/ή λανθασμένα στοιχεία, κ.α.	13,046	6.1%	---
7.	Ερωτήματα, διευκρινίσεις και ενστάσεις/παράπονα	Το τηλεφωνικό κέντρο δέχεται κατά μέσο όρο 75 κλήσεις ημερησίως.	---	Για κάθε κλήση δίνονται σχετικές πληροφορίες και απαντήσεις.

2. Όσον αφορά στα στατιστικά στοιχεία σχετικά με τη μείωση των ατυχημάτων, Αρμόδια Αρχή είναι η Αστυνομία Κύπρου, η οποία διατηρεί στοιχεία για κάθε σημείο που έχει εγκατασταθεί συσκευή φωτοεπισήμανσης στην οποία μπορείτε να αποταθείτε για σχετικές πληροφορίες.

3. Παραμένω στη διάθεσή σας για οποιοσδήποτε περαιτέρω διευκρινίσεις απαιτηθούν.»

Απάντηση ημερομηνίας 28 Ιουνίου 2023 του Υπουργού Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας κ. Γιώργου Παπαναστασίου στην ερώτηση με αρ. 23.06.012.02.190, ημερομηνίας 20 Απριλίου 2023, του βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Γιώργου Κουκουμά

«Αναφέρομαι στην πιο πάνω ερώτηση και σας πληροφορώ τα ακόλουθα:

1. Το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας ουδέποτε είχε λάβει οποιαδήποτε αίτηση για άδεια εξαγωγής ειδών διπλής χρήσης με προορισμό το Σουδάν.

2. Η απάντηση που δόθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι ότι η Κύπρος δεν έχει εκδώσει καμία άδεια εξαγωγής ειδών διπλής χρήσης στο Σουδάν. Οι ισχυρισμοί που προβάλλει η "Haaretz" δεν μπορούν και δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται ως "απόδειξη" παραβίασης του Κανονισμού Διπλής Χρήσης από την Κύπρο. Επιπλέον, επαναλαμβάνεται ότι οι αρμόδιες αρχές της Κύπρου παρακολουθούν προσεκτικά και αξιολογούν όλες τις αιτήσεις αδειών εξαγωγής για τα είδη διπλής χρήσης κατά περίπτωση, σε πλήρη συμφωνία με τα σχετικά καθεστώτα κυρώσεων, συμπεριλαμβανομένου του καθεστώτος παγκόσμιων κυρώσεων για τα ανθρωπίνια δικαιώματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και τον Κανονισμό της ΕΕ για τον έλεγχο των εξαγωγών, μεσιτείας, τεχνικής βοήθειας, διαμετακόμισης και μεταφοράς ειδών διπλής χρήσης [Κανονισμός (ΕΕ) 2021/821], ενώ καθοδηγείται από τα αυστηρά κριτήρια της σχετικής κοινής θέσης του Συμβουλίου (2008/944/ΚΕΠΠΑ) όσον αφορά τον καθορισμό κοινών κανόνων που διέπουν τον έλεγχο των εξαγωγών στρατιωτικής τεχνολογίας και εξοπλισμού. Στο ίδιο πλαίσιο, η Κυπριακή Κυβέρνηση έχει εκδώσει τον Κανονισμό 528/2021 για την πλήρη εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/821.

3. Αναφορικά με την ενδεχόμενη πραγματοποίηση πτήσης ιδιωτικού τζετ από τη Λάρνακα προς το Σουδάν την περίοδο Απριλίου-Αυγούστου 2022, δεν είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε οτιδήποτε.

4. Η θέση του ΥΕΕΒ για τους ισχυρισμούς της εφημερίδας "Haaretz" περί εμπλοκής της Κύπρου στην εξαγωγή του λογισμικού "Predator" στο Σουδάν για παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι ότι οι εν λόγω ισχυρισμοί δεν μπορούν και δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται ως "απόδειξη" παραβίασης του Κανονισμού Διπλής Χρήσης από την Κύπρο.»

Απάντηση ημερομηνίας 23 Ιουνίου 2023 του Υπουργού Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας κ. Γιώργου Παπαναστασίου στην ερώτηση με αρ. 23.06.012.02.213, ημερομηνίας 15 Μαΐου 2023, του βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λάρνακας κ. Χρίστου Ορφανίδη

«Αναφέρομαι στην πιο πάνω ερώτηση και σας πληροφορώ ότι τα νέα Διατάγματα και η Απόφαση, στις κατηγορίες των οποίων συμπεριλαμβάνονται και τα άτομα που πάσχουν από Πολλαπλή Σκλήρυνση, έχουν διαβιβαστεί στη Νομική Υπηρεσία για νομοτεχνικό έλεγχο στις 24 Μαρτίου 2023.»

Απάντηση ημερομηνίας 23 Ιουνίου 2023 του Υπουργού Εσωτερικών κ. Κωνσταντίνου Ιωάννου στην ερώτηση με αρ. 23.06.012.02.215, ημερομηνίας 15 Μαΐου 2023, της βουλευτού εκλογικής περιφέρειας Λευκωσίας κ. Αλεξάνδρας Ατταλίδου

Σημείωση: Η απάντηση του υπουργού είναι εμπιστευτική.

Απάντηση ημερομηνίας 23 Ιουνίου 2023 της Υπουργού Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως κ. Άννας Κουκκίδη Προκοπίου στην ερώτηση με αρ. 23.06.012.02.234, ημερομηνίας 9 Ιουνίου 2023, του βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λευκωσίας κ. Γιώργου Λουκαΐδη

Σημείωση: Η απάντηση της υπουργού είναι εμπιστευτική.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Κεφάλαιο Τέταρτο: Θέματα εγγραφέντα για συζήτηση. Δε θα προχωρήσουμε σε συζήτηση.

Κυρίες και κύριοι, εδώ φτάσαμε στο τέλος της σημερινής συνεδρίας της Βουλής. Η επόμενη συνεδρία ορίζεται για την ερχόμενη Πέμπτη, 6 Ιουλίου 2023, στις 4.00 μ.μ., με ημερήσια διάταξη η οποία θα σας αποσταλεί.

[Στις 3 Ιουλίου κυκλοφόρησε η ημερήσια διάταξη της τριακοστής τρίτης συνεδρίας της Δεύτερης Συνόδου της Δωδέκατης Βουλευτικής Περιόδου του σώματος:

Η Πρόεδρος της Βουλής συγκαλεί συνεδρία της ολομέλειας του σώματος την Πέμπτη, 6 Ιουλίου 2023, στις 4.00 μ.μ., με την ακόλουθη ημερήσια διάταξη:

Την ολομέλεια θα προσφωνήσει ο Πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης κ. Tiny Koh.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ:

Νομοθετική εργασία

1. Ο περί Μεταβιβάσεως και Υποθηκείσεως Ακινήτων (Τροποποιητικός) (Αρ. 7) Νόμος του 2022.
(Πρόταση νόμου των κ. Χάρη Γεωργιάδη, Ονούφριου Κουλλά και Σάββιας Ορφανίδου εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού και Χριστιάνας Ερωτοκρίτου και Χρύση Παντελίδη εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Κόμματος).
(Αρ. Φακ. 23.02.063.174-2022).
2. Ο περί Μεταβιβάσεως και Υποθηκείσεως Ακινήτων (Τροποποιητικός) (Αρ. 8) Νόμος του 2022.
(Πρόταση νόμου των κ. Γιώργου Λουκαΐδη, Άριστου Δαμιανού, Αντρέα Καυκαλιά και Χρίστου Χριστοφίδη εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις).
(Αρ. Φακ. 23.02.063.212-2022).
3. Ο περί Μεταβιβάσεως και Υποθηκείσεως Ακινήτων (Τροποποιητικός) (Αρ. 5) Νόμος του 2023.
(Πρόταση νόμου των κ. Άριστου Δαμιανού, Αντρέα Καυκαλιά και Χρίστου Χριστοφίδη εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις, Σωτήρη Ιωάννου εκ μέρους του Εθνικού Λαϊκού Μετώπου, Ηλία Μυριάνθους εκ μέρους της ΕΔΕΚ Σοσιαλιστικό Κόμμα, Αλέκου Τρυφωνίδη εκ μέρους της Δημοκρατικής Παράταξης-Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων, Σταύρου Παπαδούρη εκ μέρους του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών, Ζαχαρία Κουλία, βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Αμμοχώστου, Χρίστου Ορφανίδη, βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λάρνακας, Παύλου Μυλωνά, βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λεμεσού, Κωστή Ευσταθίου, μεμονωμένου σοσιαλιστή βουλευτή, και Ανδρέα Θεμιστοκλέους, ανεξάρτητου βουλευτή).
(Αρ. Φακ. 23.02.064.044-2023).

4. Ο περί Συμβάσεων Πίστωσης για Καταναλωτές σε σχέση με Ακίνητα που προορίζονται για Κατοικία (Τροποποιητικός) Νόμος του 2023. *(Πρόταση νόμου του κ. Μαρίνου Σιζόπουλου εκ μέρους της ΕΔΕΚ Σοσιαλιστικό Κόμμα).*
(Αρ. Φακ. 23.02.064.040-2023).
5. Ο περί Ασφαλιστικών και Αντασφαλιστικών Εργασιών και Άλλων Συναφών Θεμάτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 2023.
(Αρ. Φακ. 23.01.064.033-2023).
6. Ο περί Ειδικής Χορηγίας (Αγορά ή Ανέγερση Κατοικίας) (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.01.063.135-2022).
7. Ο περί Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Τροποποιητικός) (Αρ. 5) Νόμος του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.01.063.136-2022).
8. Ο περί Δήμων (Τροποποιητικός) Νόμος του 2023.
(Αρ. Φακ. 23.01.064.071-2023).
9. Ο περί Κοινοτήτων (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 2023.
(Αρ. Φακ. 23.01.064.072-2023).
10. Ο περί Επαρχιακών Οργανισμών Αυτοδιοίκησης (Τροποποιητικός) Νόμος του 2023.
(Αρ. Φακ. 23.01.064.073-2023).
11. Ο περί Τουρκοκυπριακών Περιουσιών (Διαχείριση και Άλλα Θέματα) (Προσωρινές Διατάξεις) (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 2023. *(Πρόταση νόμου του κ. Ζαχαρία Κουλία, βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Αμμοχώστου).*
(Αρ. Φακ. 23.02.064.006-2023).
12. Ο περί Επιστημονικού και Τεχνικού Επιμελητηρίου Κύπρου (Τροποποιητικός) (Αρ. 3) Νόμος του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.01.063.231-2022).
13. Ο περί Εισόδου και Εισαγωγής Πολιτιστικών Αγαθών Νόμος του 2023.
(Αρ. Φακ. 23.01.064.056-2023).
14. Ο περί της Καταπολέμησης της Χειραγώγησης Αθλητικών Γεγονότων (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022. *(Πρόταση νόμου των κ. Αριστου Δαμιανού, Ανδρέα Πασιουριτίδη και Γιώργου Κουκουμά εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις).*
(Αρ. Φακ. 23.02.063.160-2022).
15. Ο περί Εκλογής Μελών της Βουλής των Αντιπροσώπων (Τροποποιητικός) Νόμος του 2023.
(Αρ. Φακ. 23.01.064.050-2023).
16. Ο περί της Ίδρυσης και Λειτουργίας Σχολής Δικαστών (Τροποποιητικός) Νόμος του 2023.
(Αρ. Φακ. 23.01.064.052-2023).
17. Ο περί Δημόσιας Υπηρεσίας (Τροποποιητικός) (Αρ. 3) Νόμος του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.01.062.223-2021).
18. Ο περί Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα (Τροποποιητικός) Νόμος του 2013. *(Πρόταση νόμου των κ. Κυριάκου Χατζηγιάννη και Σάβιας Ορφανίδου εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού).*
(Αρ. Φακ. 23.02.054.072-2013).
19. Οι περί Ακίνητης Ιδιοκτησίας (Παραχώρηση Τίτλων Ιδιοκτησίας σε Εκτοπισθέντες και Άλλα Πρόσωπα) (Ειδικό) Κανονισμοί του 2023.

ΠΡΟΣ ΑΠΟΣΥΡΣΗ

- (Αρ. Φακ. 23.03.060.001-2023).
20. Οι περί Ακίνητης Ιδιοκτησίας (Παραχώρηση Συμβάσεων Μίσθωσης σε Εκτοπισθέντες και Άλλα Πρόσωπα) (Ειδικό) Κανονισμοί του 2023.
(Αρ. Φακ. 23.03.060.002-2023).
21. Οι περί Τουρκοκυπριακών Περιουσιών (Παραχώρηση Συμβάσεων Μίσθωσης σε Εκτοπισθέντες και Άλλα Πρόσωπα) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2023.
(Αρ. Φακ. 23.03.060.003-2023).
22. Οι περί Συγκρότησης και Λειτουργίας (Διαδικασία Εκλογών, Διορισμοί και Άλλα Συναφή Θέματα) των Οργάνων και Αξιωματούχων του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2023.
(Αρ. Φακ. 23.03.060.004-2023).
23. Οι περί Αλιείας (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2023.
(Αρ. Φακ. 23.03.060.005-2023).
24. Οι περί Μηχανοκινήτων Οχημάτων και Τροχαίας Κινήσεως (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2023.
(Αρ. Φακ. 23.03.060.008-2023).
25. Οι περί Επιστημονικού Τεχνικού Επιμελητηρίου Κύπρου (Μητρώο Μελετητών και Επιβλεπόντων Μηχανικών) Κανονισμοί του 2023.
(Αρ. Φακ. 23.03.060.009-2023).
26. Οι περί Πολιτικής Αεροπορίας (Ασφαλής και Αποτελεσματική Λειτουργία της Αεροναυτιλίας) Κανονισμοί του 2023.
(Αρ. Φακ. 23.03.060.010-2023).
27. Οι περί Πανεπιστημίου Κύπρου (Διοικητικό Προσωπικό) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.004-2022).
28. Οι περί Ιδιωτικών Κτηνιατρικών Ιατρείων, Κλινικών και Νοσοκομείων (Εγγραφή, Λειτουργία και Έλεγχος) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.005-2022).
29. Οι περί Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου (Ακαδημαϊκό Προσωπικό) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.006-2022).
30. Οι περί Πανεπιστημίου Κύπρου (Ίδρυση Ερευνητικών Μονάδων) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.009-2022).
31. Οι περί Πανεπιστημίου Κύπρου (Ερευνητικές Μονάδες) (Γενικοί) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.010-2022).
32. Οι περί Κτηματομεσιτών (Τέλη) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.013-2022).
33. Οι περί Πανεπιστημίου Κύπρου (Συντάξεις Ακαδημαϊκού Προσωπικού) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.025-2022).
34. Οι περί Αποχετεύσεων Λεμεσού-Αμαθούντας (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.027-2022).
35. Οι περί Ενιαίας Διαχείρισης Υδάτων (Κυβερνητικό Υδατικό Έργο του Σταθμού Επεξεργασίας Οικιακών Βοθρολυμάτων, Βιομηχανικών Αποβλήτων, Περίσσειας Υγρής Λάσπης και Στραγγισμάτων στην Περιοχή Βατί) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.031-2022).

36. Οι περί Ενιαίας Διαχείρισης Υδάτων (Κυβερνητικό Υδατικό Έργο του Σταθμού Επεξεργασίας Οικιακών Λυμάτων και Βιομηχανικών Αποβλήτων στη Βαθεία Γωνιά) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.032-2022).
37. Οι περί Δημόσιας Υπηρεσίας (Γενικοί) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.035-2022).
38. Οι περί Αλλοδαπών και Μεταναστεύσεως (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.046-2022).
39. Οι περί Υπηρεσιακών Οχημάτων του Κρατικού Τομέα και του Ευρύτερου Δημόσιου Τομέα (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.056-2022).
40. Οι περί Κοινωνικών Επιχειρήσεων Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.062-2022).
41. Οι περί Σπόρων (Τέλη) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.064-2022).
42. Οι περί Προστασίας και Ευημερίας των Ζώων (Διατήρηση Σκύλων για Ιδιωτικούς Μη Εμπορικούς Σκοπούς) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.065-2022).
43. Οι περί της Αρχής Πνευματικής Ιδιοκτησίας και Συγγενικών Δικαιωμάτων Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.066-2022).
44. Οι περί της Συλλογικής Διαχείρισης των Δικαιωμάτων Πνευματικής Ιδιοκτησίας και Συγγενικών Δικαιωμάτων καθώς και για τη Χορήγηση Πολυεδαφικών Αδειών για Επιγραμμικές Χρήσεις Μουσικών Έργων (Τέλη και Δικαιώματα) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.067-2022).
45. Οι περί Εγγραφής και Ρύθμισης των Υπηρεσιών Ορκωτού Μεταφραστή Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.075-2022).
46. Οι περί Σωματείων και Ιδρυμάτων (Έντυπα, Τέλη και Άλλες Ειδικές Διατάξεις) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.076-2022).
47. Οι περί Ηλεκτρισμού (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.077-2022).
48. Οι περί Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Επιστροφές Φόρου σε Πρόσωπα Εγκατεστημένα σε Κράτη Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.078-2022).
49. Οι περί Λειτουργίας των Δημόσιων Σχολείων Δημοτικής Εκπαίδευσης Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.080-2022).
50. Οι περί Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς Κύπρου (Ταμείο Ευημερίας Προσωπικού) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.081-2022).
51. Οι περί Εθνικής Αρχής Στοιχημάτων (Όροι Υπηρεσίας Υπαλλήλων) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.087-2022).
52. Οι περί Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία (Λειτουργία, Συντήρηση και Έλεγχος Ανελκυστήρων) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.093-2022).
53. Οι περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας (Πολεοδομικό Συμβούλιο) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2022.

- (Αρ. Φακ. 23.03.059.096-2022).
54. Οι περί της Ρύθμισης της Ίδρυσης και Λειτουργίας Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων (Γενικοί) (Τροποποιητικοί) (Αρ. 2) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.099-2022).
55. Οι περί της Διαχείρισης της Εκτέλεσης Δημοσίων Συμβάσεων και των Διαδικασιών Αποκλεισμού των Οικονομικών Φορέων από Διαδικασίες Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.058.013-2021).
56. Οι περί Κέντρων Αναψυχής (Άδειες Εκπομπής Ήχου και Τέλη) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.058.056-2021).
57. Οι περί Συμβουλίου Αποχετεύσεων Λεμεσού-Αμαθούντας (Έλεγχος Υποστατικών και Λήψη Δραστικών Μέτρων) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.057.001-2020).
58. Οι περί Δημόσιας Υπηρεσίας (Γενικοί) (Τροποποιητικοί) (Αρ. 3) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.057.057-2020).
59. Οι περί Λειτουργίας των Δημόσιων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.057.111-2020).
60. Οι περί Οδοντιάτρων (Ειδικά Προσόντα) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.057.117-2020).
61. Οι περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών (Διαχείριση και Διάθεση/Χρήση Κοπριάς και Άλλων Κτηνοτροφικών Αποβλήτων που Προκύπτουν από Αγελαδοτροφικές Μονάδες) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.056.013-2019).
62. Οι περί Διαχείρισης των Αποβλήτων της Εξορυκτικής Βιομηχανίας (Χρήση Βέλτιστων Διαθέσιμων Τεχνικών σε Περιπτώσεις Παρούσας Κυανίου σε Λίμνη Τελμάτων και περί Διασπώμενου με Ασθενές Οξύ Κυανίου) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.056.038-2019).
63. Οι περί Διαχείρισης των Αποβλήτων της Εξορυκτικής Βιομηχανίας (Επιθεωρήσεις) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.056.039-2019).
64. Οι περί Διαχείρισης των Αποβλήτων της Εξορυκτικής Βιομηχανίας (Χρηματικές Εγγυήσεις) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.056.040-2019).
65. Οι περί Ιατρών και Οδοντιάτρων (Συντάξεις και Χορηγήματα) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.056.041-2019).
66. Οι περί Φυλακών (Γενικοί) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.056.070-2019).
67. Οι περί Εισροών και Εκροών του Εθνικού Ταμείου Επενδύσεων και του Κυπριακού Οργανισμού Διαχείρισης Επενδύσεων και για Συναφή Θέματα Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.056.079-2019).
68. Οι περί Πανεπιστημίου Κύπρου (Δίδακτρα) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.055.057-2018).
69. Οι περί Πανεπιστημίου Κύπρου (Φοιτητικά Θέματα και Θέματα Σπουδών) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2021.

(Αρ. Φακ. 23.03.055.058-2018).

70. Οι περί του Συντονισμού των Διαδικασιών Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων στους Τομείς της Άμυνας και της Ασφάλειας (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.055.098-2018).

71. Οι περί Προστασίας της Παραλίας (Άδειες και Δικαιώματα) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.052.036-2015).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ:

Κατάθεση νομοσχεδίων και εγγράφων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ:

Ερωτήσεις και απαντήσεις

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ:

Θέματα εγγραφέντα για συζήτηση

1. «Η αναθεωρητική πολιτική της Τουρκίας, η οποία αποσκοπεί στην αλλαγή των ισορροπιών στην ευρύτερη περιοχή, με στόχο να καταστεί ηγεμονική δύναμη, και οι κίνδυνοι που ελλοχεύουν». *(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση των κ. Χρίστου Σενέκη, βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Αμμοχώστου, Κωστή Ευσταθίου, βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λευκωσίας, και Σταύρου Παπαδούρη, βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λεμεσού).*
(20.1.2022).
(Αρ. Φακ. 23.05.055.001-2022).
2. «Μεταναστευτικό: Οι διεθνείς υποχρεώσεις της Δημοκρατίας, η ευρωπαϊκή διάσταση και η διαχείριση του θέματος». *(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση όλων των κομμάτων).*
(22.9.2022).
(Αρ. Φακ. 23.05.055.002-2022).]

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Να σας ενημερώσω ότι προ ημερησίας διατάξεως την ολομέλεια θα προσφωνήσει ο πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης κ. Τινγ Κοχ, ο οποίος θα πραγματοποιήσει επίσημη επίσκεψη στην Κύπρο, οπότε να έχετε υπόψη σας ότι η συνεδρίαση θα αρχίσει ακριβώς στις 4.00 μ.μ. Να κανονίσουν και οι κοινοβουλευτικές ομάδες τη δουλειά τους.

Εδώ φθάσαμε στο τέλος της σημερινής συνεδρίασης. Κηρύσσω τη λήξη της συνεδρίασης.

(Ωρα λήξης: 6.05 μ.μ.)

**Παρόντες βουλευτές
(αλφαβητικά κατά κόμμα)**

ΔΗΣΥ

Αλαμπρίτης Πρόδρομος	Νεοφύτου Αβέρωφ
Γεωργιάδης Χάρης	Ορφανίδου Σάβια
Γεωργίου Νίκος	Πάζαρος Χαράλαμπος
Δημητρίου Δημήτρης	Σούπερμαν Θεοδώρου Ρίτα
Κάρουλλας Γιώργος	Σύκας Νίκος
Κουλλά Ονούφριος	Τσιρίδου Φωτεινή
Μαυρίδης Μάριος	

ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις

Γαβριήλ Γιαννάκης	Λουκαΐδης Γιώργος
Δαμιανού Άριστος	Νικολάου Μαρίνα
Καυκαλιάς Αντρέας	Πασιουρτίδης Ανδρέας
Κέττηρος Νίκος	Στεφάνου Στέφανος
Κουκουμάς Γιώργος	Φακοντής Βαλεντίνος
Κυπριανού Άντρος	Χριστόφιας Χρίστος

Κώστα Κώστας Χριστοφίδης Χρίστος

ΔΗΚΟ

Ερωτοκρίτου Χριστιάνα Παντελίδης Χρύσης
Μυλωνάς Παύλος Παπαδόπουλος Νικόλας
Ορφανίδης Χρίστος Σαββίδης Χρύσανθος

ΕΛΑΜ

Ιωάννου Σωτήρης Χρίστου Χρίστος
Παπαγιάννης Λίνος

ΕΔΕΚ Σοσιαλιστικό Κόμμα

Αποστόλου Ανδρέας Σιζόπουλος Μαρίνος

ΔΗΠΑ-Συνεργασία

Γιακουμή Μιχάλης Τρυφωνίδης Αλέκος
Καρογιάν Μάριος

Κίνημα Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών

Ατταλίδου Αλεξάνδρα Παπαδούρης Σταύρος
Θεοπέμπτου Χαράλαμπος

Ανεξάρτητος

Θεμιστοκλέους Ανδρέας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελ.

1. Αναφορά του προεδρεύοντος της συνεδρίασης (Άντρος Κυπριανού) στην Παγκόσμια Ημέρα Κοινοβουλευτισμού. 2041
2. Ενημέρωση για τις ακόλουθες διεθνείς δραστηριότητες της Βουλής των Αντιπροσώπων: 2042
  - α. Συμμετοχή κοινοβουλευτικής αντιπροσωπίας (Γιώργος Λουκαΐδης, Χριστιάνα Ερωτοκρίτου, Κωστής Ευσταθίου) στις εργασίες του 3^{ου} Μέρους της Συνόδου 2023 της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης στο Στρασβούργο.
  - β. Συμμετοχή της προέδρου της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού κ. Χριστιάνας Ερωτοκρίτου σε διακοινοβουλευτική συνεδρίαση της Επιτροπής Ελέγχου του Προϋπολογισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στις Βρυξέλλες.
  - γ. Συμμετοχή του Ειδικού Αντιπροσώπου για τη Συμμετοχή της Κοινωνίας των Πολιτών στην Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΚΣ ΟΑΣΕ) κ. Κυριάκου Χατζηγιάννη στην 3^η Συμπληρωματική Συνάντηση για την Εφαρμογή της Ανθρώπινης Διάστασης του ΟΑΣΕ στη Βιέννη.
3. Έκθεση για τους κανονισμούς «Οι περί Λειτουργίας των Δημόσιων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης (Τροποποιητικοί) (Αρ. 2) Κανονισμοί του 2023», 2044
  - α. διαδικαστική συζήτηση ανάμεσα στον προεδρεύοντα της συνεδρίασης (Άντρος Κυπριανού) και τον κ. Ανδρέα Θεμιστοκλέους σχετικά με τη σειρά και τη διάρκεια агόρευσης των βουλευτών στην ολομέλεια,
  - β. αγορεύσεις (Ανδρέας Θεμιστοκλέους, Αλεξάνδρα Ατταλίδου, Αλέκος Τρυφωνίδης, Ανδρέας Αποστόλου, Σωτήρης Ιωάννου, Παύλος Μυλωνάς, Χρύσανθος Σαββίδης, Χρίστος Χριστοφίδης, Γιώργος Κάρουλλας)και έγκριση των κανονισμών.
4. Έκθεση για τον αναπεμφθέντα νόμο «Ο περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών (Τροποποιητικός) Νόμος του 2023», αγορεύσεις και συζήτηση (Κώστας Κώστας, Χρύσης Παντελίδης, Νίκος Σύκας, Σταύρος Παπαδούρης, Ανδρέας Θεμιστοκλέους, Μαρίνος Σιζόπουλος, Χαράλαμπος Θεοπέμπτου, Ονούφριος Κουλλά), απόρριψη της αναπομπής και ψήφιση αναδιαμορφωμένου κειμένου νόμου. 2060

5.	Έκθεση για τους κανονισμούς «Οι περί Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία (Καρκινογόνοι Παράγοντες, Μεταλλαξιγόνοι Παράγοντες ή Τοξικές για την Αναπαραγωγή Ουσίες) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2023» και «Οι περί Ελέγχου της Ατμόσφαιρας και Επικινδύνων Ουσιών στα Εργοστάσια (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2023» και έγκρισή τους.	2077
6.	Έκθεση για την απόφαση της Βουλής των Αντιπροσώπων για την έγκριση των καταλόγων:	2079
	α. κατάλογος θέσεων εισδοχής στη δημόσια υπηρεσία των οποίων η αρχική κλίμακα δεν υπερβαίνει την Κλίμακα Α7 του κρατικού μισθολογίου, για τις οποίες απαιτείται ως βασικό προσόν απολυτήριο σχολής μέσης παιδείας ή δίπλωμα τριετούς μεταλυκειακού κύκλου σπουδών και για την πλήρωση των οποίων διεξάγεται γραπτή εξέταση από την Ειδική Επιτροπή δυνάμει των διατάξεων του περί Αξιολόγησης Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμου,	
	β. κατάλογος θέσεων εισδοχής στη δημόσια υπηρεσία των οποίων η αρχική κλίμακα δεν υπερβαίνει την Κλίμακα Α7 του κρατικού μισθολογίου, για τις οποίες απαιτείται ως βασικό προσόν απολυτήριο σχολής μέσης παιδείας ή δίπλωμα τριετούς μεταλυκειακού κύκλου σπουδών και για την πλήρωση των οποίων διεξάγεται ειδική γραπτή εξέταση από τις οικείες Συμβουλευτικές Επιτροπές δυνάμει των διατάξεων του περί Αξιολόγησης Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμου,	
	γ. κατάλογος θέσεων εισδοχής στη δημόσια υπηρεσία των οποίων η αρχική κλίμακα δεν υπερβαίνει την Κλίμακα Α8 του κρατικού μισθολογίου, για τις οποίες απαιτείται ως βασικό προσόν πανεπιστημιακό δίπλωμα ή ισότιμο προσόν και για την πλήρωση των οποίων διεξάγεται γενική γραπτή εξέταση από την Ειδική Επιτροπή δυνάμει των διατάξεων του περί Αξιολόγησης Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμου,	
	δ. κατάλογος θέσεων εισδοχής στη δημόσια υπηρεσία των οποίων η αρχική κλίμακα δεν υπερβαίνει την Κλίμακα Α8 του κρατικού μισθολογίου, για τις οποίες απαιτείται ως βασικό προσόν πανεπιστημιακό δίπλωμα ή ισότιμο προσόν και για την πλήρωση των οποίων διεξάγεται ειδική γραπτή εξέταση από τις οικείες Συμβουλευτικές Επιτροπές δυνάμει των διατάξεων του περί Αξιολόγησης Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμου,	
	το κείμενο της απόφασης και έγκρισή της.	
7.	Κατάθεση νομοσχεδίων και εγγράφων.	2084
8.	Ερωτήσεις βουλευτών:	
	- Ανάγκη περιφραξης στο Παγκύπριο Λύκειο Λάρνακας.	2084
	- Δημιουργία βιολογικού σταθμού διαχείρισης αποβλήτων στην Ορούντα.	2084
	- Νομοσχέδιο για κύρωση του έβδομου Πρωτοκόλλου της Σύμβασης της Βαρκελώνης.	2085
	- Η λειτουργία των θερινών δημόσιων σχολείων.	2085
	- Η λειτουργία των Κέντρων Προστασίας Μητρότητας και Ευημερίας Παιδιού.	2085
9.	Απαντήσεις υπουργών στις ακόλουθες ερωτήσεις βουλευτών:	
	- Στατιστικά στοιχεία εξωδίκων και μείωσης ατυχημάτων από την εφαρμογή του συστήματος φωτοεπισήμανσης.	2085
	- Εμπλοκή της Κύπρου στην εξαγωγή του λογισμικού «Predator» στο Σουδάν.	2086
	- Πρόσδος εργασιών για τη διατίμηση ηλεκτρικού ρεύματος για τα μέλη του Συνδέσμου Ατόμων με Πολλαπλή Σκλήρυνση Λάρνακας.	2087
	- Διαχείριση εκμισθώσεων κρατικής γης και ανείσπρακτα μισθώματα (εμπιστευτική απάντηση).	2087
	- Ελλείποντα πρόσωπα για τα οποία υπάρχουν καταγγελίες/αναφορές στην Αστυνομία Κύπρου τα τελευταία πέντε χρόνια (εμπιστευτική απάντηση).	2087
10.	Ημερήσια διάταξη της επόμενης συνεδρίας.	2087
11.	Παρουσίες βουλευτών και αντιπροσώπων θρησκευτικών ομάδων.	2092

Τιμή: €3,50